32
ProRail

Aan de orde is het **debat** over **ProRail**.

De **voorzitter**:
Ik heet alle aanwezigen van harte welkom. Ik heet de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu natuurlijk in het bijzonder welkom bij dit debat over ProRail. Er hebben zich tien sprekers gemeld. De eerste spreker is zo enthousiast dat hij al klaarstaat. Afgesproken is dat er in de eerste termijn van de Kamer per persoon maximaal drie interrupties worden gedaan, bestaande uit een vraag en een vervolgvraag. Het mag altijd minder zijn. Daarna schorsen we voor de dinerpauze. Deze begint daardoor iets later. Op deze manier kunnen wij de dinerpauze en de voorbereiding van de tweede termijn combineren.

☐

De heer **Hoogland** (PvdA):
Voorzitter. Ongeveer 1,1 miljoen mensen gebruiken dagelijks de trein. Hoewel ze reizen met NS of met Arriva, is het verloop van de reis afhankelijk van hoe het spoor erbij ligt. ProRail onderhoudt de wissels en slijpt de sporen. Dit is een belangrijke taak. In 2011 besloot de Tweede Kamer onderzoek te doen naar het spoor in Nederland. De conclusie was dat het niveau in Nederland hoog is, dat het spoor veilig is en dat de treinen op tijd rijden in vergelijking met de rest van Europa. Maar er waren wel zorgen voor de lange termijn. Daarom volgden 29 aanbevelingen. Nodig was onder meer een langetermijnvisie en een stevigere positie van het ministerie. Daarnaast moesten de contracten met NS en ProRail afrekenbaar gemaakt worden en moest er een nieuw veiligheidssysteem ingevoerd worden. Alle conclusies werden overgenomen. Alle aanbevelingen werden ook uitgevoerd, maar een aantal daarvan zijn nog actueel. Met name op het gebied van kennis bij ProRail en het ministerie zijn er verbeterslagen te maken.

Vandaag wil ik de gang van zaken bij ProRail en het ministerie bespreken en daarnaast zal ik ingaan op het onderhoud van het spoor en het geld voor dat onderhoud. ProRail geeft in zijn jaarverslag aan dat er een actie is gestart om de informatievoorziening te verbeteren. ProRail weet dus zelf ook dat het beter kan. Graag horen wij van de staatssecretaris welke acties er nu lopen om de informatievoorziening te verbeteren. Daarnaast vragen wij of er nog risico's zijn die niet blijken uit het jaarverslag of uit andere rapportages.

Toen bij ProRail de wet werd overtreden bij het aanbesteden van onderhoud, werd dat intern gemeld. Dat is een geluk bij een ongeluk. Met het ministerie werd niet expliciet gecommuniceerd over deze misstand. Pas nadat de raad van commissarissen dat wel deed, startte er een onderzoek. Graag horen wij welke overwegingen een rol hebben gespeeld bij de beslissing om het onderzoek te laten afronden, alvorens de Kamer daarover te informeren.

ProRail zelf stelt vast dat er vanwege de grote hoeveelheid wetgeving en regels waar hij aan moet voldoen, altijd kans is op overtreding van regels. De vraag is dus of er voldoende alertheid is. Wat wordt er gedaan om de kans op het overtreden van de wet zo klein mogelijk te maken?

Om beter te kunnen sturen op de financiën is er nog veel werk te doen. Is er voldoende financiële kennis bij ProRail om controle te krijgen over de kas? Kan de staatssecretaris de weg schetsen die nog te gaan is? Kan zij aangeven hoe zij de aanbeveling om kennis te vergroten bij ProRail en op het ministerie gaat uitvoeren?

Dan kom ik op het onderhoud van het spoor. Goed onderhoud is de basis van een veilig spoor, maar het moet ook nog eens efficiënt gebeuren. Voorheen werden volgens een vast schema alle rails, wissels en bovenleidingen vervangen, los van de vraag of dat ook daadwerkelijk nodig was. Dat is alsof je naar de garage gaat met de auto en de auto het niet doet nadat er onderhoud gepleegd is. Wel zijn er dan er een aantal onderdelen vervangen die volgens het schema aan de beurt waren.

Gelukkig gaat die vergelijking niet meer op. Nu zijn aannemers verantwoordelijk voor een veilig spoor. Hoe zij dit organiseren, is hun zaak: hoe efficiënter, des te meer winst. Deze stap, van planmatig elke spoorstaaf en wisselbout vervangen naar sturen op prestatie, veiligheid en kosten van onderdelen met een bepaalde levenscyclus, zorgt voor besparingen. Jarenlang is er voor onderhoud te veel betaald en dat verklaart het ongenoegen bij marktpartijen hierover. Toch is er meer aan de hand: ProRail moet wel weten hoe het spoor erbij ligt. Die gegevens hebben aannemers nodig om het onderhoud goed te kunnen uitvoeren en kennis is vereist om effectief te kunnen sturen. Zoals de directeur van ProRail zelf al zei, er is onvoldoende kennis in huis. Dat is precies het punt, waarover de PvdA zich zorgen maakt bij het aanbesteden van het onderhoud: hoe kun je weten wat je inkoopt, als je niet weet wat je inkoopt? Graag horen wij van de staatssecretaris hoe voorkomen wordt dat de tucht van marktwerking, kostenreductie en outsourcing het Nederlandse spoor op lange termijn van de regen in de drup helpen. Hoe beoordeelt de staatssecretaris het gegeven dat de wet is overtreden door ProRail? Welke ruimte biedt het aanbestedingsrecht om lange termijnen te hanteren voor onderhoudscontracten of om werkzaamheden zelf uit te voeren of in coproductie om kennis in huis te halen?

Ik kom nu op het punt van het geld voor onderhoud. Het bedrag dat ProRail denkt uit te geven aan beheer en onderhoud van het spoor is hoger dan de subsidie die de komende jaren beschikbaar is. Voor elke €100 die ProRail wil uitgeven, zijn er maar €97 beschikbaar. Het bouwen van een nieuw station en het openen van een nieuwe spoorlijn zijn aantrekkelijker dan het onderhouden van een wissel en het slijpen van een spoorboog. Toch zijn deze laatste twee cruciaal en daarom geven we hieraan in Nederland veel belastinggeld uit. Toch lijken de budgetten voor onderhoud niet toereikend. Er zijn ideeën om daarop te besparen. Kan de staatssecretaris aangeven welke oplossing zij ziet om uit deze impasse te komen? Er leek in eerste instantie sprake van een tekort van 1,1 miljard en dat werd later 475 miljoen. Waarom heeft de staatssecretaris eerst uitgebreid onderzoek laten doen alvorens een brief te sturen naar de Kamer?

Ik wil eindigen waar ik begon. Dat is met de aanbevelingen van de tijdelijke commissie Onderhoud en innovatie spoor. Een aanbeveling wil ik nog noemen: de Tweede Kamer dient haar eigen vragen voor kortetermijnoplossingen voor spoorproblemen af te wegen tegen het langetermijnperspectief.

De heer **Van Helvert** (CDA):
Dit is een mooi college van de Partij van de Arbeid over het spoor. De heer Hoogland heeft dit debat zelf aangevraagd. Twee weken geleden stonden we hier bij elkaar en zei hij dat dit heel snel gehouden moest worden. Is hetgeen de heer Hoogland hier zo-even naar voren heeft gebracht de reden waarom hij zo snel het debat op zijn naam wilde? Ik hoor daarin nu namelijk geen spoedeisende vragen.

De heer **Hoogland** (PvdA):
Het antwoord is "ja". Ik heb het debat nog voor de zomer aangevraagd. Het ging over de contracten voor het onderhoud, waarover ik ook een aantal vragen heb gesteld. Daarnaast is er nog een aantal kwesties aan bod gekomen, die ik ook in mijn inbreng noem. Uiteindelijk was het de keuze om het debat snel in te plannen. Daar was de hele Kamer het over eens. Die procedure hebben we inmiddels besproken maar dat vind ik zelf nu niet zo interessant.

De heer **Van Helvert** (CDA):
Ik zal er dan wat dieper op ingaan zodat het wellicht wel interessant wordt voor de heer Hoogland. Kan hij iets zeggen over de manier waarop de informatievoorziening door het ministerie richting de Kamer is geschied? Heeft de PvdA daar geen enkele kritische vraag over?

De heer **Hoogland** (PvdA):
Als de heer Van Helvert goed geluisterd had naar mijn inbreng, dan had hij kunnen horen dat ik er een tweetal vragen over heb gesteld. Zo heb ik gevraagd naar de overwegingen die een rol hebben gespeeld. Dus wat dat dat betreft was mijn inbreng klip-en-klaar.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66):
Ik ben niet alleen benieuwd naar de overwegingen van de staatssecretaris maar ik ben ook wel benieuwd naar het oordeel van de heer Hoogland over het rapport dat de raad van commissarissen weigerde naar de Kamer te sturen en waarover we uiteindelijk via de media moesten vernemen. Ik doel dan op het rapport dat in De Telegraaf was gepubliceerd en dat we vandaag alsnog hebben gekregen. Ik heb er twee vragen over. Wat vindt de heer Hoogland ervan dat dit rapport niet proactief vanuit de organisatie met de Kamer is gedeeld? Wat vindt hij inhoudelijk van dat rapport?

De heer **Hoogland** (PvdA):
Dat zijn een hoop vragen. Ik denk dat dit rapport op zichzelf niet zo veel nieuws bevat. Ik heb namelijk zelf het jaarverslag van ProRail gelezen. In hoofdlijnen — het rapport geeft het wat meer gedetailleerd weer — geeft dat jaarverslag aan dat er ruimte is voor verbetering. Daar heb ik ook een aantal vragen over gesteld. Met betrekking tot het niet aan de Kamer sturen van het rapport: inmiddels is het, geloof ik, verzonden op verzoek van de Kamer. Dat is een intern managementrapport van iemand die inmiddels niet meer bij ProRail werkt en die daar een aantal ad-interimactiviteiten heeft verricht. We moeten hier keuzes maken over hoe we willen sturen op het spoor. En daar eindigde ik zo-even ook een beetje mee. Ik denk niet dat we elk detail van elk rapport hier kunnen bespreken. We moeten ons beperken tot die stip op de horizon. Die stip op de horizon hebben we hier met z'n allen uitgebreid besproken, en dat is de Lange Termijn Spooragenda, waar we ook zelf als Kamer om gevraagd hebben.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66):
Ik verbaas mij hier toch wel een beetje over. Misschien heeft de heer Hoogland een veel betere informatiepositie dan de rest van de Kamer. Heeft de heer Hoogland in het jaarverslag gelezen dat er materiële aanpassingen in de rapportages en jaarcijfers zouden moeten worden gepleegd, dat er na vier weken pas een dossier kon worden opgesteld over waar de 20 miljoen was gebleven, dat de helft van de financiële medewerkers niet goed genoeg is, dat er een zorgelijke kwaliteit van de subsidieverantwoording is, dat een effectieve voortgangsmonitoring noch goed onderbouwde prognoses beschikbaar zijn, dat er met Excelspreadsheets op lokale computers werd gewerkt en dat fraude niet kan worden uitgesloten omdat de financiële beheersbaarheid niet goed op orde is? Vindt hij niets nieuws in dat rapport?

De heer **Hoogland** (PvdA):
Ik geef aan dat wij hier het debat voeren op hoofdlijnen. Natuurlijk zijn die feiten ernstig. Natuurlijk moeten er verbeteringen worden doorgevoerd. Wij kunnen echter niet op basis van elk rapport dat wordt geschreven door een medewerker die bij ProRail werkt — dat zijn er 3.200, zeg ik uit mijn hoofd — een debat voeren. Daarom is het goed dat wij ons beperken tot de hoofdlijnen. Daarom is het goed dat er een aantal verbeteracties starten en ik hoor graag hoe die eruitzien.

De heer **Bashir** (SP):
De heer Hoogland begon zijn betoog met het rapport van de commissie-Kuiken. Een van de conclusies daarin was dat de geldstromen niet inzichtelijk waren. De oproep van de Kamer aan het ministerie was dan ook: maak die geldstromen inzichtelijk. Wat schetst mijn verbazing? Vorig jaar, in de zomer van 2014, was al duidelijk dat er tegen een enorm tekort bij ProRail werd aangekeken van mogelijk 1,1 miljard euro. De staatssecretaris heeft deze informatie pas naar de Kamer gestuurd bij de afgelopen begroting, dus een paar weken geleden. Wat vindt de heer Hoogland daarvan? Hij heeft zojuist de vragen van collega's niet beantwoord, maar ik hoop dat hij deze vraag nu wel beantwoordt.

De heer **Hoogland** (PvdA):
Ik heb gevraagd welke overwegingen daarbij een rol gespeeld hebben. Als een bedrijf, in dit geval ProRail, subsidie krijgt van belastinggeld, dat uiteindelijk afkomstig is van geld dat wij met zijn allen te verdelen hebben, komt met het verhaal dat er een tekort van een bepaalde omvang is, dan kan ik mij voorstellen dat je dat eerst even terugduwt, en zegt: ik ga niet meteen de portemonnee trekken, gaat u eerst zelf eens kijken naar creatieve oplossingen. Dat kan ik mij voorstellen.

De heer **Bashir** (SP):
De heer Hoogland sprak net over hoofdlijnen en de stip op de horizon. Nu blijkt een bedrag van 1,1 miljard niet noe-

menswaardig. Het is niet aan de Kamer gemeld. Je kunt op zijn minst de Kamer informeren dat vanuit het perspectief van ProRail, vanuit het perspectief van de mensen die er verstand van hebben, er waarschijnlijk te weinig of te slecht begroot is. De staatssecretaris heeft de Kamer daarover echter nooit geïnformeerd. Sterker nog, ProRail sprak over een periode van 2013 tot en met 2028. Dan kun je toch niet volhouden dat, als we de begroting voor 2015 behandelen, je die informatie niet naar de Kamer stuurt?

De heer **Hoogland** (PvdA):
Toen lag er ook informatie. Toen was het budget — u noemt dat een tekort of de opgave — al een stuk kleiner. Het probleem is wat dat betreft kleiner geworden. Het is maar de vraag of extra Kamerdebatten daarbij hadden geholpen. Daarnaast snap ik de vraag wel; de heer Bashir had het willen weten. Dat is een legitieme vraag en die heb ik ook gesteld. Wat waren de overwegingen om eerst het bedrag te reduceren, de problemen op te lossen en daarna pas de Kamer te informeren? Er liggen namelijk ook elf voorstellen bij voor de wijze waarop wij hiermee om kunnen gaan. Daarover ga ik graag in debat.

De heer **Madlener** (PVV):
De laatste maanden is gebleken dat het een financiële puinhoop is bij ProRail. Het gaat om belastinggeld en ik hoor eigenlijk helemaal niet van de PvdA dat er iets wezenlijks aan de hand is. Het is eigenlijk business as usual, als ik de heer Hoogland zo hoor. Ik heb hier een overzicht van de nieuwsberichten van de laatste dagen. Dat zijn er maar liefst 92. Heeft de heer Hoogland de laatste tijd het nieuws gevolgd, of weet hij niet waar het debat over gaat?

De heer **Hoogland** (PvdA):
Ik heb een aantal punten aangegeven waar wij kritisch op zijn. De voorstelling van zaken die de PVV geeft, namelijk dat het één grote chaos is, kan natuurlijk niet waar zijn. Dat is niet het geval. We moeten de zaken wel een beetje in perspectief zien. Er zijn een aantal rapporten uitgebracht die een genuanceerd beeld geven. Op een aantal punten zijn verbeteringen nodig, maar op een aantal punten gaat het ook gewoon goed. In 2011 heeft de Kamer, waar ook een vertegenwoordiger van de PVV in zat, dat vastgesteld. Laten wij nu dus niet te vlug concluderen dat het allemaal niet deugt.

De heer **Madlener** (PVV):
Er zijn veel voorbeelden van uitgelekte rapporten waaruit blijkt dat de aansturing faalt. We zien dat er bij ProRail een gebrekkige financiële administratie is. Mogelijk is er sprake van fraude; dat kan niet worden uitgesloten. Er zijn miljoenentekorten, oplopend tot een tekort van wel 1,1 miljard. Dat is niet niks. Jarenlang kunnen de treinen niet goed rijden omdat er achterstallig onderhoud is. Er is betonrot op de Betuwelijn. Het is zo'n enorme reeks voorbeelden van een falende overheid, dat ik toch van de PvdA-woordvoerder wil horen of er volgens hem iets bijzonders aan de hand is, of dat we lekker kunnen doorgaan zoals we bezig zijn.

De heer **Hoogland** (PvdA):
Er is zeker iets bijzonders aan de hand. Wij debatteren hier over een reeks aan onderwerpen. Ik heb er een aantal genoemd en de heer Madlener noemt er nog een aantal. Dat doen wij niet voor niets. Dat doen wij omdat de dingen beter moeten. De Kamer heeft echter zelf vastgesteld dat het Nederlandse spoor op orde is. Om dan als uitgangspunt te nemen dat het één grote chaos is, gaat mij te ver.

De heer **Houwers** (Houwers):
Ik heb niet de indruk dat het één grote chaos is en ik denk ook niet dat we alle rapporten en rapportages van een medewerker moeten hebben. Deelt de heer Hoogland echter mijn mening dat de tweede voortgangsrapportage niet zomaar een rapportage is? De opdrachtgever daarvan is de heer H. Alders, voorzitter van de raad van commissarissen, en de opdrachtnemer daarvan is Eelco de Boer bv. Vindt de heer Hoogland dat zomaar een rapport van een van de 3.300 medewerkers? Hoe ziet hij dit?

De heer **Hoogland** (PvdA):
Dit rapport geeft een beeld van de interne gang van zaken bij ProRail. Het rapport is voor ons niet het belangrijkste rapport dat er is. Wij hebben de beheerconcessie. Wij sturen ProRail op afstand aan. Ik denk dat het goed is dat de raad van commissarissen wel de vinger aan de pols houdt en de verbeteracties vormgeeft. Daarom vraag ik ook hoe die eruit zien. Hoe ziet het traject naar een betere financiële administratie bij ProRail eruit? Kunnen wij daar inzicht in krijgen?

De heer **Houwers** (Houwers):
Mag ik dan constateren dat dit een rapport is dat de heer Hoogland had willen hebben? Mag ik zeggen dat het wat onplezierig is dat het heel erg lang heeft geduurd voordat we het überhaupt krijgen? We krijgen het pas een uurtje voor het debat. Vindt u dat niet veel te laat?

De heer **Hoogland** (PvdA):
Ik laat die kwalificatie voor uw rekening. Het is belangrijk dat wij alle informatie krijgen die we nodig hebben. De vraag is dan altijd hoe je daar tegen aankijkt, dat is altijd een twistpunt in deze Kamer. Het is goed dat de rapporten er nu liggen. We moeten niet overdrijven door te stellen dat wij elke interne rapportage van ProRail nodig hebben voor ons werk, want dan gaan wij uiteindelijk doen waar wij de raad van commissarissen en de directeur van ProRail voor betalen.

De **voorzitter**:
Dank u wel, mijnheer Hoogland. Ik zie dat mevrouw Van Veldhoven nog een vraag wil stellen aan de heer Hoogland.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66):
Ik ben toch wel een beetje verbaasd over de manier waarop de heer Hoogland de bevindingen van het rapport dat vandaag in de krant stond downplayt en afdoet met "er stond ook wel iets over in het jaarverslag, eigenlijk wist ik het allemaal wel". Ik heb het nagelezen. In het jaarverslag staat dat in 2014 de raad het belang benadrukt van tijdig

communiceren van het projectverloop aan het ministerie en het in balans brengen van de beleidsambities en beschikbare middelen. Ik vind het heel knap dat de heer Hoogland daaruit haalt dat de fraudebestendigheid bij ProRail niet op orde is, dat de projectcyclus niet op orde is en dat het belastinggeld dat door ProRail besteed wordt niet deugdelijk geadministreerd wordt. Hoe goed kan de heer Hoogland tussen de regels door lezen dat hij dat er allemaal uit haalt? Ik wil dan graag een keer bij hem op cursus.

De heer **Hoogland** (PvdA):
Het citaat dat mevrouw Van Veldhoven nu geeft, zal ongetwijfeld in het jaarverslag staan. Wat er ook in staat — ik parafraseer het even omdat ik het niet voor me heb liggen — is dat er sprake is van onvoldoende informatie naar de stakeholders en naar het ministerie en van onvoldoende financiële administratie. Dat is niet zo diepgaand als de citaten die mevrouw Van Veldhoven aangeeft, maar het staat er wel degelijk in. Dat is aanleiding om vragen te stellen en dit debat te voeren. Daarom ben ik blij dat wij dat nu doen. Het is ook een broze balans tussen waar de Kamer wel op moet sturen en niet op moet sturen. Vandaar het eindcitaat in mijn bijdrage. De Kamer wil dit weten, we hebben het rapport nu en het is belangrijk dat de staatssecretaris aangeeft hoe de toekomst van de financiële administratie eruit ziet. Die moet degelijk zijn.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66):
Dan is het heel erg de vraag of de PvdA, de heer Hoogland, vindt dat de Kamer die informatie alleen maar moet krijgen wanneer de Kamer daar zelf om vraagt, wanneer de Kamer zelf tussen de regels door uit dit soort omfloerste beschrijvingen haalt dat er misschien iets ernstigs aan de hand is. Of ligt er ook een verantwoordelijkheid bij de staatssecretaris om de Kamer proactief te informeren over waar er problemen zijn gesignaleerd en wat de oplossingen zijn die daarvoor worden voorgesteld? Ligt dat bij haarzelf of ligt dat bij ProRail? De vraag is dus: moet de Kamer proactief geïnformeerd worden, of hangt het af van onze interpretatie van dit soort teksten van jaarverslagen?

De heer **Hoogland** (PvdA):
Ik kan met één woord antwoorden: ja, dat moet op basis van artikel 68 van de Grondwet, uit mijn hoofd.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks):
In lijn met de vorige vraag. Mag of moet ProRail in sommige gevallen slecht nieuws voor zich houden?

De heer **Hoogland** (PvdA):
Ik ben geen ProRail. Deze vraag zult u echt niet aan mij kunnen stellen. ProRail moet conform opdracht werk uitvoeren, daarover aan het ministerie rapporteren in het jaarverslag en daarom vraag ik ook hoe die informatievoorziening op peil gaat komen.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks):
Ik ga er toch van uit dat er meer informatie moet komen dan een jaarverslag. Hoe ziet de heer Hoogland dat voor zich? Moet elk geval van slecht nieuws snel gerapporteerd worden aan de Kamer, of mag dat wachten tot het volgende jaarverslag?

De heer **Hoogland** (PvdA):
We gaan hier niet het jaarverslag van ProRail schrijven. Het is belangrijk dat er goed wordt gerapporteerd, dat heb ik al een aantal keer aangegeven. Daarbij is altijd de vraag wanneer het tijdig is om dingen naar buiten te brengen en wanneer bedragen dusdanig zeker en hard zijn dat je dat doet. Die spanning is er altijd. Daarom hebben we het stuk opgevraagd en stellen we vragen over hoe die financiële administratie op orde kan komen.

De heer **Van Helvert** (CDA):
Allereerst wil ik opmerken dat het toch wel opmerkelijk is dat de Partij van de Arbeid er alles aan doet om de schijn op te houden dat er niets aan de hand is en er niets is gebeurd. Wat vindt de PvdA ervan dat ProRail vanaf 2012 al duidelijk aangeeft bij het ministerie, bijvoorbeeld bij het aanvragen van subsidies, dat er problemen zijn en dat er geld te weinig is, en dat wij van de staatssecretaris, van dit kabinet, eigenlijk alleen nog maar gehoord hebben, tot pas geleden, dat er niets aan de hand was en dat alles budgettair neutraal zou zijn? Wat vindt de PvdA van die vorm van informatie, als je die afzet tegen de rapporten die wij onlangs hebben gekregen en die ook vannacht op de site van De Telegraaf werden gepubliceerd?

De heer **Hoogland** (PvdA):
De heer Van Helvert wil hier een oordeel van mij, maar ik heb er een vraag over gesteld. Ik kan me er ook wel iets bij voorstellen dat eerst het probleem gereduceerd wordt. Ik kan me een minister herinneren van de partij van de heer Van Helvert, Camiel Eurlings. Toen ProRail werd gevraagd om wat te doen met de wissels en ProRail daarop antwoordde dat dat veel te duur was en het dat niet kon betalen, zei hij: jongens, jullie krijgen subsidie, zoek dat eerst zelf even uit. Die tendens zie ik ook wel in de oplossing van het probleem in eerste instantie. ProRail komt naar het ministerie toe met de mededeling dat het een probleem heeft. Dan is de eerste reactie: jongens, laten wij eerst even om tafel gaan om dat op te lossen. Daar ben je bestuurder voor. Dat je dan niet gelijk naar je eigen toezichthouder loopt, daar is wat voor te zeggen. Ik hoor graag een reactie van de staatssecretaris op de vraag hoe zij tot de keuze is gekomen om het zo te doen.

De heer **Van Helvert** (CDA):
Hier staat niet het functioneren van de heer Eurlings centraal, maar eerder dat van de huidige staatssecretaris. Daarom vraag ik wel wat de PvdA ervan vindt. De heer Hoogland is immers volksvertegenwoordiger. ProRail geeft al in 2012 in subsidieaanvragen aan dat er financiële tekorten zijn — budgettaire spanning moeten wij tegenwoordig zeggen van de heer Alders — en de staatssecretaris zegt tegen de Kamer dat alles nog budgettair neutraal is. Ik begrijp misschien dat de staatssecretaris niet meteen alles open op tafel legt, maar het benoemen dat alles nog budgettair neutraal kan, is toch een heel andere vorm van informatie? Of niet?

De heer **Hoogland** (PvdA):
Dat is ook de vraag, of het budgettair neutraal kan. Dat vind ik een heel relevante vraag. Dan kom je ook op de maatregelen die gelijk aan de Kamer zijn gestuurd. Er is dus niet alleen een probleem hier neergelegd. Er is ook een aantal oplossingen bij gegeven. Een van de oplossingen — een aantal kennen wij allemaal — is om het onderhoud overdag te gaan doen. Dat is een ingewikkelde keuze, want dat heeft invloed op de dienstregeling. Ik wil daar best over in debat met de heer Van Helvert, als dat betekent dat daarmee het onderhoud voor de komende jaren geborgd is. Ik denk dat wij die discussie hier moeten voeren de komende tijd. Daarom heb ik gevraagd om aan te geven hoe het verbetertraject eruit ziet, het traject om ervoor te zorgen dat uiteindelijk die budgetten voldoende zijn om dat onderhoud goed uit te voeren.

De heer **Bashir** (SP):
Het is bekend dat de SP-fractie vaker in dit soort debatten over het spoor de discussie wil starten over de ordening op het spoor, de discussie over de vraag waarom wij ProRail en NS hebben gescheiden en of wij die niet beter weer samen kunnen voegen. Het toeval is dat afgelopen augustus in het blad van de PvdA, Socialisme en Democratie, een artikel is verschenen.

De heer **Hoogland** (PvdA):
Kijk, u hebt het gelezen. Ik had het eerder gesuggereerd aan de heer Bashir. Dat is mooi.

De heer **Bashir** (SP):
In dat artikel wordt dat onderschreven. Dat is dus goed nieuws. Wat moet ik hieruit concluderen? Betekent dit nu dat de PvdA-fractie om is? Is de PvdA-fractie, net als de SP-fractie, voor het samenvoegen van NS en ProRail en van het onder de directe verantwoordelijkheid van het ministerie brengen daarvan?

De heer **Hoogland** (PvdA):
"Om" is het verkeerde woord. Wij zijn altijd voor het samenvoegen van NS en ProRail geweest, voor dichter bij elkaar brengen ervan. Daar hebben wij echter ook een praktisch bezwaar bij. Dat is een realistisch bezwaar. Als wij dat nu gaan doen en wij zeggen — dat lijkt heel makkelijk hier — "hup, voeg maar samen" gaat alle energie van die bedrijven de komende jaren naar fuseren. Dat is wat wij nu even niet kunnen gebruiken in die sector. Wij zeggen dus dat het goed is dat zij meer samenwerken en dat investeringen samen worden bekeken. Het is goed dat zij nu samenwerken, want uiteindelijk zijn die rails heel nauw verbonden met wat eroverheen rijdt. Dat nu even doen, is echter te makkelijk.

De heer **Bashir** (SP):
Wij hebben — daar begon de heer Hoogland zelf over — hier het rapport van de commissie-Kuiken besproken. Daarvoor hebben wij het vaker gehad over regie op het spoor. Iedere keer komen wij tot de conclusie dat zowel het ministerie als de Kamer achter de feiten aanloopt. Hoe komt dat nou? Dat komt doordat het spoor op afstand is gezet, doordat wij er geen zicht meer op hebben en niet meer weten wat er gebeurt. Wij worden pas achteraf geïnformeerd en dan is het te laat om bij te sturen. En wat zegt het eigen blad van de PvdA? Dat zegt: wij zijn het eigenlijk met de SP eens, wij moeten kijken hoe wij het samen kunnen voegen en meer synergie tot stand kunnen brengen. Ik hoor hier dan toch vanuit de PvdA-fractie een ander geluid, namelijk: wij zijn het er wel mee eens, maar wij doen het toch niet. Dat begrijp ik dus niet. Of je bent voor en dan gaan wij eraan werken om ervoor te zorgen dat het spoor weer wordt samengevoegd, dat er weer regie komt, of je bent tegen. Wat is het nou?

De heer **Hoogland** (PvdA):
Hier herken ik de SP in: of je bent voor of je bent tegen. Het is iets ingewikkelder. De heer Bashir zegt zelf al dat het op afstand zetten een probleem is. Dat los je echter niet op met het samenvoegen van die twee bedrijven. Daarmee is namelijk de afstand tussen de overheid en die twee bedrijven nog steeds even groot. Het is dus te gemakkelijk om te stellen: laten we het dichterbij brengen, want het is op afstand gezet. Dat is niet per se de oplossing. De heer Bashir zegt zelf ook dat het dichter bij elkaar brengen van de twee bedrijven echt iets anders is dan het naar binnen halen. Dat is dus een ingewikkelde discussie en die kunnen we hier niet nu zomaar eventjes in een paar ogenblikken beslechten. Daarom moeten we het volgens mij nu hierbij laten, want anders gaan we nog urenlang discussiëren over de structuur. Daar heeft de reiziger helemaal niets aan.

De heer **Madlener** (PVV):
Ik ga het nog een keer proberen. ProRail wordt gecontroleerd door een raad van commissarissen. Wij controleren de staatssecretaris. Nu heeft de raad van commissarissen, in de persoon van de heer Alders, cruciale rapporten tegengehouden terwijl de Kamer om die rapporten vroeg. De ene controleur zit dus de andere in de weg. De heer Alders is ook een partijgenoot van de heer Hoogland. Wat vindt de heer Hoogland ervan dat de heer Alders informatie die zo belangrijk is, achterhoudt voor de volksvertegenwoordiging?

De heer **Hoogland** (PvdA):
Er is sprake van gescheiden verantwoordelijkheden.

De heer **Madlener** (PVV):
Ja, maar dat kan ook een probleem zijn, namelijk als de ene controleur de andere controleur, namelijk de Kamer, informatie onthoudt. Het gaat maar om één belang, namelijk dat van de reiziger. Door deze scheiding van controletaken zo te benoemen, laat de PvdA volgens mij de reiziger in de steek. Zo ken ik de PvdA, want zij laat haar kiezers wel vaker in de steek. Maar er is toch iets aan de hand op het spoor? Nu zegt de heer Hoogland: ja, er is wel iets aan de hand en we hebben eindelijk die geheime rapporten boven water gekregen, maar daar gaan we verder niet veel van vinden want dat is niet onze taak.

De heer **Hoogland** (PvdA):
Het is vooral niet onze taak om met een schroevendraaier naar het spoor te gaan en zelf mee te gaan doen aan iets waar we andere mensen voor betalen. Dat moet de Kamer

dus niet doen. De toezichttaak, die belegd is bij de raad van commissarissen, moeten wij niet hier met z'n allen gaan overnemen. Dan kunnen we die raad van commissarissen wel opheffen. Ja, misschien wil de heer Madlener dat wel, maar mij lijkt het buitengewoon onverstandig om dat te doen. Het lijkt mij buitengewoon onverstandig als wij hier in de Kamer met elkaar het spoorboekje gaan schrijven.

☐

De heer **Van Helvert** (CDA):
Voorzitter. Hoe lang nog? Hoe lang in hemelsnaam nog, mevrouw de staatssecretaris, gaat u ons geduld tarten?

We vroegen om stukken, maar kregen die niet van de staatssecretaris. We stelden 77 vragen, maar de antwoorden ontbreken. De Kamer heeft alle stukken, meldde de staatssecretaris. Diezelfde nacht stonden de stukken die we haar vroegen, op de site van een grote krant.

We kunnen de recente problemen rond ProRail niet anders dan in een historisch perspectief zien. Wat hieraan voorafging is ook belangrijk. In die voorgeschiedenis van het optreden van de staatssecretaris gaat het van incident naar incident. Ik noem de belangrijkste, en dan alleen nog maar de incidenten die een relatie hebben met ProRail.

In januari 2013 bleek dat een kritisch rapport over de werkwijze van ProRail en over de veiligheid op het spoor, ten onrechte niet naar de Tweede Kamer was gestuurd. Het rapport werd een halfjaar lang achtergehouden. Er volgde een mea culpa, en de minister en de staatssecretaris kregen van de oppositie een gele kaart. Verder was er wanorde op de hsl door uitvallende treinen. De vervanger van de Fyra werd uit de roulatie genomen omdat de stroomafnemer buitengewoon gevoelig bleek te zijn voor slijtage. Sander de Rouwe, mijn voorganger bij het CDA, stelde voor om de staatssecretaris van het dossier te halen. Sinds november wist de staatssecretaris dat ProRail vier onderhoudscontracten tegen de regels in ondershands zou verlengen. Die contracten hadden openbaar moeten worden aanbesteed. Dit komt pas aan het licht in augustus 2015.

Dan blijkt de verbouwing van station Utrecht CS onder leiding van ProRail ruim 50 miljoen duurder uit te vallen. Vervolgens blijkt ProRail bijna een half miljard euro tekort te komen voor beheer, onderhoud en vervanging. Dat geld zit niet in het Infrastructuurfonds. Mogelijkheden om te bezuinigen denkt de staatssecretaris te vinden bij de regionale spoorlijnen. Dan volgt er een interview met de directeur van ProRail. Daarin geeft hij aan dat de samenwerking tussen ProRail en het ministerie van I en M niet goed verloopt. Hij zegt dat dat voor een deel ligt aan ProRail, maar voor een deel ook niet. Ook zegt de directeur van ProRail dat hij niet meer zal ingaan op het verzoek van I en M om tegenvallers stil te houden.

Daarop volgt het debat met het merkwaardige "ik geef u geen hand"-incident. De Telegraaf schrijft dat het bij ProRail al vijf jaar een puinhoop is bij de financiële administratie. De interne controle is zo zwak dat niet kan worden uitgesloten dat er gefraudeerd is. Afgelopen weekend haalt de topman van Strukton uit in de pers. Het management op het ministerie zelf zou niet op orde zijn en het zou niet eerlijk zijn dat ProRail alle schuld krijgt. En gisteren ontvingen wij dus een brief van de staatssecretaris: zonder stukken, want we hadden alles immers al. Vervolgens stonden de stukken die we wilden hebben, op de site.

Met deze voorgeschiedenis in het achterhoofd speelt de vraag of de problemen bij ProRail, bij het spoor, kunnen worden opgelost op een redelijke termijn met redelijke kosten en op een wijze dat het bedrijf weer hoopvol de toekomst in kan. Uiteindelijk werken daar immers wel veel mensen heel hard en heel goed. Een andere vraag is of staatssecretaris Mansveld de juiste is om daar als aandeelhouder en politiek verantwoordelijke de regie in te voeren.

Ik heb een aantal vragen. De belangrijkste vraag is hoe de relatie tussen I en M en ProRail is. Hoe werken de directeuren van ProRail en de staatssecretaris samen, zeker na het laatste debat en de onenigheid? Wat is waar van de uitspraken van de directeur van ProRail dat hij slechte informatie onder de pet moest houden? Daar wordt veel aandacht aan besteed door de directeur, en later moest hij het terugnemen. Van een echte verspreking kun je in dit geval echter niet spreken.

Wat is de rol van de staatssecretaris in relatie tot ProRail? Wat is de rol van het ministerie? Is er voldoende deskundigheid? Is er voldoende deskundige ambtelijke inzet om vanuit het ministerie het werk van ProRail te beoordelen, te begeleiden en te coördineren? Klopt het dat het ziekteverzuim op het ministerie heel hoog is? Nu de Kamer zo vaak geconfronteerd wordt met incidenten en gedoe, groeit de vraag of het ministerie het wel aankan. Klopt het dat het plan is om het tekort bij ProRail vooral te dichten met geld en plannen uit de regio? Ieder kwartaal bespreekt ProRail met het ministerie van I en M de voortgang van grote spoor- en stationsprojecten. Ieder halfjaar worden de kasstromen besproken. Jaarlijks is er een accountantscontrole op de grote projecten. Hoe is het dan mogelijk dat de Kamer verrast wordt?

De financiële administratie van ProRail kan beter. In het door de accountant goedgekeurde jaarverslag heeft ProRail zelf aangegeven dat de interne beheersing van financiële processen niet op alle punten voldoende is. Wat is de rol van de raad van toezicht geweest en wat zal die rol in de toekomst zijn? Waarom kon de staatssecretaris ons de stukken die De Telegraaf wel toont, niet geven. Waarom heeft de staatssecretaris zo lang gewacht om iets over de PGO-contracten te melden? De staatssecretaris zegt dat bedrijven die pilotcontracten hebben, bereid zijn die te ontbinden. Wie bijvoorbeeld van Strukton is daarmee akkoord gegaan en wanneer is iemand van Strukton ermee akkoord gegaan? Waarom heeft de staatssecretaris de Kamer niet geïnformeerd over de tekorten bij ProRail? En mijn laatste vraag: hoelang ligt dat rapport, dat op de site van De Telegraaf staat, al bij de staatssecretaris?

De **voorzitter**:
Mijnheer Bashir, het is ook uw laatste vraag in eerste termijn.

De heer **Bashir** (SP):
Eigenlijk heeft de heer Van Helvert met zijn laatste vragen mijn vragen deels beantwoord. Ik wilde refereren aan het debat van een paar weken geleden, op 10 september 2015, met de staatssecretaris over onder andere de uitspraken van de baas van ProRail. Toen hebben we de staatssecreta-

ris gevraagd om alle informatie op tafel te leggen. Ik heb toen gezegd: alle lijken uit de kast. De heer Van Helvert zegt dat de Kamer graag goed en snel geïnformeerd wil worden. Kan ik concluderen dat hij vindt dat de staatssecretaris tijdens dat debat niet alles verteld heeft? Dat zij informatie achterhield die pas weken later bekend werd?

De heer **Van Helvert** (CDA):
De vraag is dus of ik vind dat de staatssecretaris in dat laatste AO alles gezegd heeft. Ik heb niet onder stoelen of banken gestoken dat ik vond dat de staatssecretaris in dat AO niets losliet. Aan het eind van dat debat heb ik duidelijk gezegd: als de staatssecretaris niets wil loslaten, dan kan ik niet anders dan alle informatie die er nog ligt, officieel opvragen. Ik heb zelfs gevraagd naar alle correspondentie tussen de top van ProRail en de top van I en M die relevant is voor de financiering en het management van ProRail. Die heb ik niet gekregen, omdat de coalitie niet vond dat dat zinvol was. Uiteraard vond ik dat we te weinig informatie hebben gekregen, anders had ik die niet hoeven te vragen.

De heer **Bashir** (SP):
Ik ben het met die analyse van de heer Van Helvert eens. Ook ik ben teleurgesteld. Wij hebben niet alle informatie gekregen waar we om hebben gevraagd. Het verbaast mij echter om van journalisten te begrijpen dat de staatssecretaris in de wandelgangen heeft verteld dat zij met de Kamer heeft afgesproken dat zij op bepaalde momenten informatie met ons zal delen, bijvoorbeeld tijdens de presentatie van de begroting. Ik kan me niet herinneren dat de staatssecretaris zoiets met mij heeft afgesproken. Is met de heer Van Helvert of met iemand anders in de Kamer afgesproken dat de staatssecretaris bijvoorbeeld pas bij de begroting informatie over het tekort van 1,1 miljard zou geven?

De heer **Van Helvert** (CDA):
Met mij is zo'n afspraak absoluut niet gemaakt, laat ik dat vooropstellen. Wat ik wel heb gezegd is dat wij alle relevante stukken over de financiering of het management van ProRail die de staatssecretaris nog ergens in een diepe la, op de vensterbank of in haar handtas had, zo snel mogelijk wilden hebben.

De heer **Slob** (ChristenUnie):
De heer Van Helvert vertegenwoordigt een fractie die in de afgelopen jaren in verschillende kabinetten regeringsverantwoordelijkheid heeft gedragen, ook in periodes waarin behoorlijk bezuinigd is op ProRail. Daar ondervinden we voor een deel nog de gevolgen van. De heer Van Helvert stelt heel veel vragen in zijn eerste termijn, ook een vraag die mij een beetje triggerde, namelijk of deze staatssecretaris nog wel de juiste persoon op de juiste plek is. Ik vat het maar even in mijn eigen woorden samen. Zo'n vraag is natuurlijk nooit waardevrij. Wat vindt de CDA-fractie zelf?

De heer **Van Helvert** (CDA):
Ik heb in mijn eerste termijn inderdaad gezegd dat vandaag de vraag voorligt of de staatssecretaris degene is die dit kan regisseren en coördineren, of zij zich daar krachtig in voelt. Niet voor niets heb ik samen met de heer Hoogland het debat aangevraagd. Wij zijn niet tevreden over de manier waarop het tot nu toe is gegaan. Dat wil dus zeggen dat de staatssecretaris met een sterk verhaal zal moeten komen om aan te tonen dat zij degene is die het kan. Als wij daar geen twijfels over hadden, hadden wij het debat niet aangevraagd.

De heer **Slob** (ChristenUnie):
Als ik een paar collega's zou vragen wat een sterk verhaal is, krijg ik misschien ook verschillende antwoorden te horen. Kortom, wat wil de CDA-fractie horen om voldoende vertrouwen te hebben in deze staatssecretaris? Het is namelijk niet niks wat de heer Van Helvert hier doet. De staatssecretaris maar ook de rest van de Kamer hebben er recht op om precies te weten wat hij daar gezegd heeft.

De heer **Van Helvert** (CDA):
Om precies wat te weten?

De heer **Slob** (ChristenUnie):
Om precies te weten wat u daar gezegd hebt, namelijk dat u duidt wat u daarmee precies bedoelt en geen vage tekst uitspreekt of dit nog wel de juiste persoon op de juiste plaats is. Nee, wat is het sterke verhaal? Wat wilt u horen in de termijn van deze staatssecretaris?

De heer **Van Helvert** (CDA):
Twee dingen. Ik wil in de eerste plaats weten wat het relevante optreden van de staatssecretaris was in het verleden. Ik heb een aantal punten daarbij genoemd en een aantal vragen in die richting gesteld. Een daarvan is bijvoorbeeld hoe het mogelijk is dat ProRail al sinds 2012 aan de jas trekt bij het ministerie dat het niet goed gaat, dat er tekorten zijn en dat de staatssecretaris de afweging heeft gemaakt om dat niet met de Kamer te delen. Sterker nog, er is een afweging gemaakt om de Kamer te zeggen dat tot nu toe nog alles budgettair neutraal kan. Dat is een vraag terug naar het verleden. Daarbij heb ik nog een aantal vragen gesteld. In de tweede plaats wil ik ook dat de staatssecretaris aangeeft wat we van haar kunnen verwachten als staatssecretaris. Dan wil ik meer dan wat in het algemeen overleg gebeurde, namelijk dat de staatssecretaris zegt dat zij er kort bovenop zit. Als ik vervolgens vraag hoe we de volgende week kunnen zien dat zij er kort bovenop zit, zegt zij dat zij beter zal rapporteren. Ik wil zien wat die regisserende, coördinerende functie is als 100% aandeelhouder en als politiek verantwoordelijke. Die twee dingen wil ik zien en dan denk ik dat de staatssecretaris heel wat uit te leggen heeft over de manier van communiceren, ook met de Kamer als hoogste orgaan in dit land, en over haar eigen inbreng.

De heer **Houwers** (Houwers):
De heer Van Helvert doet een aantal suggesties, bijvoorbeeld in verband met de directeur van ProRail die een andere mening had dan de staatssecretaris over het onder de pet houden van informatie en die deze woorden later terugnam. Hij komt daar nog weer op terug. Ik heb een aantal vragen aan de heer Van Helvert, in de eerste plaats wat hem ertoe brengt om die vraag opnieuw op te werpen, want volgens mij is dat eigenlijk afgedaan. In de tweede plaats vraag ik hem waarom hij op deze manier die zaken

aanvliegt. Wat zijn zijn overwegingen om bijvoorbeeld achter de directeur van Strukton aan te lopen? Hoe kwalificeert de heer Van Helvert het optreden van deze beide heren?

De heer **Van Helvert** (CDA):
Dit zijn twee vragen. Allereerst zegt de directeur van ProRail in Het Financieele Dagblad duidelijk dat hij niet meer mee gaat buigen als het ministerie hem vraagt om informatie die niet prettig is, onder de pet te houden. Hij zegt: dat hebben we te vaak gedaan en dat gaan we vanaf nu niet meer doen. Hij gebruikt er drie volzinnen voor, in Het Financieele Dagblad. Hij, een ervaren directeur, aangeprezen door de staatssecretaris, gebruikt drie volzinnen om het te bekrachtigen. Dat is geen slip of the tongue. Die uitspraak staat. Natuurlijk moet de directeur die vervolgens van de staatssecretaris intrekken. Dat wil echter niet zeggen dat die opmerking voor niets is gemaakt. De vraag daarachter is: wat doet de staatssecretaris met die informatie? Blijkbaar is die gedachte er bij ProRail. Blijkbaar hebben ze de informatie zo van I en M ontvangen dat ze zich onder druk hebben voelen staan om informatie die ze wilden delen, niet te delen. Vandaag zien we in De Telegraaf iets wat essentieel is. Een voormalig topman van ProRail — ik moet uitkijken dat ik geen namen noem, omdat het zo recent is — wil negatieve informatie delen maar mag dat niet van de heer Alders. O, nu noem ik toch een naam, maar goed hij komt zelf ook uitgebreid in de krant, dus dan kan ik hem wel noemen. Diezelfde mijnheer, die dat van de heer Alders dus niet mocht, stuurt vervolgens een brief naar de Kamer en naar de staatssecretaris waarin staat dat het allemaal wel meevalt en dat het helemaal niet zo erg is bij ProRail. Daarna worden die stukken openbaar, in De Telegraaf. Die spreken het allemaal tegen. Dat betekent dat ProRail zich onder druk gezet voelt. Wat doet de staatssecretaris daarmee? Tot nu toe heeft de staatssecretaris alleen gezegd dat het onhandig was en heeft zij het teruggetrokken. Dat is veel te kort door de bocht en doet geen recht aan de uitspraak, waar een gedachte achter zat.

De **voorzitter**:
En Strukton?

De heer **Van Helvert** (CDA):
Hoe weeg ik de woorden van de directeur van ProRail en de woorden van de directeur van Strukton? Twee heren, in dit geval, maken zich zeer ernstige zorgen over de wijze waarop de overheid met het bedrijfsleven of het semibedrijfsleven omgaat. Zij maken zich zorgen. Zij werken allebei keihard in hun bedrijf. De directeur van ProRail heeft duidelijk gezegd: er zijn bij ProRail dingen fout gegaan, maar wij werken eraan. Ik heb er vertrouwen in dat de huidige directeur van ProRail op de goede weg is met ProRail. Omdat hij zich zorgen maakt, zegt hij in de krant: de samenwerking tussen I en M en ProRail gaat niet goed en dat ligt voor een deel aan ProRail. Hij is nog zo netjes om niet te zeggen waaraan het andere deel dan ligt. Als ik de staatssecretaris dan vraag wat haar reactie is, is het antwoord: geen reactie. En nu heb ik nog niks over Strukton kunnen zeggen.

De heer **Houwers** (Houwers):
Ik constateer dat de heer Van Helvert heel veel woorden nodig heeft om geen antwoord te geven. Dat is één. Twee: hij blijft bij suggesties en insinuaties. Ik zie deze volgorde: de directeur van ProRail heeft het stuk in het FD later herroepen. Ik zou zeggen: de laatste informatie is de geldende informatie. Dat moet de heer Van Helvert met mij eens zijn. Als ik de krant en een aantal andere dingen mag geloven, dan moet ik misschien ook wel geloven wat stond in het rapport dat we vandaag hebben gekregen en dat vannacht op een landelijke site te zien was: het blijkt een rapport te zijn dat blijkbaar binnen ProRail zelf tegengehouden is. De vraag is of je dat de staatssecretaris kwalijk mag nemen. Dus kort en goed blijft mijn vraag aan de heer Van Helvert of hij een oordeel wil geven niet over de informatie zelve maar over de wijze van optreden van beide directeuren, zoals communicatie via de pers.

De heer **Van Helvert** (CDA):
Ook de heer Houwers zal dat als volksvertegenwoordiger weleens moeten doen. Soms communiceer je via de pers als je geen gehoor krijgt daar waar je aanklopt. Daarom zou ik eigenlijk wel een tegenvraag willen stellen aan de heer Houwers.

De **voorzitter**:
Maar dat gaan we niet doen.

De heer **Van Helvert** (CDA):
Hoe beoordeelt hij …

De **voorzitter**:
Die vraag kunt u zo meteen stellen, wanneer de heer Houwers achter het spreekgestoelte staat.

De heer **Van Helvert** (CDA):
Dat vind ik een heel mooie suggestie, mevrouw de voorzitter.

De heer **Bisschop** (SGP):
Ik probeer de reeks van vragen die collega Van Helvert aan de staatssecretaris heeft gesteld, op mij in te laten werken. Ik kom daar, eerlijk gezegd, niet meer uit. Een aantal vragen raakt de verantwoordelijkheid van de bewindspersoon als staatssecretaris. Een aantal vragen raakt haar verantwoordelijkheid als aandeelhouder. Een aantal vragen heeft direct met de bedrijfsvoering van ProRail te maken. Ik vraag aan de heer Van Helvert waar precies de grenzen tussen de verantwoordelijkheden liggen. Ik heb het idee dat én het voorgerecht én het hoofdgerecht én de vla bij de heer Van Helvert in één bord worden gemixt. Voor mij levert dit geen smakelijk gerecht op.

De heer **Van Helvert** (CDA):
Wij hebben te maken met een staatssecretaris die 100% aandeelhouder is. Wij hebben te maken met een staatssecretaris die verantwoordelijk is voor het benoemen van de raad van commissarissen. Inderdaad, er zijn dubbele petten. Dat is op dit moment geen reden of argument om de

staatssecretaris daarover niet te ondervragen. Op het moment dat de staatssecretaris akkoord ging met haar portefeuille, wist zij dat dit haar verantwoordelijkheden waren. Op het moment dat de staatssecretaris denkt dat een aantal verantwoordelijkheden haar te veel worden, lijkt het mij goed dat ze dat aangeeft. Zolang dit niet het geval is, spreken wij haar op al die verantwoordelijkheden aan. Uiteindelijk doen wij dit vanuit het doel — wij delen dit doel in deze Kamer — dat het spoor zo goed als mogelijk wordt en dat alle gebruikers er zo goed mogelijk over kunnen rijden. Wij mogen de staatssecretaris daarom aanspreken op al haar verantwoordelijkheden.

De heer **Bisschop** (SGP):
Over het doel zijn we het eens, niet over de manier waarop wij dat doel kunnen realiseren. Of nog terughoudender gezegd: wij verschillen van mening over de wijze waarop wij vanuit de Kamer een bijdrage kunnen leveren om dat doel te bereiken. Ik heb het gevoel — ik wacht de reactie van de bewindspersoon af — dat de heer Van Helvert op dit moment een sprintertje over de HSL wil laten rijden, om beeldspraak te gebruiken. De instrumenten die de heer Van Helvert hanteert, passen niet bij de onderscheiden verantwoordelijkheden. Hierdoor krijg je een onoverzienbare, ondoordringbare brei waarmee de zaak niet wordt gediend. Ik hoop dat de bewindspersoon erin slaagt om in de door de heer Van Helvert gestelde vragen structuur aan te brengen. Waar zijn de precieze verantwoordelijkheden belegd? Ik zou op die wijze gezamenlijk verder willen komen. Ik nodig de heer Van Helvert hiertoe graag uit.

De **voorzitter**:
Ik begrijp dat dit vooral een vraag aan de bewindspersoon is.

De heer **Bisschop** (SGP):
Ja, via de heer Van Helvert natuurlijk. Zo doe ik het dan.

De heer **Van Helvert** (CDA):
Dit kan de heer Bisschop ook in zijn eigen tijd doen, zou ik willen zeggen.

De **voorzitter**:
Dank u wel, mijnheer.

De heer **Van Helvert** (CDA):
Maar ik vond het wel heel waardevol. Ik vind het ook fijn dat u het met de uitgangspunten eens bent. Ik blijf wel zeggen dat ik als volksvertegenwoordiger, en dat mag u ook, de staatssecretaris mag aanspreker op de mix van verantwoordelijkheden die zij heeft. Zij heeft deze bij volle bewustzijn allemaal geaccepteerd toen zij staatssecretaris werd. Om nu, nu er problemen zijn, te zeggen dat die arme staatssecretaris verschillende verantwoordelijkheden heeft die door elkaar lopen, is geen goed argument. Dit was van tevoren bekend. Het is geen argument om de staatssecretaris nu voorzichtig met handschoentjes aan te pakken, terwijl wij slecht geïnformeerd zijn.

De **voorzitter**:
Dank u wel voor uw bijdrage, mijnheer Van Helvert.

Het woord is aan mevrouw Van Veldhoven.

☐

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66):
Voorzitter. Keer op keer worden we verrast met informatie over ProRail: tegenvallers en tekorten, jaarverslagen die mogelijk niet kloppen, informatie die niet op orde is, gespannen relaties tussen het ministerie en ProRail. Zaken waarover de Kamer laat, pas nadat wij er nadrukkelijk naar hebben gevraagd of wanneer ze in de media zijn verschenen, wordt geïnformeerd. Bovendien lijkt het erop of niet alleen de Kamer, maar ook de staatssecretaris deze kennis niet heeft. Dit lijkt haar niet te deren. Exemplarisch is de omgang met het rapport over de financiële chaos bij ProRail. De Telegraaf citeerde vorige week al uit dit rapport: een administratie die zo slecht wordt bijgehouden dat fraude niet uit te sluiten is, jaarverslagen die geen betrouwbaar beeld geven, sturen op bonnetjes en niet op de vraag of het geld nuttig is uitgegeven. De staatssecretaris heeft gereageerd dat zij de stukken nooit onder ogen heeft gehad, ProRail om opheldering heeft gevraagd en afwacht. De president-commissaris schrijft net iets anders. Hij zegt dat een en ander al besproken is met de staatssecretaris. Dit kan niet allebei waar zijn. Kende de staatssecretaris deze problemen nou wel of niet? Wat is dan het een en ander dat met haar besproken is?

Ik kom op de inhoud van het rapport. De heer Alders wilde het niet naar buiten brengen omdat het een zaak van de raad van commissarissen zou zijn. Dit raakt een beetje aan de vraag van de heer Bisschop. Ik denk dat daar geen zwart-wit antwoord op te geven is. Zo'n schokkend rapport met zulke conclusies is toch iets waarvan de staatssecretaris, en ook de Kamer, moet weten, zelfs als je op hoofdlijnen wilt sturen? Ik neem aan dat de staatssecretaris het rapport inmiddels heel goed heeft gelezen. Ik vraag haar dan ook wat nu haar oordeel is. Had zij dat rapport moeten krijgen? Vindt zij nog steeds dat er geen enkel signaal van financiële chaos is of vindt zij dat de Kamer over deze problemen geïnformeerd had moeten worden?

Niemand zegt dat het makkelijk is op het spoor. Het is een complex bedrijf waaraan hoge eisen worden gesteld en waarvoor hoge ambities gelden. Medewerkers werken daar hard aan. Er wordt zeker voortgang geboekt, maar er moet ook echt nog heel wat gebeuren. Dit rapport staat namelijk niet op zichzelf. Er zijn ook rapporten over onwettelijke pilots, over tekorten op beheer en onderhoud, over misstanden bij de aanbesteding in Limburg en over aansturing van zelfstandige bestuursorganen: stuk voor stuk rapporten met kritische conclusies. Dan gaat het dus om je opstelling. Neem je de problemen serieus, ook als het onprettige signalen zijn of als die je eigen organisatie betreffen, of niet?

De door deze staatssecretaris zelf aangestelde nieuwe topman van ProRail zei: we moeten tegenvallers eerder melden en we moeten stoppen met slecht nieuws uitstellen. De topman van Strukton zegt: het ministerie heeft zijn zaken niet op orde. Een oud-CFO van ProRail heeft het over een ongezonde werkrelatie tussen het ministerie en het spoorbedrijf. Nog een ander schreef over een organisatie die de grip op de financiën is verloren. De staatssecretaris veegt

de boel echter een beetje onder de mat en varieert op de thema's "bestaat niet", "is niet zo" of "valt wel mee". Dan denk ik: hebben zij dan allemaal ongelijk? Creëren ze allemaal een volstrekt verkeerd beeld? Of wilde de staatssecretaris het voor een deel liever niet weten?

De brieven van de afgelopen weken leggen — hoe zal ik het noemen? — een ontwikkeling bloot in de opstelling van de staatssecretaris. In de Lange Termijn Spooragenda zei de staatssecretaris nog dat zij strakker wilde gaan aansturen. In de brief van gisteren wat het vooral: ik wil op afstand fungeren als aandeelhouder. Wat is nu de visie van de staatssecretaris om de reiziger het beste te bieden op het spoor? Strakker aansturen of het aan ProRail overlaten? Wat is haar visie hierop?

Ik kom op de financiële problemen. We wisten dat er een flink tekort aankwam bij ProRail. Nu hebben we helderheid, want in 2013 meldde ProRail nog een tekort van 1,1 miljard en nu blijkt het "slechts" een gat van 475 miljoen euro te zijn. De cruciale vraag is natuurlijk hoe dat tekort heeft kunnen ontstaan. Heeft de staatssecretaris wellicht uiteindelijk een boodschappenlijst gemaakt, zonder zich te realiseren hoeveel geld er in haar portemonnee zat?

Mijn zorg is vooral hoe we voorkomen dat de reiziger hier de dupe van wordt door extra storingen, grote omleidingen, meer vertragingen overdag of minder spoor in Gelderland, Limburg of Overijssel. Heeft de staatssecretaris in de Lange Termijn Spooragenda en aan de regionale tafels een droom opgetuigd die in de optelsom niet meer realistisch was, maar die ook niet mocht worden doorgeprikt? Is dat misschien de vinger die de topman van ProRail op de zere plek legde?

Er zijn grote problemen bij ProRail die opgelost moeten worden. Ik ben ervan overtuigd dat er binnen de organisatie echt de wil is om het op orde te brengen. Dan moet de staatssecretaris echter wel de problemen onderkennen en oppakken. Ziet zij de problemen en de rol van haar ministerie en de raad van commissarissen van ProRail? Neemt zij haar verantwoordelijkheid en heeft zij een visie op de aanpak? Dat is voor mijn fractie de essentiële vraag vandaag.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks):
D66 werpt een aantal vrij belangrijke vragen op. Wij delen allebei de zorg voor de reiziger. Welke van deze aangestipte problemen horen nou inherent bij marktwerking bij zo'n ingewikkelde markt als het spoor? Welke visie heeft D66 zelf op de aansturing? Moet de staatssecretaris er veel korter bovenop zitten? Of hoort bij marktwerking en de manier waarop dat opgetuigd is met een raad van commissarissen, gepaste afstand?

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66):
Dat zijn veel vragen. Op de vraag welke van deze problemen concreet, altijd en direct gerelateerd is aan marktwerking, is het antwoord: geen! Je kunt marktwerking namelijk op heel veel verschillende manieren en heel zorgvuldig inrichten. Een sterke markt, een sterke overheid, dat is de manier waarop D66 ernaar kijkt. Als je zo'n bedrijf op afstand zet, betekent dat dus wel dat je zicht moet houden op wat dat bedrijf met het belastinggeld doet. Wanneer er signalen komen dat er dingen niet goed gaan, moet je dus ook actief op zoek gaan naar wat er speelt. Je moet het dan niet onder de mat vegen, maar de essentie van de problemen proberen te vatten en dan natuurlijk, met respect voor de taakverdeling, zorgen voor een aanpak.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks):
Ik denk dat dit wellicht een tikkeltje naïef is. We hebben hierover namelijk aan de lopende band debatten staan voeren, welke bewindspersoon er in de laatste vijftien of twintig jaar ook op dit onderwerp zat en welke president-commissaris we ook hadden. Het moest dichterbij, dan weer verderaf, dan weer dichterbij en dan weer verderaf. Is D66 het niet met mij eens dat het een tikkeltje naïef is om te zeggen dat een dergelijk bedrijf zonder problemen aangestuurd kan worden met een vorm van marktwerking?

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66):
Ik vind het een tikkeltje simplistisch om net te doen alsof het zonder marktwerking allemaal opgelost zou zijn. Ik heb in mijn bijdrage duidelijk gezegd dat het een complex bedrijf is. We vragen er veel van. Met al die soorten grote projecten waar we om vragen, gaan er natuurlijk ook weleens dingen mis. Maar dan gaat het om je houding, de bereidheid om de problemen echt te onderzoeken, te bekijken wat je eigen verantwoordelijkheid is en om dan een visie te hebben op hoe je dat aanpakt. Dat is ook de kern van mijn vraag hier vandaag.

☐

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks):
Voorzitter. GroenLinks is een gepassioneerde pro-trein- en pro-openbaarvervoerpartij. Wij zien deze dingen als een essentiële nutsvoorziening in Nederland. Vanavond, tijdens dit debat, zullen wij ons oordeel en hoe we dit wegen langs de volgende punten bekijken.

Wij willen graag van de staatssecretaris weten waarom de Kamer de stukken die vanochtend in de Telegraaf stonden, niet gekregen heeft. Waarom kregen wij die pas nadat de Telegraaf deze had? Deze stukken en rapporten schetsen een onthutsend beeld, dat ik niet in overeenstemming kan brengen met de brief van de president-commissaris Hans Alders. Wij willen dus graag dat de staatssecretaris ons uitlegt hoe zij dat wel voor elkaar krijgt.

Uit de stukken blijkt dat er een aantal verbetertrajecten zijn. Ik begrijp dat het tijd kost om verbeterplannen ten uitvoer te brengen, maar ik wil graag weten hoe de staatssecretaris daartegen aankijkt. Hoe denkt zij die verbeterplannen te kunnen uitrollen? En hoe kunnen wij daar een redelijke mate van zekerheid op krijgen? Foutloos kan niet, maar een ongelooflijk stuk beter dan wat ik in het rapport lees, zou toch zeker mogelijk moeten zijn.

Andere deelnemers aan het debat hebben het volgende ook gezegd. De financiële problemen worden de "spanningen" genoemd, maar zijn eigenlijk een groot tekort. De nutsvoorzieningen, die wij zo belangrijk vinden, komen hierdoor mogelijk in de knel, zeker in de regio's. Hoe denkt de staatssecretaris dat aan te pakken?

Gisteren ontvingen wij van de minister van I en M een rapport over het toezicht op zbo's. ProRail werd daarin ook specifiek genoemd. Een van de conclusies uit het rapport

is dat er geen inhoudelijke toezichtagenda is. Waar beoordelen wij, maar vooral de staatssecretaris, zo'n bedrijf op? Als je niet weet waar je op beoordeeld wordt, weet je ook niet waar je je aan te houden hebt. In het rapport staat een hele serie nuttige aanbevelingen en reacties. Ik zou het erg fijn vinden als de staatssecretaris kan zeggen dat zij deze overneemt, en we niet het antwoord krijgen dat we tot het einde van het jaar moeten wachten op een kabinetsappreciatie.

Voor GroenLinks staat natuurlijk voorop dat de problemen snel en structureel aangepakt en opgelost moeten worden. Dat is voor de andere woordvoerders ook zo. Dat vergt van alle betrokkenen wel de volledige inzet. De president-commissaris trekt hierin een heel actieve rol naar zich toe, gezien de brieven. Wij vragen ons echter ernstig af of Hans Alders daar voldoende tijd voor heeft. Graag wil ik van de staatssecretaris weten hoe zij dit ziet. Moet er niet meer inzet komen van de president-commissaris?

Verder hebben wij vanaf de start van dit ministerie vragen gesteld bij de zwaarte van de toebedeling van taken aan deze bewindspersoon en aan de minister. Ik ben benieuwd hoe de staatssecretaris daar nu naar kijkt.

Dit debat is een onderdeel van de neverending story van de privatisering van het spoor. Ik denk dat iedereen achteraf moet erkennen dat de politieke lijnen in het privatiseringstraject veel beter hadden moeten worden doordacht. ProRail heeft weliswaar nog steeds één aandeelhouder, maar de privatisering heeft zowel de NS als ProRail op grote afstand van de overheid geplaatst. Ik vraag mij af of de staatssecretaris het gevoel heeft dat zij voldoende doorzettingsmacht heeft om de nu aan het licht gekomen budgetoverschrijdingen te kunnen voorkomen. Heeft zij daartoe de mogelijkheden?

Het lijkt mij goed als de staatssecretaris vanavond uiteenzet hoe de toezichthoudende rol van de portefeuillehouder nu precies juridisch is vormgegeven en hoe zij die in praktijk vormgeeft. Moet daar verandering in komen? Moet er wat de staatssecretaris betreft iets veranderen in de statuten? Hoe gaat de staatssecretaris borgen dat relevante informatie tijdig en compleet naar de Kamer komt? Daar heeft eigenlijk iedereen al naar gevraagd. Hoe gaat de staatssecretaris borgen dat relevante zaken ook ongevraagd naar de Kamer komen? Hoe zit het bijvoorbeeld met het bericht dat voormalig topvrouw Gout van ProRail al in 2014 waarschuwde voor budgetoverschrijdingen, maar dat deze brief door haar opvolger is ingetrokken? Dit is maar een van de vele voorbeelden. Lagen daar inhoudelijke of politieke overwegingen aan ten grondslag?

Als een van de taken van de bewindspersoon die verantwoordelijk is voor het spoor rekent GroenLinks het in goede banen leiden van NS en ProRail. Wij roepen de staatssecretaris ertoe op om zo snel mogelijk een oplossing te vinden voor de bezuiniging op de regionale spoorverbindingen. Dat vinden wij echt een gigantisch probleem, zeker met het oog op de constatering dat autokilometers in Nederland blijkbaar nog schadelijker zijn dan wij al wisten voordat het gesjoemel met de Volkswagensoftware aan de orde kwam. Wij willen dus graag dat meer mensen aangezet worden tot reizen met de trein.

☐

De heer **Bashir** (SP):
Voorzitter. Op 9 juni 2015 hadden wij een debat over de mislukte aanbesteding van het spoor in Limburg. Daar was ook fraude aan de orde. Dat debat vond plaats naar aanleiding van een rapport van de ACM over onregelmatigheden en het overtreden van de Spoorwegwet. Tijdens dat debat kwam naar voren dat de staatssecretaris het bewuste rapport van de ACM al op 12 maart had ontvangen. Dat rapport mocht gedeeld worden met de minister van Financiën, maar verdween in een lade van de staatssecretaris. Pas anderhalve maand later kwam Financiën erachter dat er een stevig rapport van ACM was.

Aan het eind van het debat werd ik via e-mail getipt over een ander rapport, een rapport van PwC over het stiekem en onwettig verlengen van de termijn van onderhoudscontracten bij ProRail. Ik liep toen naar voren en vroeg aan de staatssecretaris of er nog iets aan de Kamer gemeld moest worden over een rapport van PwC. De staatssecretaris deed net alsof haar neus bloedde, maar zou toch nog even in haar lade kijken. En inderdaad, twee weken later kregen wij een samenvatting van dat PwC-rapport. Wat bleek? De staatssecretaris kon al negen maanden weten dat het bij ProRail niet helemaal goed zou gaan met de termijn van de onderhoudscontracten. In maart 2014 had ProRail immers al een e-mail gestuurd over de termijn van deze contracten. Ook die e-mail was verdwenen in een lade. Hoe kan dit nou steeds? Waarom verdwijnt alles in een lade?

Sindsdien krijgen wij een beter beeld van de situatie op het spoor, niet dankzij de staatssecretaris, maar dankzij de media. Want de staatssecretaris beantwoordt Kamervragen niet en stuurt rapporten niet op naar de Kamer. De Telegraaf publiceerde vandaag informatie die de staatssecretaris heeft achtergehouden. Wat wij daar lezen, is echt onthutsend. Er is personele onderbezetting. 50% van de financiële medewerkers zit niet op de juiste plek. Men is dus massaal gedemotiveerd. De financiën worden in Excelbestanden bijgehouden, het hoofd financiën staat niet in voor de jaarrekening en er wordt zelfs gesproken over mogelijke fraude. Waarom mochten we dit niet weten? Wat is daar de reden van? Klopt het dat dit allemaal al sinds 2012 bekend is?

De vraag is dan ook of de staatssecretaris nog wel grip heeft op haar spoordossier. Hoe kijkt de staatssecretaris zelf terug op de afgelopen tijd? Onlangs kwam de staatssecretaris al in botsing met de nieuwe topman van ProRail, die overigens door de staatssecretaris zelf is binnengehaald voor een salaris hoger dan dat van de minister-president, en dat is tegen de afspraken in.

Uit de pers komt een nog verontrustender beeld naar voren van een staatssecretaris die alleen nog maar "loopt te krijsen" op haar departement, waar sprake is van overwerkte ambtenaren, overvolle laden en een hoog personeelsverloop. De vraag rijst dan ook of de staatssecretaris nog wel gezag geniet op haar departement. Kan de staatssecretaris uitleggen waar dit beeld vandaan komt? Kan zij ook ingaan op de vragen en de opmerkingen van de Strukton-directie, die stelt dat de helft van de vragen verkeerd wordt beantwoord, en dat het ministerie het bedrijf onjuist heeft geïnformeerd over de PGO-contracten, namelijk dat die nog niet opgezegd zouden zijn?

Het is bekend dat de SP de NS en ProRail wil samenvoegen tot één bedrijf onder directe verantwoordelijkheid van het ministerie. Zo kan er eindelijk regie worden gevoerd. Deze staatssecretaris lijkt het echter allemaal prima te vinden zoals het gaat en ondertussen rangeert zij de Kamer keer op keer naar het verkeerde spoor. Het is nog steeds onduidelijk welke tegenvallers we nu nog kunnen verwachten. Eerst waren het alleen de stations van Breda en Utrecht, de laatste met een tegenvaller van 29,5 miljoen. Na uitspraken van de baas van ProRail kregen we een brief met een hele opsomming van stations. Uit de begroting blijkt echter dat Utrecht toch een totale overschrijding heeft van 95,1 miljoen. Waarom heeft de staatssecretaris daar niet meteen open kaart over gespeeld en hield zij vast aan de 29,5 miljoen? Dan hebben we het nog niet eens over de tekorten op andere stations.

Het wordt nog veel erger. Deze staatssecretaris kan ook niet begroten. PwC heeft uitgerekend dat het tekort voor het spooronderhoud oploopt tot 1,1 miljard euro. Op 25 juni 2014 heeft ProRail de staatssecretaris hierover geïnformeerd. Ook die informatie verdween in een lade bij de staatssecretaris. Uiteindelijk meldde de staatssecretaris dit één jaar en drie maanden later aan de Kamer. Waarom gebeurde dat zo laat? Heeft de staatssecretaris ons hiermee niet eigenlijk op het verkeerde spoor gezet? De Kamer kreeg namelijk de Lange Termijn Spooragenda met allemaal ambities van de staatssecretaris, terwijl er in werkelijkheid helemaal geen geld was. Hoe gaat zij de Lange Termijn Spooragenda uitvoeren, of verdwijnt die ook weer in een lade?

Wat ons betreft draait het om de volgende vraag. Is de staatssecretaris nog wel de aangewezen persoon om de steeds verder oplopende problemen op het spoor het hoofd te bieden? Zo ja, hoe gaat zij eindelijk weer op het goede spoor komen?

☐

Mevrouw **De Boer** (VVD):
Voorzitter. In de afgelopen periode zijn we getuige geweest van een reeks negatieve berichten over ProRail. Er is een beeld van veel onduidelijkheid ontstaan. De VVD vindt dat ProRail zich ten volste bewust dient te zijn van zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid. ProRail heeft een maatschappelijke taak die hij vervult met geld van de belastingbetaler. Dit debat gaat wat de VVD betreft dan ook over de besteding van belastinggeld en de wijze waarop de Kamer die controleert.

Het werken met belastinggeld brengt met zich mee dat de spoorbeheerder werkzaamheden efficiënt dient te vervullen, waarbij het belang van de reiziger en de verlader voorop-staat. Daarom heeft de VVD de staatssecretaris gevraagd om erbovenop te zitten. Ik krijg graag een herbevestiging van hetgeen is gezegd in de eerste termijn van het algemeen overleg dat we al hierover hebben gehad. Ik krijg graag een herbevestiging dat de staatssecretaris de Kamer regelmatiger en frequenter updates zal sturen over de voortgang van die grote spoorprojecten waarbij de tekorten zich voordoen. Wanneer kan de Kamer de eerste rapportage hierover tegemoetzien? Het gaat om grote bedragen belastinggeld. Daarom willen wij een vinger aan de pols houden. Hoe relateert de staatssecretaris dit aan de afspraken die wij kort geleden gemaakt hebben in de Lange Termijn Spooragenda?

Dan kom ik op de beeldvorming. De voorzitter van de raad van commissarissen van ProRail stelt dat hij zich niet herkent in de ontstane beeldvorming over ProRail. In de brief lezen wij dat feiten en beeldvorming ver uiteenlopen. Die beeldvorming is ondertussen ontstaan. Ik verzoek de staatssecretaris om hierop in te gaan in haar beantwoording en hierbij de rapporten te betrekken die vanmiddag in alle haast naar de Kamer zijn gestuurd. Herkent de staatssecretaris het beeld dat in de rapporten wordt geschetst? Welke acties zijn ondertussen ondernomen?

Communicatie en samenwerking tussen ProRail en het ministerie zijn essentieel om binnen de huidige ordening te zorgen voor een goede spoorinfrastructuur. Uit de berichtgeving van de afgelopen tijd ontstaat het beeld dat het hieraan lijkt te schorten. De reizigers en de goederenvervoerders mogen hier niet de dupe van worden. Wat wil de staatssecretaris doen om de communicatie tussen ProRail en het ministerie op korte termijn te verbeteren? Welke rol ziet de staatssecretaris in dezen voor ProRail en welke voor haar ministerie?

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66):
Mevrouw de Boer stelt de staatssecretaris een vraag over de beeldvorming, maar ik ben benieuwd naar de mening van de VVD over het rapport dat we via De Telegraaf op het allerlaatste moment hebben gekregen. Ik zou mevrouw De Boer bijna willen vragen: wat ging er door u heen, toen u het las? Ik moet zeggen dat toen ik het las, ik echt ben geschrokken van al die punten, waarvan niet duidelijk is of het belastinggeld goed is besteed. Wat vond mevrouw De Boer van dat rapport toen zij dat las?

Mevrouw **De Boer** (VVD):
Daar staan inderdaad kwalificaties in die niet mis zijn. Ik kon het vanochtend alleen slecht plaatsen, want er stond geen datum in. Daarom vraag ik de staatssecretaris ook of zij een beoordeling van deze rapporten wil geven. Van wanneer zijn die rapporten? Wat is er in de tussentijd aan gedaan?

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66):
Als ik mevrouw De Boer goed interpreteer, dan zegt zij dat hetgeen in de rapporten staat, eigenlijk niet kan en zij daarom wil weten wat eraan gedaan is sinds het moment dat het speelt. Als de staatssecretaris van deze kwestie op de hoogte was, vindt mevrouw De Boer dan dat de staatssecretaris daar de Kamer over had moeten informeren?

Mevrouw **De Boer** (VVD):
Dat is ook onze vraag aan de staatssecretaris: wanneer zijn die rapporten naar het ministerie gestuurd? We hebben begrepen — althans, zo is het in de beeldvorming ontstaan — dat de rapporten ook niet naar het ministerie zijn gegaan. Dat is dan ook de vraag die ik hierboven wil hangen: hoe staat het met de communicatie tussen het ministerie en ProRail?

De heer **Madlener** (PVV):
We hebben te maken met een financiële puinhoop bij ProRail en een Fyra die niet rijdt en miljoenen heeft gekost en we hebben betonrot in de Betuwespoorlijn. En nu beweert

de woordvoerder van de VVD dat de reiziger daar niet de dupe van mag worden. Dan wil ik de VVD er toch aan herinneren dat de gebruiksvergoeding van ProRail omhooggaat en dat de treinkaartjes van de NS duurder worden. Dit gebeurt allemaal om het gat te dekken dat die blunderende bestuurders hebben geslagen. Hoe kan mevrouw De Boer zeggen dat de reiziger daar niet de dupe van mag worden? De reiziger wordt er de dupe van.

Mevrouw **De Boer** (VVD):
De heer Madlener haalt ook allerlei andere kwalificaties en vraagstukken aan die hieromtrent spelen. Nee, wij zijn daar stellig in: de reiziger mag niet de dupe worden. We hebben daarover ook afspraken gemaakt in de Lange Termijn Spooragenda. Dat is ook de vraag die ik hier stel en waarvan ik wil dat de staatssecretaris er een antwoord op geeft. Ik wil weten wat zij vindt van de voortgang van al die afspraken, die wij nog maar anderhalf jaar geleden in de Kamer hebben gemaakt en waarbij we zeiden: die reiziger staat op één.

De heer **Madlener** (PVV):
We hebben hier te maken met een gebrekkige financiële administratie door ProRail en een rapportage waarin staat dat de Betuwelijn, de goederenlijn van de Rotterdamse haven, veel te duur is en dat Rotterdam niet meer kan concurreren op het spoor. Mevrouw De Boer zegt dat de reiziger niet de dupe mag worden, maar dan herinner ik haar eraan dat de Nederlandse treinkaartjes te duur zijn geworden door al die flaters en dat Rotterdamse ondernemers te veel betalen voor de trein. Natuurlijk wordt de reiziger daar de dupe van. Ik vind dan ook dat de VVD met een verhaal moet komen over hoe we dit kunnen verbeteren en niet met een kletsverhaal dat de reiziger daar niet de dupe van mag worden.

Mevrouw **De Boer** (VVD):
Dat is ook de reden waarom we vandaag hier dit debat voeren, namelijk al die misstanden die we de afgelopen tijd hebben kunnen constateren en waar we eerder ook al een algemeen overleg over hebben gevoerd. We hebben allemaal een aantal vragen gesteld, onder andere naar de verbeteringen op dit punt, omdat we vinden dat de reiziger niet de dupe mag worden. Ik mag toch aannemen dat de heer Madlener dat eigenlijk ook vindt?

De **voorzitter**:
Die vraag kunt u later aan de heer Madlener stellen. Ik geef nu meteen het woord aan de heer Madlener voor zijn eerste termijn.

☐

De heer **Madlener** (PVV):
Ik zie uit naar de vraag van mevrouw De Boer.

Voorzitter. Het is duidelijk: de puinhoop bij ProRail is geen incident. Het is al jaren mis op het Nederlandse spoor. Alles heeft met elkaar te maken. Van de Fyra tot de te dure treinkaartjes, van uitvallende treinen, onderhoudsachterstanden, financiële wanorde bij ProRail en gebrekkige aansturing tot een krijsende staatssecretaris, volgens bronnen van De Telegraaf. Alles komt hier samen. Wij als volksvertegenwoordiging zouden toch moeten waken over het spoor en zouden op moeten komen voor de belangen van de reizigers en voor de veiligheid, zonder zorgen erover te hebben of belastinggeld goed en efficiënt besteed wordt. Maar de ProRail-organisatie blijkt uit koninkrijkjes te bestaan en deze staatssecretaris heeft de situatie niet onder controle. Het is dubieus dat president-commissaris Hans Alders weigert om twee belastende rapporten via de staatssecretaris aan de Kamer ter beschikking te stellen. Deze PvdA-bobo met zijn 21 dik betaalde banen faalt als commissaris is en is medeverantwoordelijk voor de wantoestanden en hij doet alsof het allemaal wel meevalt. Tegelijkertijd probeert hij belangrijke informatie over de mede door hem gecreëerde puinhoop in de doofpot te stoppen en de staatssecretaris en de Tweede Kamer om de tuin te leiden.

Onze staatssecretaris is iedere regie kwijt. Er gebeurt van alles maar ze lijkt achter de feiten aan te lopen. Rapport na rapport, tegenvaller na tegenvaller, en steeds opnieuw lijkt de staatssecretaris verbaasd en verrast. Dan weer zegt ze er niet over te gaan. Dan weer zegt ze dat ze het niet wist. Dan weer zegt ze dat alles wel goed zal komen. Maar is dat zo? Kan het weer goed komen nu zo pijnlijk zichtbaar is geworden dat het op afstand plaatsen van ProRail mede heeft geleid tot deze puinhoop? De parlementaire enquêtecommissie Fyra komt bijna met de conclusies over de NS en ook daaruit zal blijken dat het helemaal mis is op het spoor.

De problemen bij ProRail staan niet op zichzelf. De problemen zijn niet nieuw. Al in januari 2013 is er Kamerbreed een motie van mijn voorganger Machiel de Graaf aangenomen en die motie zegt dat de communicatie met de Kamer op orde moet worden gebracht en dat er waarborgen moeten komen om fouten te voorkomen. In 2014 trad president-directeur Marion Gout af. Ze schreef in haar afscheidsbrief dat het een puinhoop is bij ProRail. Die brief is in de doofpot verdwenen. Dan heb ik nog een hele lijst van incidenten. Ik zal ze heel kort noemen als ik genoeg spreektijd heb. Onderhoudscontracten werden onwettig verlengd. Bij de stations Utrecht, Breda en Arnhem waren enorme budgetoverschrijdingen, waarvan nu nog steeds niet helder is hoeveel geld het betreft. Er is veel achterstallig onderhoud en betonrot op het spoor, inclusief bij de Betuwelijn, die voor uiteindelijk 4,7 miljard is aangelegd. De staatssecretaris tast nog volledig in het duister over de hoogte van de schade en de wijze waarop deze te verhalen valt. Een tekort bij het Infrafonds van aanvankelijk 1,1 miljard is nu op onverklaarbare wijze 475 miljoen geworden. In een rapport van de Rotterdamse bestuurskundige Wim Derksen toont hij aan dat er sprake is van een weeffout, die leidt tot verwarring over de rolverdeling tussen het ministerie en de toezichthouders. Er zijn recente uitlatingen van de nieuwe topman van ProRail, Pier Eringa, die ons terecht heeft gewezen op de tekortkomingen bij ProRail, maar snel werd teruggefloten door de staatssecretaris. Ten slotte zijn er vandaag twee uitgelekte rapporten door De Telegraaf gepubliceerd, die een zeer verontrustend beeld laten zien van de staat waarin ProRail verkeert.

De reactie van de staatssecretaris hierop is wederom ontkennend van aard: deze stukken zijn niet gevalideerd en ze zijn voor intern gebruik. Ze gaat totaal niet op de inhoud in. Ze kiest opnieuw voor het ontkennen en ontkrachten van de rapporten, net als commissaris Hans Alders. Wij willen praten over de kwaliteit van het treinvervoer, over

reizigerstarieven en over veiligheid. Door de gebrekkige aansturing vanuit het kabinet, praten wij echter alleen over financiële wanorde, organisatorische problemen en ruziënde directies en commissarissen. ProRail beheert publieke infrastructuur met publieke middelen. Daarom wil de PVV publieke aansturing door de staatssecretaris en publieke controle door de Tweede Kamer, net zoals bij onze wegbeheerder Rijkswaterstaat. Het weer onderbrengen van ProRail als uitvoeringsorganisatie onder het ministerie van Infrastructuur en Milieu zal niet alle problemen automatisch doen verdwijnen, maar het zal wel leiden tot het verdwijnen van een managementtussenlaag en een veel directere aansturing door het ministerie. Het zou het begin van de oplossing kunnen zijn en ik ben dan ook benieuwd of de staatssecretaris bereid is om dit uit te voeren. Kan de staatssecretaris hierop ingaan?

De ontstane problemen op het spoor zijn niet nieuw. De staatssecretaris is de afgelopen jaren een onderdeel van het probleem geworden. We hebben nog niet het begin van een oplossing gezien en vragen ons openlijk af of deze staatssecretaris echt doortastend orde op zaken kan stellen, kan reorganiseren en falende commissarissen, zoals Hans Alders, de laan uit kan sturen. Ik zie uit naar de eerste termijn van haar beantwoording.

De **voorzitter**:
Mijnheer Madlener, uw wens komt uit. Er is een vraag voor u van mevrouw De Boer.

Mevrouw **De Boer** (VVD):
Ik wil de heer Madlener natuurlijk niet teleurstellen; hij heeft zo uitgekeken naar de interruptie.

Anderhalf jaar geleden hebben we hier de discussie gevoerd over de Lange Termijn Spooragenda. De PVV stelde toen voor om de NS en ProRail samen te voegen. De heer Madlener doet nu heel andere voorstellen, dus we gaan nu een structuurdiscussie voeren als oplossing voor de problemen die er nu zijn. Anderhalf jaar geleden hebben we een debat gevoerd en nu doet hij ineens heel andere voorstellen? Hoe kijkt de heer Madlener er eigenlijk zelf tegen aan?

De heer **Madlener** (PVV):
Het weer onderbrengen van ProRail bij het ministerie is geen heel ander voorstel, maar een stap in de goede richting. Wij willen NS en ProRail weer onder directe verantwoordelijkheid van het ministerie brengen. Overigens valt Rijkswaterstaat, de beheerder van onze wegen, onder directe verantwoordelijkheid van de minister. Daar gaat het een stuk beter met de aansturing. Het is dus winst als we ProRail weer kunnen onderbrengen bij het ministerie, want dan zijn we die hele tussenlaag kwijt. Dat lijkt een goede eerste stap te zijn.

Mevrouw **De Boer** (VVD):
Anderhalf jaar geleden hebben we hierover de discussie gevoerd. Ik vind het jammer dat we de PVV toen niet aan onze zijde hadden. Dan hadden we misschien een fundamentelere en bredere discussie kunnen voeren, want de heer Madlener noemt nu allerlei dingen die toen ook al speelden. Dat laat ik even aan de heer Madlener.

De heer **Madlener** (PVV):
Ik heb geen vraag gehoord, maar ik wil er wel op wijzen dat al die problemen niet nieuw zijn. De rapporten en alle zaken die we vandaag bespreken, spelen al jaren. Er is al jaren geen regie van de staatssecretaris. Al jaren hoor ik "we kunnen er niets aan doen" en "de commissaris wil het allemaal niet vertellen aan de Tweede Kamer". Dat is toch al jaren hetzelfde? Mevrouw De Boer zegt wel doodleuk dat de reiziger er niet het slachtoffer van mag worden, maar die wordt er dus wel het slachtoffer van. De treinkaartjes zijn duurder geworden door de verspilling. De concurrentiepositie van de Rotterdamse haven staat onder druk doordat de tarieven voor containervervoer naar Duitsland te hoog zijn. Hoe kan mevrouw De Boer dan zeggen dat de reiziger er niet de dupe van wordt? Heel Nederland wordt de dupe van dit beleid.

De heer **Slob** (ChristenUnie):
Voorzitter. Door wat portefeuillewisselingen in mijn fractie maak ik vandaag mijn rentree op de infraportefeuille. Met een onderwerp als ProRail is die overgang eerlijk gezegd niet zo heel erg groot. Ik heb een notitie bij me die ik eind november 2010, toen ik woordvoerder was, heb uitgebracht. De titel is: Op weg naar één Rijksinfrabeheerder. Die notitie ging over ProRail. Samengevat: er werd en wordt keihard gewerkt door de mensen die voor ProRail werken. Sommigen doen dat al heel erg lang. Er gaat heel veel goed, maar er gaat ook een aantal dingen goed fout. Zo is de aansturing echt niet altijd even duidelijk. ProRail stond en staat in onze ogen wat te ver van het ministerie af. De complexiteit van ons spoornet, dat zeer intensief wordt benut, zorgt ook voor de nodige problemen. Onze conclusie indertijd kan ik vandaag gewoon herhalen: het moet doelmatiger, het moet klantgerichter en het moet transparanter. We hebben toen geen steun van de PVV gehad, maar er moest in die structuur toch iets veranderen. Er werd toen gezegd dat het langetermijnwerk was, maar inmiddels zijn wij vijf jaar verder en is er nagenoeg niets veranderd. Er is nog wel iets tussendoor gebeurd. De commissie-Kuiken heeft, mede op initiatief van de ChristenUnie en de VVD, er de vinger bij gelegd, maar ook dat is al weer een paar jaar geleden. Er is helaas veel kostbare tijd verloren gegaan.

Naast problemen met de aansturing zijn er ook problemen met de financiën. Die zijn de laatste tijd alleen maar groter geworden. Waarom? Sommige voorgangers van deze staatssecretaris hebben behoorlijk veel uitgegeven. Zij hebben ook wat zaken naar voren getrokken, waardoor er voor hun opvolgers wat minder geld beschikbaar was. Er zijn bezuinigingen geweest, een paar keer zelfs. Ook bij het kabinet-Rutte I — ik kijk even naar de PVV — is er bezuinigd. Dat heeft gevolgen gehad voor ProRail. Er zijn vervelende overschrijdingen, die blijven iedere keer maar terugkomen. Daardoor dreigt nu een behoorlijk groot tekort. Er zijn zelfs scenario's waaruit zou blijken dat er minder geld beschikbaar zou zijn dan wij eigenlijk zouden willen voor de regio, maar ook voor het Programma Hoogfrequent Spoor.

Ik constateer dat deze staatssecretaris in haar portefeuille een paar erfenissen heeft meegekregen van voorgangers die op zijn zachtst gezegd niet heel erg plezierig zijn. Zij heeft ze met haar volle verstand aangenomen — ik heb niet begrepen dat zij daar voorwaarden bij heeft gesteld — en daarom is zij nu volledig politiek verantwoordelijk, zeker

gezien de tijd dat zij op dit dossier zit, of staat. Mijn fractie twijfelt niet aan de inzet van deze staatssecretaris. Ik heb het op afstand gevolgd. Ook onze voormalige woordvoerder, die nu ook in de Kamerbankjes zit, heeft het van zeer dichtbij meegemaakt. Zij heeft er volgens mij hard aan gewerkt om de structurele problemen die zij heeft meegekregen aan te pakken.

We kunnen wel constateren dat er tot nu toe onvoldoende resultaat is geboekt en dat het echt tijd wordt om er een tandje bij te doen. Wat moet er gebeuren? Allereerst moet er grotere openheid komen over wat er gaande is. Dat jojoën met rapporten zoals dat de afgelopen week heeft plaatsgevonden moeten we op deze manier niet hebben. Ik moest mij nota bene vanochtend als Kamerlid via de Telegraafsite voorbereiden op dit debat! Mijn advies aan de staatssecretaris is: informeer de Kamer tijdig en doe dat ook als er tekorten dreigen op cruciale onderwerpen. Utrecht is natuurlijk zo'n voorbeeld waarvan we allemaal weten hoe dat is ontstaan. Informeer de Kamer tijdig, dan kunnen wij dat met elkaar onder ogen zien en bekijken wat er kan gebeuren.

Verder zou mijn fractie toch ook enige reflectie van de staatssecretaris willen hebben op haar eigen rol, met name op de wijze waarop het aandeelhouderschap is ingevuld. Ik zou haar daar graag over willen horen. Ik zou van haar kant ook willen horen hoe zij de aansturing van het ministerie van ProRail ziet. We weten dat het eigenlijk breder ligt, als we kijken naar de evaluaties van het toezicht op de zbo's, maar hoe ziet zij de aansturing vanuit het ministerie? Is zij van plan om datgene te doen wat haar voorgangers hebben laten liggen en zij tot nu toe ook nog niet heeft gedaan: erop ingrijpen?

Ik zou graag iets willen weten over de zorgen die er zijn over het gebrek aan investeringsruimte vanwege de overschrijdingen en de tekorten. Berusten die op waarheid? Wat ons betreft zou het niet goed zijn als die tekorten zouden worden afgewenteld op de regio of als er danig gesneden zou gaan worden in het Programma Hoogfrequent Spoor. Graag duidelijkheid van de staatssecretaris.

Afsluitend. Er is gedoe, veel gedoe. In zekere zin is er niet veel nieuws onder de zon, want dit hebben we de afgelopen jaren vaker meegemaakt, ook met voorgangers van deze staatssecretaris. Ik zou van haar in dit debat graag willen horen wat haar agenda is om de problemen de komende jaren echt een keer structureel aan te pakken.

☐

De heer **Bisschop** (SGP):
Voorzitter. Als frequent treinreiziger heb ik de afgelopen jaren de verbouw van enkele grote stations van nabij gevolgd. Ik heb eerlijk gezegd grote bewondering gekregen voor die projecten; de logistiek eromheen en het feit dat de treinen blijven rijden, tenminste meestal, en de veiligheid van de honderdduizenden reizigers die per dag zo'n station passeren. Het zijn projecten die heel veel tijd en heel veel geld kosten en soms ook voor verrassingen zorgden. Zo'n station gaat er echter, na soms de nodige schijnbare chaos die er heerst, toch steeds beter uitzien. Op een gegeven moment is het station klaar en wordt het opgeleverd.

Ik maak nu de vergelijking met ProRail. In de jaren negentig zijn de spoorwegen gesplitst en staat ook het infrastructuurbedrijf op enige afstand van het Rijk. Wij zijn twintig jaar verder en de boel is nog steeds niet op orde. In 2011 kwam de parlementaire onderzoekscommissie Onderhoud en innovatie spoor met een zeer kritisch, zo niet vernietigend rapport: onvoldoende zicht op geldstromen, kortetermijndenken, ernstige zorgen over het behoud van de spoorkwaliteit en gebrekkige informatievoorziening. Ik heb het over 2011 en niet over het interne rapport van ProRail uit 2014. Ondanks alle stappen en beloften staat de trein nog steeds niet goed op de rails.

Ik loop een paar zaken langs. Ik begin met het spooronderhoud. De parlementaire onderzoekscommissie gaf al aan dat ProRail onvoldoende kennis in huis heeft en wat zei de huidige topman recent? Slechts 2 van de 4.000 werknemers weten alles van bovenleidingen. Spooronderhoud is nog steeds een ondergeschoven kindje. Ik zou zeggen: dit heeft toch alles met bedrijfsvoering te maken? Ik zou een reflectie van de staatssecretaris willen horen op de vraag — dan komen toch al die posities weer even blij elkaar, in die zin heeft de collega van Van Helvert natuurlijk compleet gelijk — hoe zij als aandeelhouder in dit voorbeeld haar verantwoordelijkheid ziet. Hoe ver strekt die volgens haar?

Dan de geldstromen. Intern onderzoek van ProRail laat zien dat in elk geval vorig jaar wel degelijk sprake was van een financiële chaos. Erkent de staatssecretaris dat? In de waslijst aan kritiek staat bijvoorbeeld dat een aanbieder zelf moest aankaarten bij ProRail dat die volgens een contract recht had op een substantiële volumekorting. Dan ben je toch een heel eind van huis in je bedrijfsvoering, als je handelspartner, je contractpartner, je daarop moet wijzen? Moeten wij dergelijke kritiek wegzetten met de mededeling dat ProRail niet zo streng benaderd moet worden als een gewoon bedrijf? Nee. Een miljardenbedrijf met een monopoliepositie en een publieke financiering moet niet goochelen met portemonnees. Dat ProRail financieel niet alles op orde had, was al eerder bekend. Waarom legde de staatssecretaris zich als aandeelhouder neer bij de herhaaldelijke weigering van de raad van commissarissen om de interne onderzoeken betreffende de bedrijfsvoering te overleggen? In de positie van aandeelhouder kun je, zo zou je zeggen, toch bepaalde eisen stellen. Ik hoor daar graag een reactie op.

Het viel me verder op dat de staatssecretaris in haar brief van gisteren enkele belangrijke zaken laat liggen. In de meegezonden brief van de heer Alders staat met zoveel woorden dat ProRail vindt dat het structureel te weinig geld krijgt om alle opdrachten uit te voeren. Dit teken aan de wand laat de staatssecretaris onbenoemd. Ik zou daar graag een reflectie van haar op horen. Verder wijst de doorlichting van de financiële meerjarenreeksen uit dat de Betuwelijn mogelijk grote risico's loopt door betonrot en verzakkingen. De staatssecretaris heeft het in haar reactie alleen over de HSL-Zuid. En dan heb ik het nog niet over de communicatie- en informatieproblemen rond de stationsprojecten en de aanbestedingsbestedingskwesties. Die zijn al voldoende aan de orde geweest.

Hoe gaat de staatssecretaris ons duidelijk maken dat de problemen niet langer met de mantel der liefde bedekt zullen gaan worden? Ik nodig haar uit om mijn fractie ervan te overtuigen dat zij de zaken voldoende in beeld en onder controle heeft en dat zij dat waar dat nog niet het geval is op korte termijn echt in de vingers heeft en in de hand houdt. Of moet de staatssecretaris constateren dat wij het

met alleen een bezem door het management niet redden? Met andere woorden: hoe wil de staatssecretaris voorkomen dat wij maar door blijven modderen, zodat dit station nooit af is en opgeleverd kan worden?

☐

De heer **Houwers** (Houwers):
Voorzitter. Wij staan hier om op te komen voor het belang van de reizigers en het goederenvervoer en wij moeten erop toezien dat belastinggeld op een juiste manier wordt besteed. Wat mij betreft moet het vooral over dat laatste gaan. Ik zal daarom beginnen met het geven van een compliment. De staatssecretaris verschuilt zich niet achter zaken en wil de Kamer goede, gevalideerde informatie en rapporten verstrekken. Daarvoor complimenteer ik haar. Ik moet daarbij echter wel de opmerking maken dat dit wel met heel veel aarzeling gebeurt, dat er eerst wel de nodige aanmoediging voor nodig is en er eerst is gelekt. Vandaag heeft de commissie zelfs nog nadrukkelijk om die informatie gevraagd. Toch dank ik de staatssecretaris voor die informatie, ook al is die informatie erg laat gekomen.

Wat mij betreft gaat het hierbij om één kernvraag. Waar haalt de staatssecretaris het vertrouwen vandaan dat er duidelijkheid zal komen over de financiën van ProRail, en dat het met alle processen in het kader van het onderhoud en de aanleg van spoorinfrastructuur goed zal komen? Er lijkt namelijk een gebrek te zijn aan geld en aan kennis. Mijn zorgen over de financiën zijn extra groot omdat ik beluister en zie dat de tekorten zullen worden afgewenteld op de regio. Dat wil ik absoluut niet. Als er financiële zorgen zijn, moeten die niet worden opgelost ten koste van de regio's.

Gaat de staatssecretaris er inderdaad voor zorgen dat de zaken voor elkaar komen? Is zij bereid om alle relevante informatie direct te delen met de Kamer, inclusief haar eigen commentaar?

De **voorzitter**:
Hiermee is er een einde gekomen aan de eerste termijn van de zijde van de Kamer.

De vergadering wordt van 19.57 uur tot 21.00 uur geschorst.

☐

Staatssecretaris **Mansveld**:
Voorzitter. Na de afgelopen weken is bij mij de behoefte groot om met u, de Kamer, in debat te gaan. Ik denk ook dat het goed is dat wij met elkaar in debat gaan. Ik snap dat u mij veel vragen stelt. Op basis van veel signalen, veelal in de krant, toont u zich bezorgd. Dat begrijp ik. Daar spreekt betrokkenheid uit en de nadrukkelijke wens om dingen beter te maken. Die wens deel ik met u. Ik ben blij dat u mij de gelegenheid geeft om een aantal zaken met betrekking tot het spoor op een rij te zetten om daarmee tot de kern van de zorgen te komen en vervolgens te beoordelen of ik voldoende aandacht geef aan die zorgen. Ook ik heb zorgen over het spoor, maar ik heb ook veel ambitie en ik zie dat er op het spoor dingen veranderen.

Ik vervul verschillende rollen, ik heb acties in verschillende rollen. Die acties maken ook dat dingen bovenkomen. Ik ga zo op een aantal zaken in. Ik wil ook voor u op een rij zetten wat er speelt. Het gaat om een diversiteit van zaken met betrekking tot spoor en of ProRail, die soms echter van zeer uiteenlopende orde zijn. Ik hoop dat u mij de gelegenheid geeft om die zaken te structureren.

Daarbij speelt uiteraard dat u als Kamer uw rol moet kunnen vervullen. Dat realiseer ik mij ten volle. Dat betekent dat u goed en tijdig moet worden geïnformeerd. Dat betekent dat ik mij moet verantwoorden voor te nemen of genomen besluiten. Relevant voor u en mij is dat het goede en werkbare informatie moet zijn. Informatie die geverifieerd is. Ik beschouw het als mijn opdracht om u goed en tijdig te informeren. Daarom zal ik aangeven wat ik wanneer aan u kan verstrekken. Ik ga zo in op de informatie, op de onderhouds- en vervangingsreeksen, op de regionale projecten en op alle vragen die u hebt gesteld.

Als eerste wil ik ingaan op de woorden die de heer Slob van de ChristenUnie sprak. Die woorden troffen mij namelijk. Dat betrof de reflectie. De heer Slob liet een rapport zien uit 2010 met daarin een reflectie op het verleden. Hij vroeg mij om een reflectie op wat ik doe. Terugkijkend op de afgelopen drie jaar concludeer ik dat er grote stappen zijn gezet, maar dat het niet perfect is. Met de Lange Termijn Spooragenda hebben wij een gezamenlijk kader neergezet in opdracht van de commissie-Kuiken om te bezien hoe we die lange termijn kunnen vormgeven, zodat we weten waarop we koersen. Ook zal ik reflecteren op mijn drie rollen: de aandeelhouder, de subsidieverlener en de concessieverlener. Reflecterend op wat echt beter moet, op de zaken waarbij ik een belangrijke taak heb te vervullen, gaat het om de signaleringsfunctie, het verwachtingenmanagement — ik denk dat we daar heel goed met elkaar mee om moeten gaan — en het blijven bieden van overzicht. Dat waren de zaken die mij troffen bij het woord "reflectie".

De **voorzitter**:
Er zijn nu al veel vragen. Mijnheer Van Helvert, ga uw gang.

De heer **Van Helvert** (CDA):
We hebben al een hoorcollege van de heer Hoogland gehad, en nu krijgen we er een van de staatssecretaris. De staatssecretaris is speciaal naar deze Kamer gekomen en langs alle camera's gelopen omdat zij in de Kamer wil spreken. De hoofdvraag moet eigenlijk meteen beantwoord worden: waarom lagen die rapporten zo lang in die la? Waarom hebben we die niet gekregen? Het antwoord daarop willen wij natuurlijk als eerste weten.

Staatssecretaris **Mansveld**:
Ik heb aangegeven dat ik eerst graag de regie wil bespreken. Hoe gaat de sturing? Daarna kom ik natuurlijk uit bij de vraag van de informatie en het beheer. Ik wil alle vragen beantwoorden. Ik heb een opbouw in mijn verhaal, zodat het samenhangend is. Daarom ben ik zo begonnen. Natuurlijk kom ik zo op die vraag van de informatie.

De heer **Van Helvert** (CDA):
Zo werkt het niet. Wij zitten hier met een prangende vraag. Met alle respect, maar we hebben nu geen behoefte aan opnieuw een heel hoorcollege over reflectie. Die reflectie willen we graag zien in de praktijk. Dat hoeft geen verhaal in de Kamer te zijn. Wij willen graag weten waarom dat rapport zo lang in die la lag en niet gedeeld is met de

Kamer. We vragen ons namelijk allemaal enorm af wat het antwoord is op die vraag.

Staatssecretaris **Mansveld**:
Ik kom ook op die vraag. Er zijn nog heel veel meer vragen gesteld en ik wil ze in een gestructureerde volgorde beantwoorden. Het is natuurlijk helemaal niet mijn bedoeling om die vraag niet te beantwoorden, want ik weet dat die voor de CDA-fractie prangend is.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66):
Maar voordat we op de inhoud van alle vragen ingaan, wil ik toch het volgende naar voren brengen. De Kamer heeft een groot aantal vragen gesteld over informatievoorziening. We wilden graag rapporten hebben, maar de staatssecretaris had ze niet gezien, had ze niet of ze stonden op een website. Zo kwamen ze naar de Kamer. Hoe beziet de staatssecretaris dat proces? Klopt het dat de heer Alders heeft gezegd ze niet te zullen sturen en heeft hij dat dan geaccepteerd? Wat vindt de staatssecretaris van de informatievoorziening aan de Kamer op dit punt?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Als de Kamer het mij toestaat, wil ik graag nog een kort stukje inleiding geven op mijn betoog en zal ik daarna direct terugkomen op de vragen van de fracties van D66 en het CDA.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66):
Ik snap dat de staatssecretaris een bepaalde lijn in gedachten heeft, maar voordat we op de inhoud ingaan, moeten we toch even op het proces reflecteren waardoor we tot dit debat gekomen zijn. Daarbij doel ik op het rapport waarom gevraagd is en wat de voorzitter van de raad van commissarissen geweigerd heeft naar de Kamer te sturen. De staatssecretaris heeft dat geaccepteerd en hebben we het via de media alsnog gekregen. Voordat we met elkaar het hele proces ingaan over ProRail krijg ik graag een helder antwoord van de staatssecretaris over dit essentiële punt van informatievoorziening aan de Kamer.

Staatssecretaris **Mansveld**:
Natuurlijk wil ik antwoord geven op alle vragen van de Kamer. Dit debat gaat onder andere over de beheer-, onderhoud- en vervoerreeksen. Er is een aantal malen aanleiding geweest voor dit debat en vandaag is daar de vraag over het rapport bij gekomen. Ik zal daar echt dadelijk op ingaan.

De **voorzitter**:
Mijnheer Van Helvert!

De heer **Van Helvert** (CDA):
Ik heb nog niets gezegd!

De **voorzitter**:
Mijnheer Van Helvert, even rustig aan! U hebt allemaal heel veel vragen gesteld en allemaal daar een eigen accent aan gegeven. De staatssecretaris heeft in haar inleiding aangegeven dat zij op al die vragen ingaat. Ik heb nu twee van u de kans gegeven om te vragen of de staatssecretaris een andere volgorde wil aanhouden en zij zal dat in haar betoog doen. Ik geef u in overweging dat dit niet onredelijk is, want u hebt ook allemaal uw eigen accent gekozen in uw termijn. Daarna is er volop de ruimte om verder in te gaan op de vragen die u dan nog heeft.

Mijnheer Helvert, u kunt een vraag aan mij stellen en niet aan de staatssecretaris.

De heer **Van Helvert** (CDA):
Een punt van orde. Zo werkt het dus niet. Wij hebben geen behoefte aan een stukje dat de staatssecretaris van de ambtenarij gekregen heeft dat zij van a tot z gaat voorlezen. Wij willen een debat. De hoofdvraag is waarom het rapport in de la lag. Dat is de vraag die gesteld is. We gaan toch niet een hele inleiding houden? Daar zitten we allemaal niet op te wachten, Nederland niet en ProRail ook niet. Omdat de staatssecretaris het nu eenmaal op haar papiertje heeft gekregen van de ambtenaren...

De **voorzitter**:
Ik heb u gehoord, mijnheer Van Helvert. U bent niet in debat met mij. Ik stel vast dat tien sprekers uit de Kamer zojuist allemaal de kans hebben gekregen om vragen te stellen. Het idee achter een eerste termijn is dat de staatssecretaris ook op die vragen antwoord zal geven. Zij heeft nu in antwoord op twee vragen gezegd op alle vragen antwoord te zullen geven. Volgens mij hebt u zelf meer dan tien vragen gesteld! Het lijkt me het snelst te gaan als wij de staatssecretaris de gelegenheid daartoe geven. Over de antwoorden kunnen wij verder in debat gaan. Dat lijkt mij niet onredelijk. Voor de snelheid van het debat is dat het beste. Dat het soms niet altijd gaat volgens uw zin is duidelijk, maar laten we de staatssecretaris gewoon even de kans geven om op alle vragen te antwoorden. Dat is het enige.

Staatssecretaris **Mansveld**:
Ik heb de Kamer goed gehoord en ik zie een aantal mensen die zo prangend over dit onderwerp willen praten dat ik daar direct antwoord op zal geven.

De **voorzitter**:
Dus dan gaat de staatssecretaris eerst in op het stukje over de informatievoorziening aan de Kamer.

Staatssecretaris **Mansveld**:
In de aanloop naar de totstandkoming van de jaarrekening heeft de raad van commissarissen geïntervenieerd naar aanleiding van een signaal van de toenmalige CFO. Dat zijn de interne rapportages die de Kamer vandaag heeft ontvangen. Deze stukken dateren van voor de vaststelling van de jaarstukken en van voor het moment waarop de accountant zijn goedkeurende verklaring heeft gegeven. Het eerste stuk van december 2014 gaat over de tekortkomingen op dat moment. Het tweede stuk van maart 2015 gaat over de stand van zaken van verbeteracties en de vervolgstappen. Deze stukken zijn, zoals de Kamer weet, in opdracht van de raad van commissarissen tot stand gekomen. Op basis van

deze stukken is besloten om een aantal aanvullende maatregelen te nemen en de algemene vergadering van aandeelhouders (ava) op een later moment te houden. In de stukken gaat het veel over het controleframework en de aansturing van de financiële kolom binnen ProRail. In de ava en in de brief van de raad van commissarissen is daarop aangehaakt. In de ava van juni 2015 is het financieel beheer aan de orde geweest. Toen is gesproken over het feit dat er hard wordt gewerkt aan de verbetering van het financieel beheer van ProRail en over de ambitie om het dit jaar op te pakken. De accountant heeft op basis van de gekozen aanpak geconcludeerd dat een goedkeurende verklaring kon worden afgegeven. Daar vaar ik als aandeelhouder op, alsook op het beeld van de raad van commissarissen.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66):
Dit is precies waar ik bang voor was en waarom ik het zo belangrijk vond om het procespunt als eerste te bespreken. Onze vraag aan de staatssecretaris betreft niet in eerste instantie de agenda van de algemene aandeelhoudersvergadering. De vraag is een andere. De raad van commissarissen heeft een heel kritisch rapport. De Kamer vraagt daarnaar. De voorzitter van de raad van commissarissen zegt: u krijgt het niet. En de staatssecretaris accepteert dat. Vervolgens komt het via de media toch naar de Kamer. Ik vraag de staatssecretaris om een reflectie op dat punt. Ik vraag dus niet om alle technische details, maar om een reflectie op het punt van de informatievoorziening aan de Kamer. Vindt zij nu dat dit zo goed is gelopen?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Ik vind het goed dat de raad van commissarissen om dit rapport heeft gevraagd. Dit gaat over bedrijfsvoering, over de financiële bedrijfsvoering van ProRail. Interne rapporten van ProRail die daarover gaan, worden door de raad van commissarissen, via de auditcommissie en de accountant, gebruikt voor het opstellen van verbeterpunten in jaarverslagen en van financiële verbeterplannen. Ik vind het op dat moment niet aan de orde dat dergelijke rapporten bij de aandeelhouder komen. Ik vind dat een zaak van de organisatie.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66):
Hier is eigenlijk de vraag aan de orde: wie is de baas? Is dat de staatssecretaris? Of is dat Hans Alders? Kan Hans Alders …

De **voorzitter**:
ProRail.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66):
… in zijn brief schrijven: ik verstrek deze informatie niet? Of is de staatssecretaris als aandeelhouder de baas? Als zij als aandeelhouder de baas is, is die afweging aan haar en kunnen wij haar daarop bevragen. Nu stond in de brief van de raad van commissarissen: ik wens dit niet te verstrekken. Mijn vraag aan de staatssecretaris is dus: wie is er nou de baas?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Ik denk niet dat dat de kernvraag is. Het punt is: hoe zijn de verantwoordelijkheden verdeeld en wie wordt waarop aangesproken? Ik vind dat de raad van bestuur in charge is voor wat betreft de organisatie ProRail. Ik vind dat de raad van commissarissen toeziet op de organisatie. En ik vind dat de aandeelhouder gaat over het eigenaarschap. Dat betekent dat we eenmaal per jaar — wat mij betreft, op dit moment: tweemaal per jaar — een aandeelhoudersvergadering hebben, waarin wordt gerapporteerd wat de voortgang is wat betreft het functioneren van de organisatie. NS en ProRail zijn echter op afstand gezet, volgens mij een kleine twintig jaar geleden. Toen is gezegd: het wordt een bv en een overheids-nv. Op die manier zijn de organisaties ook aangestuurd. Ik heb de Kamer gezegd, bij de Lange Termijn Spooragenda, dat ik het belangrijk vind dat we anders met elkaar omgaan en anders gaan sturen. Dat geldt niet alleen voor ProRail, ten aanzien waarvan ik verschillende rollen heb, maar ook voor de NS, waarvan ik de vervoersconcessie beheer. Ik vind het belangrijk dat we in alle rollen beter gaan sturen, ook in de aandeelhoudersrol. Maar dan geldt wel: sturen als aandeelhouder. Dat betekent niet dat interne rapporten van organisaties bij de aandeelhouder op het bord liggen.

De heer **Madlener** (PVV):
Dit is precies de kern van het probleem. De staatssecretaris is verantwoordelijk voor het reilen en zeilen op het spoor. Nu krijgt ze er via het rapport zicht op dat het goed mis is bij ProRail. En dan zegt ze: het is niet aan mij om daar nu iets mee te doen. Ik zeg dit temeer omdat reeds in 2013 de voltallige Kamer een motie van mijn collega, de heer De Graaf, heeft aangenomen waarmee wordt aangegeven: u moet het beter doen, u moet beter communiceren met de Kamer. Dat hebben we keer op keer aan de staatssecretaris gevraagd. Keer op keer heeft zij toegezegd, beter te zullen communiceren met de Kamer. En nu komt ze met het verhaal: ja, ik heb wel een rapport, maar ik ga dat niet communiceren met de Kamer. Dat kan toch niet?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Ik heb net beschreven dat we verschillende rollen hebben. Een rol is die van concessieverlener, waarbinnen we de concessie hebben gemaakt die door de Kamer is geaccordeerd. Een concessie die op een andere manier de organisatie aanstuurt, strakker en transparanter. Dit zijn woorden die ook van belang zijn voor de Kamer.

Binnen de subsidieverlenende rol moeten de grote projecten transparanter aan de Kamer gepresenteerd worden. Ik heb dat met de Kamer in het AO gedeeld. De informatievoorziening verloopt te verdeeld, te diffuus. Ik vind het belangrijk dat wij in de sturing anders gaan optreden en de Kamer beter en transparanter gaan informeren.

Binnen de aandeelhoudersrol staan wij op afstand. De aandeelhouder is niet degene die de dagelijkse bedrijfsvoering verzorgt. Die wordt gedaan door de raad van bestuur en de raad van commissarissen. Dat is het model. Wij hebben ook een uitgebreide structuurdiscussie gevoerd over de vraag of je het wel of niet anders moet inrichten. Ik ben met de Kamer tot de conclusie gekomen dat we dat niet gaan doen. We zeggen wel dat er een aantal weeffouten zit in de wijze waarop het nu georganiseerd is. We vinden

dat de NS en ProRail beter moeten samenwerken. We vinden ook dat de samenwerking tussen ProRail en het ministerie anders moet: beter, transparanter, doelmatiger. Dat zijn de zaken die ik met de Kamer heb afgesproken. Het past binnen de aandeelhoudersrol dat het wordt ingevuld zoals dit nu het geval is.

De heer **Madlener** (PVV):
De staatssecretaris is aandeelhouder voor de mensen in het land die belasting betalen om de treinen te laten rijden. De staatssecretaris krijgt nu een rapport waaruit blijkt dat het een financiële puinhoop is en zij gaat achterover hangen, er niets mee doen en zeggen dat het niet haar rol is. Haar partijgenoot Alders zegt dan: doe dat maar even niet naar de Kamer, want dat komt mij niet zo goed uit. Dit kan toch niet! Het is de taak van een staatssecretaris om in te grijpen als het financieel misgaat bij ProRail; daarom is zij aandeelhouder.

Staatssecretaris **Mansveld**:
In de brief van ProRail kun je lezen dat het niet perfect gaat en dat het verbeterd moet worden. Ik vind ook dat het moet verbeteren en ik zie dat zaken verbeterd worden. Dat zal niet zonder slag of stoot gaan. Ik kan u niet garanderen dat er niet meer dingen boven water komen. Ik kan wel garanderen dat als een medewerker in de organisatie zegt dat er hier of daar iets misgaat, daarop zal worden geacteerd. Dit is een oproep die de CEO van ProRail heeft gedaan naar de organisatie. Er vinden nu veranderingen plaats, er wordt veel beter gekeken naar het financieel beheer — dit is terug te lezen in de brief van ProRail — en dat vind ik als aandeelhouder belangrijk. Het is belangrijk dat er verantwoord wordt en dat er verbeteringen optreden in de processen op weg naar een transparant en goed beheer van de financiën.

De heer **Van Helvert** (CDA):
Begrijp ik goed dat de staatssecretaris zojuist tegen mevrouw Van Veldhoven zei dat de voorzitter van de raad van commissarissen, de heer Alders, tegen de aandeelhouder, de staatssecretaris, kan zeggen dat hij weigert haar de stukken te geven?

Staatssecretaris **Mansveld**:
De president-commissaris van ProRail heeft toen ik om de stukken heb verzocht, deze aan mij gegeven. Ik heb deze aan de Kamer doorgestuurd en heb daar ook per brief een kwalificatie bij gegeven.

De heer **Van Helvert** (CDA):
Ik begrijp dat de heer Alders, de voorzitter van de raad van commissarissen, dat wel kan. Nu zegt de staatssecretaris dat de CFO wel stukken heeft gegeven, maar dat is iemand anders.

Staatssecretaris **Mansveld**:
Ik denk dat ik me dan niet goed heb uitgedrukt, of in ieder geval niet duidelijk ben geweest voor de CDA-fractie. De heer Alders, de president-commissaris, heeft aangegeven dat hij het niet noodzakelijk vond om de stukken te verstrekken, omdat deze gedeeld zijn met de accountant en de auditcommissie en dat de accordering van de jaarrekening iets later heeft plaatsgevonden, juist om dit rapport mee te nemen in de aanbevelingen van de accountant. Daarom is dat in de organisatie gebleven. Nadat ik vanmiddag heb verzocht om dat rapport aan mij toe te sturen, heeft de heer Alders dat gedaan en heb ik dat met de kwalificatie aan de Kamer doorgestuurd.

De heer **Bashir** (SP):
Net wilde de staatssecretaris niet naar deze vragen gaan, maar nu gaat zij een beetje te snel. Voordat de staatssecretaris vandaag de rapporten naar de Kamer heeft gestuurd, heeft ze geweigerd om die stukken naar de Kamer te sturen. We hebben gisteren een brief gekregen met een bijlage, waarin de president-commissaris van ProRail zegt dat het allemaal geweldig gaat op het spoor. Vandaag hebben we via een grote krant kunnen vernemen dat er schokkende rapporten zijn, waarna de staatssecretaris door de commissie werd verzocht om die stukken alsnog naar de Kamer te sturen. Toen heeft de staatssecretaris ze naar de Kamer gestuurd. Dat is de volgorde. Wie heeft gisteren nou besloten om die stukken, die rapporten, niet naar de Kamer te sturen? Was dat de staatssecretaris of de president-commissaris van ProRail?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Ik heb besloten ze niet naar de Kamer te sturen. Uiteindelijk ben ik er verantwoordelijk voor geweest om dat gisteren niet aan u te sturen. Ik heb ook de kwalificatie gegeven waarom ik kanttekeningen heb gemaakt. Dat heb ik in de brief van vandaag gedaan. Ik denk dat de stukken bij de bedrijfsvoering van ProRail horen. Ik heb gezegd dat deze stukken op zichzelf geen totaalbeeld van de situatie bij ProRail geven. De informatie is niet gevalideerd en de informatie wordt niet in context geplaatst. Dat heb ik zojuist gedaan. Ik heb in de brief ook verdere argumenten gegeven voor het feit dat ik dit geen precedent schept en waarom ik het wel heb gedaan vandaag.

De heer **Bashir** (SP):
Dat is wel opmerkelijk, want de Kamer heeft uitdrukkelijk om die stukken gevraagd. De krant had erover bericht. De media wisten wat er aan de hand was en de Kamer wist dat niet. Wij hebben daar toen via de commissie uitdrukkelijk om gevraagd. De staatssecretaris zegt dus eigenlijk: ik had die stukken ook, ze lagen in mijn la, en ik heb besloten de Kamer niet te informeren. Wat maakt dan het verschil met vandaag? Waarom heeft de staatssecretaris vandaag besloten de Kamer wel te informeren?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Ik heb besloten om dit bij hoge uitzondering toe te sturen omdat hierover gepubliceerd is.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks):
Ik wil even doorgaan op de rolverdeling tussen de staatssecretaris en Hans Alders. Daar zijn statuten voor. Staan die statuten toe dat de president-commissaris een stuk niet aan de staatssecretaris geeft of een stuk wel aan de staatssecretaris geeft, maar met de uitdrukkelijke wens dat het niet met de Tweede Kamer gedeeld wordt?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Zoals ik heb gezegd heb ik vandaag gevraagd om de stukken en heb ik die aan u toegestuurd om mij moverende redenen die ik ook in een brief heb aangegeven. Ik ga mezelf nu herhalen. Ik vind dat altijd heel lastig, maar ik denk dat het in dit geval wel relevant is. Je kijkt naar de rol van de aandeelhouder, de rol van de raad van commissarissen en de rol van de raad van bestuur. Dat is de keuze die we hebben gemaakt over de inrichting van het model, los van een aantal weeffouten die ik graag weg wil hebben, bijvoorbeeld wat betreft de samenwerking met NS et cetera. Op dat moment leggen we de bedrijfsvoering neer bij de raad van bestuur. Op dat moment hebben we een toezichthoudende functie op de bedrijfsvoering die ligt bij de raad van commissarissen. Als aandeelhouder sta ik verder af van de dagelijkse operatie. Ik vind het belangrijk dat ik ProRail via de concessieverlening aanstuur op de afspraken die daar zijn gemaakt. Via mijn subsidieverlenende rol ga ik over de afspraken die ik maak over transparantie, het uitvoeren van grote projecten, het begroten daarvan en het omgaan met tussentijdse bijstellingen. Als het gaat om de bedrijfsvoering, en in dit geval doorkijkend naar dit rapport, denk ik dat er zeer accuraat met dit rapport is omgegaan in de organisatie. Daar hoort het wat dat betreft ook thuis. Voor mij is het ankerpunt dat ik terugzie dat een auditcommissie daarover heeft gesproken, dat een accountant ervan op de hoogte is en dat de accountant dit rapport heeft betrokken bij zijn goedkeurende verklaring en bij het beoordelen van de verbeterstappen die in het financieel beheer van ProRail worden gemaakt. Dat is waar ik op vertrouw. Dat is de deskundige.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks):
Dat was een heel lang antwoord, maar niet op de vraag die ik gesteld heb. Ik heb gevraagd hoe het in de statuten staat. Hoe is het juridisch geregeld tussen de aandeelhouder, de staatssecretaris, en de president-commissaris? Heeft hij überhaupt de juridische mogelijkheid om te zeggen: ik wil niet dat een stuk naar de Tweede Kamer gaat? Heeft hij die mogelijkheid of heeft hij die mogelijkheid formeel niet?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Die mogelijkheid heeft hij niet, want op het moment dat ik het opvraag, wordt het ook toegestuurd. Alleen heb ik daar, ook in de brief, een oordeel over gegeven. Ik heb het opgevraagd om mij moverende redenen. Ik vind dat het rapport in de organisatie thuishoort.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks):
Dus hij heeft zijn verantwoordelijkheden overschreden.

De **voorzitter**:
Nee, mevrouw Van Tongeren, we zouden interrupties in tweeën doen. Ik geef het woord aan de heer Slob.

De heer **Slob** (ChristenUnie):
Formeel heeft de staatssecretaris natuurlijk gelijk als zij aangeeft hoe de verantwoordelijkheden belegd zijn en hoe er over en weer gerapporteerd moet worden. Maar het is toch iets te gemakkelijk als je bedenkt wat er structureel en al jarenlang aan de hand is. In 2005 lag er al een groot rapport over ProRail, waarin grote zorgen te lezen waren over de aansturing. Ik heb zelf het jaar 2010 genoemd. Ook toen was het een groot onderwerp in de Kamer. De commissie-Kuiken werd toen ingesteld en zij heeft een duidelijke aanbeveling gedaan. Er moest orde op zaken worden gesteld. Uit de brief van de president-commissaris van ProRail heb ik echter begrepen dat de staatssecretaris bij de jaarvergadering mondeling geïnformeerd is over de inhoud van het rapport, maar zonder dat de rapportages met haar zijn gedeeld. Gingen toen niet alle alarmbellen bij haar af?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Natuurlijk weet je dat er zorgen zijn. Dat heb ik ook gezegd. Voor mij was het op dat moment, in de aandeelhoudersvergadering, het belangrijkst dat ik wist dat de aandeelhoudersvergadering juist om die reden was uitgesteld. De vergadering was juist uitgesteld om ervoor te zorgen dat het rapport geïntegreerd kon worden in de manier waarop er verder zou worden omgegaan met het financieel beheer. In de brief van de heer Alders is ook terug te zien dat het niet alleen maar positief is. Er zitten een paar zeer kritische punten in. Voor mij was het belangrijkst dat bleek dat de auditcommissie erover gesproken had, en dat de accountant het rapport tot zich had genomen en had bekeken of een aantal zaken die daarin stonden, meegenomen moesten worden of van invloed konden zijn op de goedkeurende verklaring. Daar leg ik op dat moment die verantwoordelijkheid neer. Als aandeelhouder ga ik op dat moment niet op de stoel van een van de andere partijen zitten, hetzij op de stoel van de raad van bestuur, hetzij op die van de raad van commissarissen, de accountant of de auditcommissie. Heel bewust is er op die manier gehandeld.

De heer **Slob** (ChristenUnie):
Maar dan wordt op zo'n moment dus duidelijk dat er nog steeds grote problemen zijn met de aansturing en dat er ergens een rapport ligt waarvan de inhoud alleen maar mondeling wordt meegedeeld. Ik zou dan zelf misschien toch zeggen: geef me alsjeblieft dat rapport, want ik wil daar iets meer over weten. We hebben het nu kunnen lezen en ik ben echt geschrokken van de punten waar de vinger op wordt gelegd. We weten hoelang deze discussie al loopt. Blijkt dan niet dat de structuur eigenlijk niet deugt? Formeel is het misschien waar wat de staatssecretaris zegt: het is hun verantwoordelijkheid en hun rapport en zij zal hen uiteindelijk op een andere manier toetsen. Daardoor ontstaan nu echter wel de problemen en daardoor lopen we iedere keer achter de feiten aan. En dat is dan met alle problemen van dien, ook voor de staatssecretaris. Zij moet zich hier iedere keer gaan verantwoorden voor de ellende die is ontstaan.

Staatssecretaris **Mansveld**:
De heer Slob stelt hier een best fundamentele vraag: blijkt niet dat deze structuur niet deugt? Ik weet niet hoeveel bedrijven deze structuur hebben, met een raad van bestuur, een raad van commissarissen en een aandeelhouder. Ik denk dat het probleem niet in de structuur zit. Als je in deze structuur je verantwoordelijkheid neemt en op een goede wijze werkt, is die volgens mij wel degelijk werkbaar. Natuurlijk realiseer ik me dat er blijkbaar al heel lang problemen zijn met het financieel beheer. Dat is ook de reden

waarom dit hoog op de lijst staat bij zowel de accountant en de auditcommissie als bij de raad van commissarissen. Maar het staat ook hoog op de lijst bij mij. En dat komt niet alleen door mijn rol als aandeelhouder, waarin ik bekijk hoe er binnen de organisatie invulling wordt gegeven aan de financiële structuur. Daar heb ik ook mijn andere twee rollen voor. Zijn dat te veel petten en rollen? Nee, ik denk dat die heel goed op elkaar aansluiten. Vanuit de subsidieverlenende rol heb ik een stevige discussie met de Kamer gehad over hoe je omgaat met bijstellingen. Ik kom zo nog terug op beheer, onderhoud en vervanging. Maar hoe ga je ermee om als een bijstelling die verklaarbaar is, toch als verrassing komt? Hoe managen we die verwachtingen? Ik heb al tegen de Kamer gezegd dat ik een onderzoeksbureau laat kijken naar twee grote projecten. Hoe analyseer je de loop van zo'n project en de momenten van rapportage? Helaas herkenden de heren Van Helvert en Bashir de afspraken niet die we gemaakt hebben. Dat vind ik jammer, want je maakt in zo'n rol afspraken over de tijden waarop je rapporteert. Maar blijkbaar is het verwachtingenmanagement niet goed. De aandeelhoudersrol, waar de heer Slob specifiek naar vraagt, moet echter naar mijn mening op deze wijze ingevuld worden. Ik heb ook een heel specifieke invulling voor de andere twee rollen.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66):
Ik sta me echt enorm te verbazen hier. De staatssecretaris is aandeelhouder en subsidieverstrekker. Zij is ook beleidsmatig verantwoordelijk. Als blijkt dat de manier waarop wordt omgegaan met het belastinggeld, niet op orde is, namelijk dat er niet goed geadministreerd wordt, waardoor er ruimte zou bestaan voor fraude of budgetten niet efficiënt besteed worden, toont de staatssecretaris echt helemaal geen eigenaarschap. Zij is eerder door de raad van commissarissen bijgepraat over deze problematiek. Heeft zij dan werkelijk geen enkele aandrang gevoeld om te zeggen: ik wil dat rapport weleens lezen, ik wil zien hoe ernstig het echt is? Heeft zij echt pas vanmiddag het verzoek gedaan om dat stuk te krijgen en te lezen? Ik ben echt stomverbaasd.

Staatssecretaris **Mansveld**:
Voor mij is het belangrijk dat er een goedkeurende verklaring is van een accountant. Die beoordeelt de voortgang jaar in, jaar uit. Ik vind het heel belangrijk dat die goedkeurende verklaring tijdens de aandeelhoudersvergadering is uitgesteld, juist om dit rapport te bekijken en te bezien hoe dat verankerd kan worden. Voor mij is het meest belangrijk dat er een transparante en zichtbare verbeteraanpak is, want ik wil niet in de situatie komen dat wij over vijf jaar daar zijn waar de heer Slob een reflectie over gaf, namelijk in de situatie van 2005 en 2010. Ik vind het belangrijk dat er een stap vooruit wordt gemaakt. Daarvoor heb ik de accountant nodig, een auditcommissie, de raad van bestuur, de bedrijfsvoering en de raad van commissarissen.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66):
Nu doet de staatssecretaris weer precies hetzelfde. Als aandeelhouder en subsidieverstrekker wil je toch weten wat er met je geld gebeurt? Als er signalen komen dat het problematisch is, wil je toch weten hoe groot de problemen zijn? Dit staat nog los van de vraag of je je zou willen bemoeien met de oplossing. Vorige week — dat is al meer dan een week geleden — stonden de signalen voor het eerst in de krant. Heeft de staatssecretaris echt pas vanmiddag gedacht: goh, het is toch wel interessant om dat rapport zelf te lezen?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Die signalen waren er en daar is op geacteerd. Ik vind het belangrijk dat wij op al die signalen financieel in de breedte acteren.

De heer **Madlener** (PVV):
Je kunt op een actieve manier aandeelhouder zijn en actief bekijken of het goed gaat bij de organisatie. Je kunt echter ook heel lui zijn en denken: ik zie het wel, ik wacht het wel af. Het lijkt erop dat de staatssecretaris voor dat laatste kiest, maar dat kan natuurlijk niet. Want de staatssecretaris is verantwoordelijk voor het wel en wee op het spoor en voor al die reizigers in de trein die veel te dure treinkaartjes moeten kopen. Ik vraag nu even naar de rol van de commissarissen, want de staatssecretaris zegt dat ze wel afwacht wat de commissarissen zullen aangeven. Maar wij hebben hier te maken met commissarissen die het oneens zijn met elkaar. Bovendien zegt de heer Alders, de president-commissaris: ik heb liever geen bemoeienis met míjn bedrijf. Is de staatssecretaris eigenlijk boos op die commissarissen? Wanneer gaat zij eens ingrijpen bij die commissarissen? Volgens mij is het namelijk wel de rol van de staatssecretaris om de commissaris te benoemen of te ontslaan.

Staatssecretaris **Mansveld**:
Ik breng in herinnering dat een groot deel van de raad van commissarissen gewijzigd is het afgelopen jaar, sterker nog: op korte termijn. Bovendien is de raad van bestuur gewijzigd. Ik ben actief in de benoemingen daar. Ik vind dat actief aandeelhouderschap betekent dat wij twee keer per jaar — dat is dus niet een keer per jaar, maar vanaf dit jaar gebeurt dat twee keer per jaar — zowel in mei als in november een aandeelhoudersvergadering hebben, waar al dit soort punten actief op de agenda komt, met name ook het financieel beheer.

De heer **Madlener** (PVV):
Het lijkt er nu op dat een aantal commissarissen is vertrokken en dat dat de heel kritische commissarissen waren. De commissaris die blijft, is de heer Alders, een partijgenoot van de staatssecretaris, die het niet naar buiten wil brengen.

De **voorzitter**:
Ik snap dat dit af en toe gebeurt, maar zullen wij proberen om gewoon president-commissaris te zeggen?

De heer **Madlener** (PVV):
Ja, maar dit is een serieus punt.

De **voorzitter**:
Dat snap ik, maar meestal proberen wij namen van mensen die niet deelnemen aan het debat zo veel mogelijk te vermijden. Ik probeer u daarop te wijzen.

De heer **Madlener** (PVV):
Enkele commissarissen die ik niet bij naam zal noemen, zijn vertrokken. Het lijkt erop dat dat de kritische commissarissen waren. Maar de commissaris die zegt "houd dat rapport maar onder de pet" blijft zitten. Hoe kan dat?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Er is geen sprake van zaken onder de pet houden. Er is in de organisatie actief gevraagd naar de rapporten en er is ook actief geacteerd op de rapporten. De interim-CFO heeft in zijn rapportage ook gesteld dat hij achter de al eerder vastgestelde aanpak van het vraagstuk staat en hij heeft aangegeven op welke manier hij de versnelling daarvan wil invullen. Zijn aanbeveling om extra aandacht te besteden aan de jaarafsluiting omdat hij een aantal onzekerheden vermoedde, is opgevolgd. De aanvullende werkzaamheden in het kader van de jaarafsluiting hebben geleid tot verbeteringen. Hierop heeft de accountant geconcludeerd dat een goedkeurende verklaring afgegeven kon worden. Dit alles laat onverlet dat er verbeterpunten zijn, maar deze zijn in kaart gebracht en de accountant heeft een goedkeurende verklaring afgegeven, naar aanleiding van de gegevens die hij had. Daar is hij later mee gekomen omdat dit rapport er lag, aangevraagd door de raad van commissarissen. Ik vind daarom dat er actief gehandeld is op de plek waar dat moet gebeuren.

De heer **Van Helvert** (CDA):
Een accountantsverklaring is overigens geen vrijbrief zodat vervolgens niemand meer iets hoeft te doen of ook maar hoeft uit te kijken. Ik heb even een vraag over de rol van de raad van commissarissen. In het rapport dat we hebben gekregen via De Telegraaf wordt gesteld dat ProRail financieel niet in control was. Als dat in een rapport staat, vindt de staatssecretaris dan niet dat de raad van commissarissen per direct de aandeelhouder daarover moet informeren?

Staatssecretaris **Mansveld**:
De raad van commissarissen heeft de aandeelhouder geïnformeerd en ook zelf om dit rapport gevraagd en het aan de accountant verstrekt en besproken. Er is kortom actief geacteerd.

De heer **Van Helvert** (CDA):
De staatssecretaris zei zojuist zelf dat de algemene vergadering van aandeelhouders verzet werd naar juni. Daar was zij zelf ook heel blij om. Ik vraag me dan af hoe een en ander in zijn werk gaat, gegeven het feit dat zij de enige aandeelhouder is. Ik neem aan dat zij een telefoontje krijgt en dat er wordt gezegd dat het niet doorgaat. Hoe verloopt zo'n telefoongesprek, vraag ik mij dan af. Dan vraag je toch wat nu eigenlijk de reden is dat het verzet wordt en of er iets aan de hand is? Op het moment dat je dat weet, moet je daar toch op acteren?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Er is gemeld dat het later was. Wij hebben de rollen van aandeelhouder, subsidieverlener en concessieverlener binnen het ministerie gescheiden. Dat geeft wellicht duidelijker aan hoe we die rollen invullen. Op het moment dat er contact is en daarbij een toelichting wordt gegeven waarom het later is, vind ik het logisch dat wij een latere aandeelhoudersvergadering hebben. Belangrijk is wel dat we dan ook horen hoe de accountant en de auditcommissie erin staan. Het is ook belangrijk om te weten hoe dat proces gelopen is, wat de signalen zijn die daaruit voortkomen en hoe we die terugvinden in de verbeterplannen, in de accountantsverklaring en de toelichting daarop.

De heer **Bashir** (SP):
De staatssecretaris probeert het ingewikkeld te maken. Zij heeft het over de rollen van de aandeelhouder, de subsidieverlener en de concessieverlener en ze doet net alsof dat drie verschillende personen zijn. Nee, het gaat om één en dezelfde persoon, namelijk deze staatssecretaris die daarvoor eindverantwoordelijk is. Het kan zijn dat zij die rollen op het ministerie heeft onderverdeeld onder allemaal verschillende ambtenaren die het werk doen, maar uiteindelijk is het deze staatssecretaris die daarvoor verantwoordelijk is. De vraag die net gesteld werd, was: waarom heeft de staatssecretaris dat rapport pas vandaag naar de Kamer gestuurd? De staatssecretaris antwoordde dat zij het rapport bij ProRail heeft opgevraagd en het meteen naar de Kamer heeft gestuurd. Dat kan niet allebei waar zijn. Wanneer werd de staatssecretaris geïnformeerd over dit rapport? Wanneer heeft ze het gelezen? Kan zij een tijdlijn geven?

Staatssecretaris **Mansveld**:
In de aandeelhoudersvergadering werd het rapport voor de eerste keer gemeld. In deze vergadering is toegelicht hoe het rapport verwerkt is. Ik heb het rapport vanmiddag in mijn bezit gekregen en doorgestuurd naar de Kamer.

De heer **Bashir** (SP):
Als het rapport is besproken in de aandeelhoudersvergadering, is dat dus gebeurd met het departement van de staatssecretaris. Dat gebeurde onder de verantwoordelijkheid van deze staatssecretaris. De staatssecretaris zegt nu dat ze er pas vandaag over is geïnformeerd, maar het kan niet allebei het geval zijn. De staatssecretaris is ook de aandeelhouder van ProRail. Als haar ambtenaren geïnformeerd zijn, is de staatssecretaris staatsrechtelijk gezien ook geïnformeerd. Waarom heeft de staatssecretaris zolang gewacht met het kennisnemen van het rapport?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Het spijt me dat ik niet duidelijk genoeg ben geweest tegen de heer Bashir. Het rapport is mondeling besproken in de aandeelhoudersvergadering en ik heb het vanmiddag opgevraagd bij de raad van commissarissen. Vervolgens heb ik het naar de Kamer doorgestuurd.

De heer **Bisschop** (SGP):
Ik waardeer de staatsrechtelijke zuiverheid die de staatssecretaris betracht. Ze maakt een zorgvuldig onderscheid tussen de bestuurlijke verantwoordelijkheid, de verantwoordelijkheid als subsidieverstrekker en de verantwoordelijkheid als aandeelhouder en concessieverlener. Dat valt te prijzen. Zojuist kwam echter al aan de orde dat deze constructie tot wrijving, onvrede en een gevoel van onbehagen leidt. Je vraagt je af of de zaak voldoende onder controle is. Stel dat deze structuur gehandhaafd blijft, welke instru-

menten heeft de staatssecretaris in haar beleving tot haar beschikking om te voorkomen dat we over maximaal anderhalf jaar weer hier staan met eenzelfde irritatiegraad?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Dat is eigenlijk een heel goede vraag. In mijn stukje reflectie gaf ik dit net al aan. Ik denk dat het verwachtingenmanagement en de wijze van signalering anders en beter moeten. Het moet transparanter worden. Het is niet de bedoeling dat mensen verrast zijn of informatie op een verkeerde manier interpreteren terwijl we allerlei reguliere stappen zetten. Ik vind het een heel terechte vraag. Ik vind het belangrijk dat er in de bedrijfsvoering van ProRail zelf goed gekeken wordt naar het financieel beheer. Ik wil ook dat die verbeterstappen gezet worden. Ik denk daarbij bijvoorbeeld aan de beheer-, onderhouds- en vervangingsreeksen. Het is heel goed dat ProRail signaleert dat er spanning zal ontstaan. Op een gegeven moment werd duidelijk dat er inderdaad een spanning was, maar konden we er niet goed de vinger achter krijgen en wisten we ook niet hoe groot die spanning was. Vervolgens zijn PricewaterhouseCoopers en nog twee kantoren — dat vond ik belangrijk — een aantal maanden bezig geweest om te bekijken hoe dat proces verliep. Hoe krijg je nu voor elkaar dat een mogelijke spanning, een mogelijk tekort, dat kan ontstaan tussen 2018 en 2028, inzichtelijk wordt gemaakt? Hoe maak je inzichtelijk hoe groot het is? Hoe maak je het beheersbaar aan de voorkant, zodat we niet in 2019 moeten constateren dat er in een jaar een tegenvaller is en we niet weten hoe dat is gekomen? Dat heb ik geprobeerd bij de beheer-, onderhouden vervangingsreeksen. Het gaat over veel geld, namelijk ruim 13 miljard tot 2028. Waar komt die spanning op? Ik kom hier zo op terug, maar ik zal stiekem alvast een doorkijkje geven: dan kijk je dus naar de indexering en naar een aantal maatregelen die PricewaterhouseCoopers daarbij noemt. Op dat moment zit je aan de voorkant van een proces en kun je bekijken waar je invloed op kunt uitoefenen en waar niet. Ik zeg niet dat het makkelijk is, want het betekent dat je voor dilemma's komt te staan, want de budgetten zijn krap en er staat spanning op. Dit geldt voor de hele breedte aan budgetten, want ook al het investeringsgeld is bijna uitgegeven tot 2028. Dit is echter de manier waarop ik wil sturen.

De heer **Bisschop** (SGP):
De staatssecretaris geeft heel duidelijk aan dat zij wil dat het verandert. De vraag die blijft hangen is hoe zij haar wil zal doorvoeren. Ik betwijfel of het alleen maar een financieel verhaal is. Dit is natuurlijk een aspect. Ik wil de suggestie in overweging geven om hier grondig op te reflecteren en de commissie hierin mee te nemen met een notitie. Daarover kunnen we dan een discussie hebben om te bepalen hoe we dit gaan aanpakken. Eigenlijk willen we allemaal hetzelfde, alleen hebben we een verschillende inschatting over welke gereedschappen ons ter beschikking staan. Ik zou het op prijs stellen om daarover door te praten met de staatssecretaris om te voorkomen dat we hier over een jaar weer staan met allerlei vervelende gevoelens.

Staatssecretaris **Mansveld**:
Ook dit vind ik een goede vraag, want ik denk dat we het daarover moeten hebben. De heer Bisschop zegt dat hij betwijfelt dat het alleen een financieel verhaal is. Verder gaan we bij de grote projecten kijken naar hoe de processes daar verlopen. Het gaat dan niet alleen om het financiële aspect maar ook om de vraag hoe er wordt gepland, op welke momenten er wordt gesignaleerd en hoe het anders kan. Ik laat analyses doen ten aanzien van twee heel grote projecten, te weten DoorStroomStation Utrecht en OV SAAL. Ik doe dat omdat ik wil dat er anders gerapporteerd gaat worden, zodat u als Kamer niet voor verrassingen komt te staan en de beheersbaarheid van zulke projecten veel transparanter wordt. Heel vaak heeft een project niet de duur van onze zittingsperiode maar kan die duur wel acht tot twintig jaar zijn. Bij het station Arnhem zijn we zelfs al twintig jaar onderweg. Ik vind dat we die processen anders moeten doen. In het AO heb ik ook gezegd dat ik vind dat we anders moeten rapporteren naar de Kamer en dat we wat betreft de grote projecten van het begin tot het einde steeds in dezelfde format moeten rapporteren aan de Kamer, zodat gezien kan worden waar bijstellingen plaatsvinden en op basis van welke argumenten. Ik ben het namelijk met de heer Bisschop eens dat het niet alleen gaat om het financiële plaatje. Dus ja, ik wil het er heel graag met de Kamer over hebben. Sterker, nog daarom komt, als het goed is, de volgende week het overzicht grote stations, waarbij ik tevens zal aangeven hoe ik daarnaar kijk. In november krijg ik de onderzoeken naar de processen. Ik wil het daar met de Kamer over hebben, want het verwachtingenmanagement, de signalering, de rapportage en de informatievoorziening moeten echt beter.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks):
De staatssecretaris kon mij zo-even niet antwoorden. Ik heb het nog even nagezocht ter bevestiging. De statuten zeggen uiteraard dat de staatssecretaris de volledige bevoegdheid heeft ten aanzien van alle besluiten. Hoe rijmen we dat met de quote van Hans Alders in de NRC?

De **voorzitter**:
Zullen we …

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks):
Het ministerie vroeg: de Kamer wil de stukken, kan dat? Hans Alders, de president-commissaris van ProRail heeft toen gezegd … In de krant stond Hans Alders, voorzitter …

De **voorzitter**:
Ik wil er niet elke keer …

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks):
Dat weet ik, maar ik lees hier een citaat voor.

De **voorzitter**:
Dat weet ik, maar ik wil het even uitleggen. Ik wil er ook niet elke keer wat van zeggen, maar ik vind wel dat we met z'n allen moeten proberen om dit te vermijden. Dat is hoe we er in staan. Dus gaat u verder.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks):
Hoe rijmt de staatssecretaris de statuten, die zeggen dat de staatssecretaris de volledige bevoegdheid heeft ten aanzien

van alle besluiten, met het antwoord van de president-commissaris dat het een zaak is van de raad van commissarissen? Ook de brief van de president-commissaris, overigens ondertekend met zijn eigen naam, zegt dat de raad geen reden ziet om de betreffende interne stukken openbaar te maken. Heeft de staatssecretaris zich daar als een mak lam bij neergelegd of gaat de president-commissaris zijn bevoegdheid hier te buiten door te zeggen: staatssecretaris, dat gaat u niets aan, dat bepalen we zelf wel? Wat is het nou, het een of het ander?

Staatssecretaris **Mansveld**:
De raad van commissarissen heeft een mening over de wijze waarop hij zijn rol wil invullen. Ik heb de Kamer gezegd dat ik vandaag het rapport heb opgevraagd en heb doorgestuurd. Ik ben het eens met de raad van commissarissen en de raad van bestuur, zoals nu de rollen en taakverdelingen liggen, over de manier waarop met dit rapport is omgegaan.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks):
De staatssecretaris was het er dus mee eens dat het rapport niet doorgestuurd is; haar mening hierover stemde overeen met die van de president-commissaris. Toch heeft zij, tegen haar betere inzicht in, het rapport wel vandaag naar de Kamer gestuurd. De media kunnen dus iets afdwingen, wat de Tweede Kamer niet kan, in haar optiek.

Staatssecretaris **Mansveld**:
Ik verwijs toch even naar de brief die ik met de rapporten mee heb gestuurd. Deze geeft volledige duidelijkheid over het antwoord op de vraag waarom ik de keuze heb gemaakt om het rapport op te vragen en aan de Kamer door te sturen, maar de brief maakt ook duidelijk dat dit geen precedent schept.

De heer **Van Helvert** (CDA):
Ik vraag door op het antwoord dat de staatssecretaris gaf op een vraag van de heer Bashir over de aandeelhoudersvergadering. Als ik de staatssecretaris hoor, krijg ik namelijk het vermoeden dat het gewoon een heel gezellige bijeenkomst is geweest: het is het eind van het seizoen, het is zomer, er wordt een barbecuetje bijgezet, de staatssecretaris is er en de president-commissaris, van wie we de naam niet mogen zeggen, is er ook. Er moet even een rapportje besproken worden, want dat was een maand uitgesteld. Dat wordt dan even mondeling besproken bij de barbecue, in een tuinstoel zou ik bijna zeggen, maar dat was een ander debat. In dat rapport staat gewoon dat ProRail financieel niet in control is en dat wordt mondeling besproken. Is dat nu de wijze waarop je als aandeelhouder dat debat met de raad van commissarissen aangaat?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Er wordt een soort barbecuebijeenkomst geschetst, maar ik vind dit helemaal geen onderwerp voor hilarische beeldvorming; dat laat ik volledig aan de heer Van Helvert. Als hij goed geluisterd zou hebben, dan had hij mij horen zeggen dat de aandeelhoudersvergadering is uitgesteld omdat dit rapport, opgevraagd door de raad van commissarissen, verwerkt is, besproken is met de auditcommissie en besproken is met de accountant. De accountant had het rapport, heeft het ook beoordeeld en beschouwd, voordat hij de goedkeurende verklaring gaf. Daar is met de auditcommissie over gesproken en er is een verbeterplan opgezet waar ook de accountant zich achter kon scharen. Dit soort gesprekken vindt wat mij betreft niet plaats in de entourage waarover de heer Van Helvert spreekt. Dat en de wijze waarop hij zijn vergaderingen voert, laat ik aan hem.

De heer **Van Helvert** (CDA):
Dan heb ik een wijze les geleerd. De staatssecretaris gebruikt de barbecue namelijk wel om geen antwoord te geven op mijn vraag: hoe is het mogelijk dat je zo'n belangrijk rapport, waar een aandeelhoudersvergadering een maand voor wordt verzet en waarin staat dat ProRail financieel niet in control is, alleen mondeling bespreekt?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Als de organisatie financieel niet in control zou zijn op dat moment, zoals de heer Van Helvert het nu formuleert, had de accountant ook geen goedkeurende verklaring afgegeven. Juist dat rapport is door de accountant beoordeeld voordat hij een goedkeurende verklaring afgaf. Dat is wat mij betreft de kern van de zaak.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66):
Voor dit rapport is de aandeelhoudersvergadering een maand verzet. Toch zegt de staatssecretaris, zonder het rapport überhaupt gelezen te hebben: hier hoef ik verder niets van te weten; dit is interne bedrijfsvoering. Hoe kan zij dat nu weten als zij het rapport niet gezien en gelezen heeft? Ik wil graag precies weten wat, in de woorden van de president-commissaris van ProRail, "het een en ander" is dat met de staatssecretaris is besproken. Daar moet een verslag van zijn. Dat verslag zou ik graag hebben. Ik wil graag weten wat "het een en ander" is waarover de staatssecretaris is geïnformeerd en waardoor zij tot de conclusie is gekomen dat het de interne bedrijfsvoering betreft en dat zij het rapport niet hoeft te lezen, ondanks alle berichten die hier op een gegeven moment over verschijnen in de media.

Staatssecretaris **Mansveld**:
Ik heb gezegd dat dit soort interne rapporten wat mij betreft onder de interne bedrijfsvoering valt. Dat de president-commissaris van de raad van commissarissen de CFO vraagt om dat rapport, vind ik een kwestie van goed toezicht houden. Er wordt dan immers aan de bestuurders van de organisatie gevraagd om te laten zien hoe het financieel beheer is. Als het rapport dan verschijnt en als er met de accountant en de auditcommissie over de inhoud wordt overlegd, wordt het rapport dus op de goede plek neergelegd, zodat beoordeeld kan worden of er voldoende control is. Ik vind het belangrijk dat het op die wijze is gegaan. Dat betekent dat het een intern rapport is en dat het wat mij betreft ook een intern rapport kan blijven.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66):
Ik krijg geen antwoord op mijn vraag. Mijn vraag was heel concreet. De president-commissaris van ProRail geeft in

zijn brief zelf aan dat "het een en ander" met de staatssecretaris is besproken. Voor mij is het heel belangrijk om concreet van de staatssecretaris te horen wat dat "een en ander" dan precies inhield. Er is verder niets toegelicht. Er is alleen gezegd: er is een rapport en dat is langs de accountants gegaan, dus het is in orde. De staatssecretaris heeft daar genoegen mee genomen. Wat is "het een en ander" dat besproken is?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Dat kunt u teruglezen in de brief van de president-commissaris. Er is onder andere gesproken over registratie en beheer van activa, beheer van subsidiestromen, de juistheid van de kosten van de PGO-contracten en voorschotten. De oordelen over het rapport van de accountant zijn gedeeld en voor mij is het van belang dat ik de verbeterpunten terugvind op het gebied van financieel beheer, aangegeven door de CFO op verzoek van de raad van commissarissen. Die punten vindt u terug. Mij heeft die aandeelhoudersvergadering met het oordeel van de accountant voor een goedkeurende verklaring, voldoende vertrouwen gegeven om dat rapport op die manier in de organisatie te laten.

De heer **Madlener** (PVV):
De president-commissaris weigert het rapport met deze toch wel belangwekkende inhoud aan de staatssecretaris te overhandigen. Vervolgens staat het wel in De Telegraaf. Voelt de staatssecretaris zich niet enorm in haar hemd gezet?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Ik heb mij heb afgevraagd hoe een organisatie in de toekomst met interne rapporten omgaat op het moment dat die op deze wijze en in deze context naar buiten gaan. Goed, het gebeurt. Ik heb u mijn oordeel gegeven over het rapport en hoe ik oordeel over hoe daarmee is omgegaan.

De heer **Madlener** (PVV):
U hebt niets met het rapport gedaan. Dat is juist het punt. U hebt kennis genomen van de inhoud van het rapport, maar u doet verder niets. Vervolgens ligt het bij De Telegraaf en staat de staatssecretaris zich hier te verdedigen met woorden als "tja, ik had het eigenlijk niet mogen weten." Dat kan toch zo niet?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Dit is toch wel een heel vreemde verwoording van wat ik zojuist heb gezegd. Het is een zeer relevant rapport en het is op de goede manier besproken. De accountant heeft er een oordeel over gegeven en de verbeterpunten zijn opgenomen in een verbeterplan waarop door de accountant wordt toegezien. Het is belangrijk dat de organisatie hier op die manier mee omgaat.

De heer **Bashir** (SP):
Vanochtend hebben wij via De Telegraaf de rapporten kunnen lezen. Wij hebben ze bekeken en wat valt daarin op? Dat er onderbezetting is van personeel, dat 50% van de financiële medewerkers niet op de juiste plek zitten en dus massaal gedemotiveerd zijn. De financiën worden in Excelbestandjes bijgehouden, het hoofd financiën staat niet in voor de jaarrekening en er wordt zelfs gesproken over mogelijke fraude. Zijn al deze aspecten die mij opvielen toen ik het rapport las, ook mondeling met de staatssecretaris besproken tijdens de aandeelhoudersvergadering?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Niet alle aspecten van het rapport zijn in de aandeelhoudersvergadering besproken. De hoofdlijnen van het rapport en de opmerkingen die voor de accountant van belang zijn geweest, zijn besproken. In de brief van de president-commissaris kunt u teruglezen hoe met een aantal van die onderwerpen is omgegaan.

De heer **Bashir** (SP):
Als ik de brief van de president-commissaris van ProRail lees, dan komen deze aspecten daarin niet voor. Sterker nog, er wordt gezegd dat er in de media een verkeerd beeld van ProRail wordt neergezet. Er wordt gezegd dat er dingen in de media geschreven worden die niet kloppen. Dat staat volgens mij haaks op wat in het rapport staat. Mijn vraag aan de staatssecretaris is dan ook of de aspecten die ik net noemde mondeling zijn besproken.

Staatssecretaris **Mansveld**:
Ik heb daar zojuist antwoord op gegeven. Ik deel de mening van de heer Bashir niet dat daarop niet zou zijn ingegaan. De raad van commissarissen schrijft juist over de misstanden die de raad is tegengekomen en hoe daarover in de jaarverslagen is gerapporteerd. Men heeft een breed onderzoek ingelast om te achterhalen of het ging om incidenten dan wel om structurele problematiek. Ik deel de mening niet dat daar niet over zou zijn gesproken. Sterker nog, het wordt nadrukkelijk gemeld in de brief van ProRail die ik aan de Kamer heb doorgeleid.

De **voorzitter**:
Mijnheer Slob, u hebt het woord.

De heer **Bashir** (SP):
Voorzitter. Ik wil een punt van orde maken.

De **voorzitter**:
U richt zich tot mij, hè?

De heer **Bashir** (SP):
Ja. Dit debat duurt nu een halfuur en wij zijn nog steeds bezig om te achterhalen wat nu precies is gebeurd tijdens de aandeelhoudersvergadering: wat is er besproken en wat niet? De vragen die wij stellen, worden gewoon niet beantwoord. Ik heb een aantal zaken genoemd. Het kan toch niet zo moeilijk zijn voor de staatssecretaris om daarop in te gaan? U zou ons daar een beetje bij kunnen helpen, want anders blijven we maar doorgaan.

De **voorzitter**:
Ik help u in die zin dat ik u allemaal de gelegenheid geef om al die vragen te beantwoorden, of ik bedoel te stellen.

U zou ze ook graag zelf willen beantwoorden. Dat snap ik. Dat is hoe ik het probeer te doen. Ik geef u daar keer op keer de gelegenheid voor. Ik kan u helpen door de staatssecretaris te vragen om iets korter te antwoorden, omdat de Kamerleden dan misschien meer het gevoel hebben dat zij een antwoord krijgen op de vraag die zij hebben gesteld en niet op een vraag die zij niet hebben gesteld. Dan geef ik nu het woord aan de heer Slob.

De heer **Slob** (ChristenUnie):
Ik heb nog één vraag over de brief die de president-commissaris heeft gestuurd en die via de staatssecretaris naar ons toe is gegaan. Hij schrijft daarin bijvoorbeeld dat hij geen reden zag om die interne stukken openbaar te maken, wat uiteindelijk wel is gebeurd. Hij schrijft: met de aandeelhouder is het een en ander besproken en die heeft geconcludeerd vertrouwen te hebben in de aanpak. Mijn vraag aan de staatssecretaris is waar dat vertrouwen dan op gestoeld was, ook nu wij weten wat er allemaal in die rapporten stond die mondeling aan haar zijn doorgegeven.

Staatssecretaris **Mansveld**:
Het vertrouwen is gestoeld op de wijze waarop de accountant met dit rapport is omgegaan en op de verbeterpuntenlijst die samen met de accountant is opgesteld en waaraan gewerkt zou gaan worden.

De heer **Slob** (ChristenUnie):
Dus voor de staatssecretaris is wat betreft de uitoefening van het aandeelhouderschap vooral belangrijk dat er een keurmerk van de accountant op staat. Op het moment dat dat in orde is, is dat voor haar reden om groen licht te geven om verder te gaan. Ik kwam in het rapport zaken tegen, bijvoorbeeld bij de organisatie. Dan zie je dat daar nog flinke gaten zitten en dat zelfs op belangrijke posities nog geen mensen zitten. Je ziet dat er nog heel veel wantrouwen is, ook richting de top van ProRail en de raad van commissarissen. De verbeterpunten zijn geen zaken die je even op korte termijn oplost, maar die wel grote problemen in de uitvoering kunnen veroorzaken. Ik wil graag echt scherp hebben waar de staatssecretaris op stuurt. Zij is aandeelhouder, maar zij moet ook het publieke belang borgen.

Staatssecretaris **Mansveld**:
Dat is een terechte vraag, mijnheer Slob. Wij praten hier nu met name over het financiële gedeelte, zoals dat verwoord werd door een aantal van uw collega's via de voorzitter. Wat ik ook belangrijk vind en wat u aansnijdt, is natuurlijk het stukje cultuur. Hoe ga je met zaken om? Is er een open cultuur in een organisatie, voelen mensen zich senang om dingen te melden en wordt daar ook follow-up aan gegeven? Hoe worden afspraken gemaakt over beheer, onderhoud en vervanging? Hoe zit het met assetmanagement? Gaat dat op de goede manier? Zijn er inderdaad vacatures of afdelingen die aandacht behoeven? Dat is volgens mij de kracht van de nieuwe CEO. Hij probeert dat boven water te krijgen. Hij is in interviews ook open geweest over hoe hij kijkt naar die organisatie, die veranderingen moet doorstaan. Ik denk namelijk dat het breder is. Op alleen het financiële verhaal, kun je natuurlijk heel goed deskundigen zetten: PricewaterhouseCoopers, maar ook de accountant. Het gaat echter om meer. Het gaat om een stuk cultuur en veranderingen. Ik mag niet te lang antwoord geven van de voorzitter, maar ik kan zo terugkomen op een aantal punten waarop ook verbeteringen en veranderingen plaatsvinden, niet zijnde het financiële aspect.

Mevrouw **De Boer** (VVD):
Een paar dingen zijn misschien zijdelings aan de orde geweest, maar ik zou graag willen inzoomen op de maatregelen die naar aanleiding van het rapport zijn genomen, sinds het verschijnen ervan. Kan de staatssecretaris daar eens op ingaan? Welke maatregelen zijn sindsdien genomen?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Ook dat is een terechte vraag. Er is een verbeteraanpak aangekondigd. Dat is de reden dat ik een tweede aandeelhoudersvergadering wil in november, in plaats van één keer per jaar in mei. Dat vind ik belangrijk. Juist vanwege de verbeteraanpak — die is niet alleen financieel, maar gaat ook om de andere onderdelen van de organisatie waar tekortkomingen zijn geconstateerd en waar wij verbeteringen verwachten — is er een tweede aandeelhoudersvergadering. Die is november, dus een halfjaar later, om juist daar een follow-up aan te geven.

Mevrouw **De Boer** (VVD):
Tijdens die aandeelhoudersvergaderingen wil de staatssecretaris gaan inzoomen op de maatregelen ter verbetering? Daar wil zij die maatregelen doorspreken en wil zij bekijken of de verbeteringen goed zijn doorgevoerd?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Exact.

De **voorzitter**:
Ik zie enkele woordvoerders nu voor de vijfde keer bij de interruptiemicrofoon staan om een vraag te stellen over hetzelfde punt. De staatssecretaris heeft tot nu toe drie minuten en zestien seconden besteed aan de beantwoording van de vragen die in de eerste termijn zijn gesteld. In haar beantwoording zullen de vragen aan de orde komen waarover ook nu tijdens de interrupties wordt gesproken. Laten we de staatssecretaris de gelegenheid geven om in te gaan op ook de andere vragen die zijn gesteld in de eerste termijn. Daaraan heeft de Kamer namelijk ook behoefte. Ik zie enkele woordvoerders nu nee schudden. Zij hebben in hun eerste termijn zelf ook de vragen gesteld die nog moeten worden beantwoord. Daarom doe ik dit voorstel. Iedereen die op dit moment bij een interruptiemicrofoon staat, krijgt van mij nog één keer de gelegenheid om over dit onderwerp een vraag te stellen. Daarna ga ik echt de staatssecretaris de kans geven om een paar antwoorden op vragen te geven waar zojuist ook al aan werd gerefereerd.

De heer **Van Helvert** (CDA):
Ik kom nog even terug op die aandeelhoudersvergadering. Over dat punt stapt de staatssecretaris zo gemakkelijk heen. Zij zegt zelf dat het rapport dat daar is besproken, een relevant rapport is. Ze is de enige aandeelhouder. Het gaat

hierbij bovendien over heel veel geld. De aandeelhoudersvergadering wordt speciaal voor dat rapport een maand verzet. Toch wordt dat rapport tijdens de aandeelhoudersvergadering alleen even mondeling besproken. De staatssecretaris ziet het rapport zelf daarbij niet. In dat rapport staat dat ProRail financieel niet in control is. Als zij hierop terugkijkt, wat vindt de staatssecretaris er dan van dat zij op dat moment niet heeft doorgevraagd? Wat vindt zij ervan dat zij tijdens die aandeelhoudersvergadering niet heeft gezegd: beste mensen, dank u wel voor de toelichting, maar ik zou ook graag het rapport even zien?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Het rapport is mondeling zeer uitgebreid aan de orde geweest. Er is zeer uitgebreid gesproken over de financiën. Ik zei tegen de heer Slob zojuist al dat er niet alleen over de financiën is gesproken, maar dat zaken ook breder aan de orde zijn geweest. Er is gesproken over een stukje cultuur. Hoe zet je veranderprocessen in en houd je ze ook vast? Uit het verleden kunnen we namelijk de les trekken dat we koersvaster moeten zijn en dat het verwachtingenmanagement beter moet. Verder moet er een omgeving worden gecreëerd waarin die veranderingen ook worden doorgezet.

De heer **Van Helvert** (CDA):
Dit is exact de reden waarom ik de staatssecretaris aan het begin van haar betoog onderbrak, toen ze een college gaf over zelfreflectie. Ik stelde haar zojuist een vraag over zelfreflectie. Ik vroeg wat zij er, achteraf gezien, van vindt dat zij tijdens die aandeelhoudersvergadering niet heeft doorgevraagd. Ik zal de vraag anders stellen. Stel, het zou weer afgelopen juni zijn en de aandeelhoudersvergadering zou opnieuw worden gehouden. Stel dat dan weer dat belangrijke rapport aan de orde zou komen. De staatssecretaris is de enige aandeelhouder. Zou zij, als zij het nog eens moest doen, zeggen: beste mensen, zou ik dat rapport even mogen zien?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Ik zou exact op dezelfde manier handelen, ook naar de toekomst. We gaan namelijk ieder halfjaar bekijken wat er is gebeurd. Wat is er geconstateerd en hoe zetten we de veranderingen in? Hoe kijken we dus in november terug op wat er is gebeurd op het vlak van de verbeterpunten, op financieel vlak, maar ook breder gezien.

De heer **Bashir** (SP):
De staatssecretaris zegt dat ze ieder halfjaar wil gaan bekijken hoe het eraan toegaat, zowel op financieel vlak als op beleidsmatig vlak. Zij heeft echter niet gekeken, maar alleen zaken besproken. De zaken zijn uitgebreid besproken, maar ze heeft niet kennisgenomen van de inhoud van het rapport. Ze zegt namelijk dat zij dit rapport pas vandaag heeft gekregen. Hoe kun je afspraken maken over verbeterpunten als je niet weet op basis waarvan die verbeterpunten tot stand zijn gekomen? Hoe kun je die afspraken maken als je geen kennis hebt genomen van de inhoud van het rapport? Hoe heeft de staatssecretaris getoetst of de verbeterpunten ook echt de verbeterpunten waren die nodig waren om de problemen aan te pakken?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Ik spreek met een raad van commissarissen, met een raad van bestuur, met een accountant en met een auditcommissie. Exact zij zijn degenen die verantwoordelijk zijn voor zowel de bedrijfsvoering als het toezicht op die bedrijfsvoering en een onafhankelijke beoordeling. Op hun deskundigheid ga ik af. Dat geldt voor alle onderwerpen.

De heer **Bashir** (SP):
Dus de staatssecretaris zal er ook een volgende keer bij de algemene aandeelhoudersvergadering mondeling kennis van nemen hoe de organisatie ervoor staat. Vervolgens zal zij op basis van wat anderen daar ter plekke zeggen of aangeven, besluiten dat het allemaal goed gaat. Dit is toch niet de manier waarop je als eindverantwoordelijke voor zo'n grote organisatie de zaken in de gaten moet houden? Het gaat hierbij niet om klein bier. Het gaat niet om een euro of twee. Het gaat hier om miljarden. Het gaat om de veiligheid van het spoor, het gaat hier om veel meer dan wat een accountant kan zien. Uiteindelijk is de staatssecretaris eindverantwoordelijk. Hoe kun je verbeterpunten afspreken als je niet weet wat er aan de hand is, als je geen kennis hebt genomen van het rapport? Ik vind het echt, echt onbegrijpelijk.

Staatssecretaris **Mansveld**:
Wat in juni op deze manier is gegaan, zal in november niet meer zo gaan. Ik denk dat het belangrijk is dat een voortgangsrapportage inzicht biedt. Ik vind niet dat er onjuist is gehandeld in juni. Ik denk dat iedereen goed gehandeld heeft. Ik denk echter wel dat we van de situatie in het verleden — dat trek ik breder dan die dag — geleerd hebben. We hebben gezien dat het financieel beheer niet op orde was en we hebben geleerd hoe we het permanent hebben willen. Ik zal dus vanaf november met een andere inzet de aandeelhoudersvergadering ingaan. Ik vind het namelijk belangrijk dat de onderwerpen nog steeds grondig besproken blijven, maar ook dat we dusdanige stappen vooruit zetten dat we niet in een situatie komen zoals de heer Bisschop die net beschreef, namelijk dat we over anderhalf jaar hier voor hetzelfde staan. Dat is precies wat ik wil voorkomen.

Dan wil ik nog één opmerking maken over het gemak waarmee net even het woord veiligheid voorbijkwam. Er wordt gezegd: want dit gaat over veiligheid. Ons spoor is veilig. Daar hebben een heel aantal andere trajecten op zitten, met de inspectie.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66):
Het wordt nu toch wel een beetje lubberiaans. Op de vraag van de heer Van Helvert antwoordde de staatssecretaris zojuist: ik zou het de volgende keer precies weer zo doen. Om vervolgens te zeggen dat ze het bij de volgende aandeelhoudersvergadering toch anders wil doen omdat het goed gevolgd moet worden, terwijl ze bij de eerste aandeelhoudersvergadering geen kennis heeft genomen van het rapport omdat het voor haar niet relevant was. Ik vind het een wonderlijke redenering. De staatssecretaris zegt: ik hoefde dat niet te doen, want er was een accountantsverklaring; er was een externe auditor en daar baseer ik mij op. In de betreffende rapporten staat het volgende: "De huidige verhoudingen met de externe auditor dienen

opnieuw te worden bezien. Daarnaast kunnen vraagtekens worden geplaatst bij de diepte en de kwaliteit van delen van de controles van de jaarrekeningen van afgelopen jaren. Hetzelfde geldt voor onvoldoende actieve signalering van structurele hiaten in het controlframework. Het laatste geldt deels ook voor het tekort aan effectieve signalering door de internal audit". En bij de slotopmerkingen staat: "Ondanks het vele werk dat is verricht, is er nog steeds sprake van onvoldoende substance voor presentatie van de jaarcijfers zonder zware kwalificaties. Managers FC en SSC hebben aangegeven nog onvoldoende vertrouwen te hebben in de kwaliteit van de cijfers. ProRail zal de komende periode qua financiële situatie in de gevarenzone verkeren". De staatssecretaris heeft net aangegeven dat dit rapport uitgebreid besproken is in de aandeelhoudersvergadering. Zijn daarbij ook deze kanttekeningen bij de staatssecretaris onder de aandacht gebracht voordat zij zo haar vertrouwen uitsprak in alles wat er op basis van de accountant werd gepresenteerd?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Ten aanzien van de zaken die zijn gemeld over de financiën heb ik het oordeel dat de accountant daaraan geeft, heel belangrijk gevonden. Ik denk ook dat het belangrijk is dat daar grondig naar gekeken is voordat de accountantsverklaring werd afgegeven. Ik denk dat het belangrijk is dat er een verbeterplan ligt waarvan ik vind dat het ten uitvoer moet worden gebracht. Dat is de reden dat ik in november weer een aandeelhoudersvergadering houd. Ik vind namelijk dat we koersvast moeten blijven en het verbeterplan steeds weer opnieuw moeten bespreken. Volgend jaar zullen de verbeteringen die in de financiële administratie zijn doorgevoerd, wederom beoordeeld worden door de accountant. Ik vind het daarom op dit moment niet relevant om dit rapport regel voor regel door te nemen, zoals D66 nu doet.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66):
De staatssecretaris baseert haar hele betoog op het feit dat zij dit rapport niet eens hoefde te lezen voordat ze besloot dat het niet naar de Kamer zou gaan, omdat zij op basis van alles wat de accountants erover zeiden er zo'n rotsvast vertrouwen in had dat het allemaal goed was. Maar in dat rapport zelf wordt juist gesteld dat de verhoudingen met de externe auditor opnieuw moeten worden bezien en dat al jarenlang vraagtekens werden geplaatst bij de kwaliteit en diepte van de controle van de jaarrekeningen. Is dat kritiekpunt ook besproken in de aandeelhoudersvergadering?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Ik heb niet in die zin voor de bril wat exact aan punten is besproken. Het rapport is mondeling besproken en daar is op geacteerd door de aanwezigen. Dat betekent dat dit niet alleen in financiële zin is gebeurd, maar dat er ook een raad van bestuur aanwezig was en een raad van commissarissen om toezicht te houden op de organisatie. Op die manier is het ingebed in de accountantsverklaring en in de verbeterpunten en op die manier zal ik er ook follow-up aan geven. De signalering is van maart 2015. Daarna zijn daar acties op genomen.

De **voorzitter**:
Mijnheer Hoogland?

De heer **Madlener** (PVV):
Een punt van orde, want wij zijn echt met stomheid geslagen.

De **voorzitter**:
Als het een punt van orde is, gaat u met mij in discussie.

De heer **Madlener** (PVV):
Wij zijn met stomheid geslagen over hoe het eraan toe gaat op die aandeelhoudersvergaderingen. Het gaat hier om gigantische bedragen, om miljarden.

De **voorzitter**:
Uw punt van orde?

De heer **Madlener** (PVV):
De staatssecretaris weet niet wat er besproken is. Ik wil nu vragen om alle stukken, dat wil zeggen agenda's, uitnodigingen en dergelijke die de afgelopen twee jaar aan de orde zijn geweest, nu naar de Kamer te sturen.

De **voorzitter**:
Een punt van orde. Ik leg het voor aan de Kamer. Is dit een verzoek dat namens de Kamer gedaan kan worden? Ik ga het rijtje af, tenzij de heer Bashir er niets over wil zeggen.

De heer **Bashir** (SP):
Ik steun dit verzoek. Laten we de vergadering tien minuten schorsen, zodat de staatssecretaris de stukken en de verslagen van de algemene aandeelhoudersvergaderingen van de afgelopen twee jaar bij elkaar zoekt en met ons deelt. Dan kunnen wij de stukken bekijken en vervolgens het debat voortzetten.

De **voorzitter**:
Steun van de heer Bashir voor het verzoek. Mijnheer Hoogland?

De heer **Hoogland** (PvdA):
Normaal doe ik het af met één woord, steun of geen steun, maar in dit geval vraagt het een klein beetje toelichting. Staat u mij dat toe, want ik heb de rest van het debat nog niet veel gezegd.

Dit verzoek is exact hetzelfde als dat we afgelopen week permanent hebben gedaan over de e-mail. Alles moet over de schutting worden geworpen richting de Kamer om op zoek te gaan naar een speld in een hooiberg die er niet is. Ik denk dat dit niet verstandig is. Laten wij dit debat op hoofdlijnen voeren. Laten we er nu mee verder gaan, want we zijn ermee begonnen. Iedereen wilde dit debat snel voeren. De informatie is er, dus laten we nu het debat verder voeren en ook even luisteren naar de antwoorden van de staatssecretaris, want zij is nog niet toegekomen aan een enkele vorm van beantwoording. Ik heb ook vragen gesteld en daar wil ik ook antwoord op. Ik ben nu maar naar de interruptiemicrofoon gelopen om antwoord te krijgen op mijn vraag. Dat is wat iedereen doet. Dat betekent dat we

in de termijn van de staatssecretaris onze eigen termijn herhalen en dat is niet effectief. Dus laten we dit niet doen en laten we gewoon eventjes doorgaan. Geen steun.

De **voorzitter**:
Geen steun voor het verzoek. U wilt gewoon de eerste termijn afmaken. Mijnheer Houwers?

De heer **Houwers** (Houwers):
Geen steun voor het verzoek. Ik sluit mij aan bij de woorden van de heer Hoogland.

De heer **Van Helvert** (CDA):
Steun, en ik zou het wat smarter willen formuleren. Ik denk dat het goed is dat we de agenda, de stukken, de aanwezigen en het verslag krijgen van de afgelopen ava, waar we het nu de hele tijd over hebben. Dan kunnen we die even zien en kunnen we over tien minuten gewoon weer verder. Dan zijn we ook al die vragen over de ava kwijt.

De heer **Bisschop** (SGP):
De SGP steunt dit verzoek niet. Het lijkt alsof dat het debat verdiept, maar het vertroebelt de discussie. Laten wij het debat zoals dat tot nu toe gevoerd is ordentelijk afmaken en laten we de staatssecretaris alsjeblieft de gelegenheid geven haar betoog af te ronden. Dan kunnen wij haar met vragen bestoken en nog een tweede termijn houden en wordt het netjes afgerond. Op dit moment geen steun voor het verzoek.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks):
Ik steun het verzoek, maar veel beperkter. Ik zou heel graag het stukje inzien dat specifiek over deze rapporten gaat: wat is daar wel of niet besproken en besloten? De rest vind ik in dit stadium niet nodig.

Mevrouw **De Boer** (VVD):
Geen steun voor het verzoek. Ik verzoek de oppositie om vanavond het debat inderdaad ordentelijk te voeren. Dat doen we nu volgens mij.

De heer **Slob** (ChristenUnie):
Geen steun voor het verzoek. Ik zou nu graag verder de antwoorden willen horen.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66):
De kern van het debat is de vraag wat er nu precies is besproken in de aandeelhoudersvergadering, tot op welk detail de staatssecretaris is geïnformeerd en of zij daar actief vragen over heeft gesteld. Dus zou ik het verslag van die specifieke aandeelhoudersvergadering graag ontvangen. De andere informatie kan ooit interessant zijn, maar voor dit debat is dit relevant.

De **voorzitter**:
Ik heb u allen de kans gegeven om te reageren op het verzoek van de heer Madlener. Ik stel vast dat een ruime meerderheid van de Kamer vraagt om verder te gaan met het debat en om alle vragen die in eerste termijn zijn gesteld, beantwoord te krijgen. Ondertussen zouden we aan de staatssecretaris kunnen vragen of het mogelijk is om in de loop van haar eerste termijn meer informatie, in enigerlei vorm, naar de Kamer te krijgen die betrekking heeft op de betreffende algemene aandeelhoudersvergadering. Normaal gesproken zou ik dat verzoek via een stenogram doorgeleiden, maar het is korter om het gewoon te zeggen. Ik verwacht dan dat er aan het einde van de eerste termijn een antwoord op de vragen is. Dat kan dan aan het einde van de termijn mondeling worden gegeven — ik neem aan dat er achter de schermen even moet worden bekeken wat er wel en niet kan — of de door de Kamer gevraagde informatie komt dan op een andere wijze bij de Kamer. Dan kunnen we in tweede termijn altijd op dit punt verdergaan. Ik stel ook voor dat we dit punt nu niet afsluiten maar wel heel even parkeren. Er zijn al heel veel vragen over gesteld. Ik wil de staatssecretaris in de gelegenheid stellen om verder te gaan met haar beantwoording.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66):
Ik heb een heel kort punt van orde, voorzitter. Dank voor deze oplossing. Het gaat er wel om dat de informatie er schriftelijk is, want het mondelinge antwoord hebben we net van de staatssecretaris gekregen. Overigens is het volgens mij ook niet zo dat er voor een informatieverzoek van een Kamerlid een meerderheid nodig is.

De **voorzitter**:
Ik snap die toevoeging. Ik heb ook niet gezegd dat de staatssecretaris het antwoord mondeling moet geven. Ik heb gezegd dat ze wellicht aan het einde van haar eerste termijn kan aangeven op welke manier ze aan dit verzoek tegemoet kan komen. Misschien zijn er dan al schriftelijke stukken. We zullen het zien. Ik wil het nu even parkeren en de staatssecretaris verder laten gaan met het beantwoorden van uw vragen.

Mijnheer Houwers, wilt u nog verder gaan op dit punt van orde?

De heer **Houwers** (Houwers):
Nee, niet op het punt van orde.

De **voorzitter**:
Nou ja, dat is wel wat er nu speelt.

De heer **Houwers** (Houwers):
Ik dacht dat dat al afgedaan was. Ik wil, voordat u de staatssecretaris weer het woord geeft, nog een vraag stellen.

De **voorzitter**:
Aan mij? Nee, niet aan de staatssecretaris. We zitten midden in het punt van orde.

De heer **Houwers** (Houwers):
Maak dat eerst maar af.

Mevrouw **De Boer** (VVD):
Ik hecht eraan om te benadrukken dat een meerderheid van de Kamer het debat verder wil gaan voeren. Laten we dat ook doen. Dat hebben we volgens mij net keurig in meerderheid besloten. Dat gaan we nu gewoon ook doen.

De **voorzitter**:
Dat was ongeveer ook de samenvatting van mijn voorstel.

Mijnheer Houwers, ik zeg toch, indachtig het besluit dat we zojuist hebben genomen en dat mevrouw De Boer even kort en krachtig heeft samengevat, dat we de staatssecretaris de kans geven om haar betoog, dat nu 3 minuten en 16 seconden op weg is, wat verder op weg te helpen, gevoed door alle vragen die in eerste termijn zijn gesteld. In de loop daarvan kunnen er weer vragen gesteld worden.

Ik ga nu ... Nee, mijnheer Van Helvert, ik ga nú het woord geven aan de staatssecretaris.

De heer **Van Helvert** (CDA):
Een punt van orde. Het is onduidelijk.

De **voorzitter**:
Het is samengevat. Ik heb het zelf gezegd. Meerdere mensen hebben ook gezegd dat het duidelijk is. Ik geef de gelegenheid ...

De heer **Van Helvert** (CDA):
Komen de stukken schriftelijk, zo meteen, binnen de eerste termijn?

De **voorzitter**:
Daarop kan ik nu nog geen antwoord geven. Ik heb gezegd dat de staatssecretaris verder zal gaan met de beantwoording. Of de stukken komen er, als het kan, aan het einde van de termijn, of zij zal er schriftelijk op reageren. Daarover zal dan achter de schermen discussie zijn. Dat gaan we niet hier en nu ... Dat gaan we niet hier en nu doen. Dat gaan we dus niet hier en nu doen! Ik ga nú het woord geven aan de staatssecretaris voor de voortzetting van haar betoog.

Ik geef het woord aan de staatssecretaris. Ga uw gang.

Staatssecretaris **Mansveld**:
Voorzitter, dank u wel. Ik erken dat er problemen zijn en dat er problemen zijn die moeten worden aangepakt. Met name mevrouw Van Veldhoven en de heer Madlener hebben daarnaar gevraagd. Verbeteringen zijn nodig. Die mening delen wij. Het is ook de mening van de directeur van ProRail. We zullen de schouders eronder moeten zetten. Daarom is met de Lange Termijn Spooragenda ingezet op een andere sturing. De kern van deze aanpak is dat I en M, mijn ministerie, intensiever gaat sturen op prestatieverbeteringen en samenwerking in de sector. Zo is de samenwerking tussen ProRail en de Nederlandse Spoorwegen inmiddels sterk verbeterd.

Nederland heeft een mooi spoorsysteem. Daar mogen we trots op zijn. We investeren miljarden om het verder te verbeteren. Tot 2028 wordt er 11 miljard in geïnvesteerd. Aan beheer, onderhoud en vervanging wordt meer dan 13 miljard uitgegeven. Dat is belangrijk, want wat er ligt, moet er ook op-en-top liggen. Ik wil in die zin op dit moment een compliment geven aan alle mensen die daar hard aan werken. Spoorprojecten zijn complex. Wij stellen hoge eisen en tijdens een verbouwing moet de winkel openblijven. Bij grote projecten zijn veel partijen betrokken. Ze strekken zich vaak over jaren uit. Ik heb dit net ook al aan de heer Bisschop aangegeven. Vaak gaat dit goed en levert het hele mooie projecten op. Door de complexiteit zijn ook de onzekerheden groot rondom spoortrajecten. Er is geregeld sprake van mee- en tegenvallers. De heer Hoogland refereerde hieraan. In de toekomst zal dit niet anders zijn, want bij grote projecten zullen bijstellingen nodig zijn en zullen er omstandigheden zijn waardoor er meer moet gebeuren. Bij DSSU, het project bij Utrecht, hebben we dat gezien. Door een uitspraak van de rechter over trillingen en door een onderzoek van de Onderzoeksraad Voor Veiligheid naar het ongeluk bij de Singelgracht moeten er aanpassingen komen. Deze brengen hogere kosten met zich mee. Dat zal in de toekomst niet anders zijn. De communicatie over de mee- en tegenvallers verloopt niet altijd soepel en rimpelloos. Het staat voor mij buiten kijf dat die verbeterd moet worden.

ProRail is een organisatie waarin veel geld omgaat. Er worden veel projecten uitgevoerd en er is niet voor niets elke dag onderhoud aan het spoornetwerk. Bij alle projecten zijn veel partijen betrokken. ProRail moet problemen tijdig signaleren, vervolgens moeten de feiten op tafel komen en als dit nodig is, zal ik een audit of onderzoek uitvoeren. Daarna trekken we de conclusies om te bekijken welke maatregelen wij moeten treffen. Ik wil hierin transparant zijn naar de Kamer zodat de Kamer haar controlerende functie optimaal kan uitoefenen. Ik doe dit niet met halve of niet-geverifieerde informatie. Ik wil goede informatie hebben om het goede gesprek te kunnen voeren. Dit kost soms enige tijd en daarvoor vraag ik het begrip van de Kamer. Ik kan me voorstellen dat informatie soms te veel in brokken naar de Kamer komt, waardoor het lastig is om het totaalplaatje te blijven zien. Dat zie je bijvoorbeeld terug bij de grote projecten. Ik heb de Kamer daarom toegezegd om een voorstel te doen over het periodiek vormgeven van informatie over grote projecten. Hierover hebben wij in het vorige debat gesproken. De VVD-fractie is daar duidelijk over geweest en wil goede, behapbare informatie die tijdig en transparant is. Ik ga mij hiervoor inzetten. Nu zaken in beweging zijn, komen er ook veel zaken naar buiten. Dit is vervelend, maar alleen op die manier kan er verder orde worden aangebracht. Zowel bij ProRail als bij mij is de drive heel groot om het voor de reiziger beter te maken. De prestaties moeten gestaag en stabiel omhoog. Dat is het doel van de verandering. ProRail werkt zelf ook aan die gewenste verandering. De nieuwe topstructuur en het actieplan om de compliancecultuur te verbeteren, zijn daar voorbeelden van.

Er is gevraagd wat ik doe om de regie te pakken en te verbeteren. De basis is voor mij de langetermijnvisie, die vorig jaar is vastgesteld met de Lange Termijn Spooragenda. De positie van het ministerie is verstevigd en de aansturing van ProRail is geïntensiveerd. Er wordt meer gestuurd op prestatieverbetering en de samenwerking met de sector. ProRail moet meer de publieke uitvoeringsorganisatie op het spoor worden. De nieuwe beheerconcessie is hierop gebaseerd. Er zullen periodieke rapportages aan de Kamer

worden gestuurd, in aanvulling op de begrotings- en MIRT-cyclus, zoals deze in het vorige AO zijn toegezegd. De informatievoorziening moet beter.

Vanuit de rol van aandeelhouder zal actiever het gesprek met ProRail worden aangegaan, op diverse niveaus in de organisatie. Ik vind kennisbehoud als werkcultuur een belangrijk punt. De heer Van Helvert heeft de vraag gesteld hoe je de kennis kunt borgen, bijvoorbeeld als het over onderhoud gaat. De directeur heeft hierover al iets gezegd. Ik vind het belangrijk dat hier aandacht voor is. Benoemingen van nieuwe commissarissen en bestuurders zullen worden gestuurd met grotere affiniteit voor de publieke taken en de maatschappelijke rol van ProRail. Dat is wat ik als aandeelhouder zal doen.

Binnen de nieuwe topstructuur die dit najaar wordt verwacht — ik hoop dat ik die dan ook kan benoemen — wordt nadrukkelijk aandacht gegeven aan onder andere de financiële aspecten. Er wordt ook aandacht gegeven aan de vraag of de statuten van ProRail voldoende aansluiten bij het publieke belang. Dat is iets waar mevrouw Van Tongeren nadrukkelijk de aandacht voor vroeg.

Ik kom op de concessieverlener en de subsidieverstrekker. Met de concessie en de subsidiebeschikking stuur ik op de kwaliteit van dienstverlening van ProRail, zoals de betrouwbaarheid en de beschikbaarheid van het spoor. Daarnaast verplicht de nieuwe concessie ProRail tot een grotere transparantie. Zaken die niet goed lopen, moeten eerder gemeld worden. Ook vragen meer onderwerpen mijn instemming. Ik zet vaker audits en evaluaties in om te bekijken of we die zaken ook feitelijk kunnen verbeteren. Dat doe ik samen met ProRail. Maar ook als je kijkt naar mijn rol en de rol van het ministerie, hebben we een aantal taken in de organisatie anders belegd. Er is andere deskundigheid in huis gehaald om juist die sturing beter te kunnen doen. Ja, dat merken mensen buiten de organisatie soms. Zij zien dat er op een andere manier mee wordt omgegaan. Dat is soms best even spannend, ook tussen ProRail en het ministerie, maar verder zijn de verhoudingen goed en inhoudelijk. Natuurlijk zijn ze voor verbetering vatbaar, maar daar sturen we nu op.

De heer **Van Helvert** (CDA):
Als de staatssecretaris eenmaal aan het voorlezen is, is er geen houden meer aan. Maar eigenlijk zijn het vaak geen antwoorden op de vragen. Ze sloot het stukje over de aandeelhoudersrol af, maar daar heb ik nog wel een vraag over. Ze benoemt zelf dat de aandeelhouder actiever moet communiceren op alle niveaus. Dat wil dus zeggen dat de staatssecretaris zelf vindt dat het voorheen niet actief genoeg was. Dat is een stukje zelfreflectie, iets wat ik op zich heel positief vind. Als zij terugkijkend zelf vindt dat ze actiever moet communiceren en al die verbeterplannen achter elkaar presenteert, vindt zij dan niet dat zij, waar het in eerste instantie misging en wat ook in een rapport benoemd wordt, zo'n rapport door had moeten nemen voordat ze stopte met het spreken met de raad van commissarissen daarover?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Ik ga toch proberen een iets langer antwoord te geven en het te plaatsen in een context. We hebben voor deze structuur gekozen. We hebben gekozen voor een beleidsdeelneming waar een raad van bestuur op zit en waar een raad van commissarissen op zit. Ik heb dat al een paar keer gezegd en ik ga het herhalen. Het is belangrijk dat iedereen zijn rol ook pakt. Als aandeelhouder wil ik inderdaad op een aantal zaken strakker sturen, maar wel vanuit de rollen zoals die er liggen. De raad van bestuur is verantwoordelijk voor de dagelijkse aansturing van de organisatie. De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het toezicht op de organisatie. Als eigenaar sta ik in die zin op afstand, bewaak ik de hoofdlijnen en zorg ik ervoor dat ProRail zijn publieke taken uitvoert. Als ik dan terugkijk naar de vraag over dat rapport, heb ik die reflectie al gegeven. Er is over gesproken door alle betrokkenen. Er zijn verbeterplannen opgesteld. Ik zal daar opvolging aan geven in de aandeelhoudersvergadering.

De heer **Van Helvert** (CDA):
Als de staatssecretaris zegt dat zij actiever wil communiceren, dan geeft zij aan dat het voorheen dus niet actief genoeg was. Dat ben ik met haar eens, want iets mondeling bespreken vind ik niet bepaald actief als het om zo'n belangrijk thema gaat. Hoe kan ik volgende week of volgende maand zien dat er actiever gecommuniceerd is op al die niveaus?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Daar kunt u mij op bevragen als het gaat om de aandeelhoudersrol. Vanuit die rol communiceer ik tweemaal per jaar met de organisatie. Ik vind het belangrijk dat we zien dat de organisatie van ProRail verbeteringen maakt en dat we die terugzien in het hele acteren van ProRail. Als u mij vraagt om te gaan delen hoe het met vacatures in de organisatie is en dergelijke, dan denk ik niet dat dat verstandig is.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66):
Na de hele discussie die we net met de staatssecretaris hadden over wat zij allemaal interne bedrijfsvoering noemt, waarvan zij vindt dat zij zich er niet mee hoeft te bemoeien, verbaast het mij toch dat zij nu komt met zaken als informatievoorziening en kennisborging. Dat is in de lijn van de staatssecretaris toch allemaal interne bedrijfsvoering? Waarom zou zij zich daar in de toekomst mee willen bemoeien?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Ik ben blij dat mevrouw Van Veldhoven deze vraag stelt. Natuurlijk is het voor mij belangrijk dat de kennis in de organisatie geborgd wordt, bijvoorbeeld op het gebied van onderhoud of de concessieverlening, en dat ik, als de ILT daar inspecties op uitvoert, ook via die wegen terugzie dat ProRail met de kennis op specifieke functies in control is.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66):
De staatssecretaris zegt van de rapportage dat zij die niet regel voor regel wil doorgaan. Maar er staan allerlei opmerkingen in die te maken hebben met kwaliteit en kennisborging binnen de organisatie. Vindt de staatssecretaris dat nu wel of geen interne bedrijfsvoering?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Ik heb zojuist gezegd dat ik dit terug wil zien in bijvoorbeeld de concessieverlening. Ik heb echter ook gezegd dat ik aankomende november een aantal besproken punten wil delen in de aandeelhoudersvergadering, conform een verbeterplan zoals dat er komt te liggen. Dat gaat ook over de cultuur en over de vraag hoe de voorzitter van de raad van bestuur en de raad van commissarissen naar de organisatie kijken.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks):
Het is mij nog steeds niet helder hoe de staatssecretaris de verdeling van rollen en verantwoordelijkheden ziet. Zij zegt net dat het volstrekt helder is. Ik heb het volgende citaat van de president-commissaris al eerder aangehaald, maar ik zal nu ook de laatste zin erbij zeggen. Hij zegt: "Ik heb nee gezegd" en hij zegt daarbij: "Dat was mijn afweging". Ik heb net met de staatssecretaris doorgenomen dat het háár afweging is en háár beslissing. Wie heeft er nu gelijk en wie heeft nu verteld hoe het echt zit?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Zoals ik net al heb geantwoord op de vraag van mevrouw Van Tongeren, heb ik vanmiddag aan de voorzitter van de raad van commissarissen gevraagd om mij het rapport toe te sturen. Hij heeft dat direct gedaan.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks):
Nee, nu zitten wij verder in het verhaal dan waar ik de staatssecretaris net over aansprak. De president-commissaris heeft gezegd: Het is mijn afweging, ik beslis. De staatssecretaris heeft zich daar toen bij neergelegd. Dat staat gewoon in die brief. In de aandeelhoudersvergadering heeft de staatssecretaris zich neergelegd bij het feit dat het niet kwam. De staatssecretaris heeft ons aan het begin van het debat uitgelegd dat zij het pas is gaan vragen toen de krant het gepubliceerd heeft. De president-commissaris zegt dat het niet de beslissing van de staatssecretaris is, maar zijn beslissing.

De **voorzitter**:
Ik vind dit wel lastig, mevrouw Van Tongeren, want we hebben al heel lang over dit punt gedebatteerd.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks):
Maar ik wil over dit exacte punt graag duidelijkheid en die heb ik nog steeds niet.

De **voorzitter**:
Nee, maar er is zojuist een punt van orde geweest en wij hebben geconcludeerd dat een ruime meerderheid van de Kamer nadrukkelijk heeft uitgesproken verder te willen gaan. De staatssecretaris gaat bekijken of zij op dit punt wellicht meer informatie kan verschaffen, zodat we er in de tweede termijn verder mee kunnen gaan. Zo kunnen in ieder geval ook de andere vragen die Kamerleden hebben gesteld aan de orde komen. Ik merk nu dat u op echt hetzelfde punt weer doorgaat. Dat lijkt mij niet verstandig en het is ook niet conform de afspraak die zojuist door een meerderheid van de Kamer is gemaakt. Er is ruim een uur over dit ene punt gedebatteerd. We kunnen er in de tweede termijn nog op terugkomen. Ook andere vragen moeten aan de orde komen in dit debat.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks):
Dan maak ik een punt van orde. Ik heb een vraag over de verdeling van de verantwoordelijkheden. Daarover zei de staatssecretaris net een heel lange zin. Dat is een ander punt dan wat er precies besproken is in die aandeelhoudersvergadering. Ik wil nog steeds van de staatssecretaris weten of zij of de president-commissaris hierover gaat. Daar heb ik geen helder antwoord op. Dat wordt niet opgelost met de notulen van de aandeelhoudersvergadering. Het heeft natuurlijk allemaal met hetzelfde rapport te maken. Wie wist wat wanneer, en wanneer is wat naar de Kamer gekomen? Ik zou dus toch graag een poging willen doen om de staatssecretaris tot een antwoord te verlokken.

De **voorzitter**:
Mevrouw de staatssecretaris, kunt u daar kort op antwoorden?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Het besluit van de voorzitter van de raad van commissarissen om het rapport niet te verstrekken, deelde ik. Ik heb om mij moverende redenen, die ik vanmiddag in de brief heb genoemd, om het rapport gevraagd. Dat rapport heb ik gekregen en dat heb ik direct naar de Kamer doorgeleid. Dus uiteindelijk heb ik vanmiddag om dat rapport gevraagd, om het aan de Kamer door te geleiden.

De heer **Madlener** (PVV):
We gaan zo door op dit onderwerp, omdat het hier al jaren over gaat. Hoe sturen we ProRail aan en wat doet de staatssecretaris? Ik heb nog helemaal geen begin van een antwoord. Als je het debat goed afluistert, verandert er helemaal niets. Wat gaat de staatssecretaris nou doen? Wat is er nu daadwerkelijk veranderd? Zij heeft bij uitzondering een rapport doorgestuurd. Zij heeft zelf gezegd dat dat eenmalig en bij uitzondering was. Wat is er nu daadwerkelijk veranderd?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Aan wat er veranderd is, heb ik een deel van mijn betoog gewijd. Het gaat daarbij om transparantie, om actiever acteren op alle drie de rollen en het gaat ook om de inzet van de directeur bij ProRail. Hij moet ervoor zorgen dat ook de organisatie ProRail die stappen vooruit maakt. Hij signaleert een aantal problemen, maar hij ziet ook absoluut een aantal kansen. Dat heeft hij ook gedeeld, onder andere in interviews. Dat zijn de stappen vooruit die wij zetten.

De heer **Madlener** (PVV):
Dit zijn teksten waar we niets aan hebben: problemen en kansen. Dat zegt toch helemaal niets? Wij hebben hier een gebrek aan aansturing, een gebrek aan regie van de staatssecretaris. Dit staat al jaren op de agenda. Er zijn moties over aangenomen in deze Kamer. Ik hoor nog niet het begin van een oplossing. Ik hoor alleen maar teksten als: het moet beter. Als ik vraag wat er concreet gedaan

wordt, krijg ik geen antwoord. Ik heb het eerlijk gezegd een beetje gehad hiermee.

Staatssecretaris **Mansveld**:
Dan verleidt de heer Madlener mij toch om een stukje van de afgelopen twee jaar te beschrijven. Wij hebben een beheer- en een vervoerconcessie neergelegd. Die concessies zijn totaal anders dan beheer- en vervoersconcessies uit het verleden. Mijnheer Madlener, u weet hoeveel werk er is verzet voor die beheer- en vervoersconcessies. Ik denk dat wij daarmee anderhalf jaar onderweg zijn geweest. Ze hebben ook de goedkeuring van de Kamer gekregen. In de concessies zie je dat wij op dezelfde doelen inzetten. Wij zorgen ervoor dat ProRail en de NS naar dezelfde doelen toewerken en dat ook in samenwerking doen. Daar zit transparantie in. Daarin wordt op een aantal zaken afgerekend. Na vijf jaar zullen wij bekijken of wij dit wel zo moeten blijven doen. Op nadrukkelijk verzoek van de Kamer zijn wij op al die zaken ingegaan.

Kijk bijvoorbeeld wat er bij het goederenvervoer is gebeurd. Wij hebben Keyrail opgeheven en besloten dat het goederenvervoer anders ingebed moest worden in de organisatie ProRail. Er is een goederencommissaris gekomen en wij hebben besloten dat de planning en de invulling van goederenvervoer anders moest. Wij zagen immers dat er treinpaden, terwijl er goederen gepland waren, midden in de spits stillagen of leeg waren, omdat de slots niet ingevuld werden. Dat zijn we veel beter gaan doen. Op die manier vullen wij in wat wij in de Lange Termijn Spooragenda en eigenlijk al eerder naar aanleiding van het rapport van de commissie-Kuiken hebben afgesproken. Dit zijn twee voorbeelden. Deze stappen moeten wij zetten.

De term "breed" betekent dat dit ook in de breedte van de organisatie van ProRail gaat. Het is bekend dat er een groot incident is geweest in Den Haag waardoor de zaak in de spits stillag. Toen is bekeken hoe wij dat moesten oplossen. Wij zagen dat er op dat moment in de verkeersleiding en in de capaciteitsverdeling, maar met name in de verkeersleiding, iets misging. Hoe voorkom je dat het stilligt? Wij hebben een druk bereden net. Zodra het ergens stilvalt, stel je vast dat zaken beter aangepakt moeten worden. Daar worden verbeterslagen in gemaakt. Dit zijn zomaar drie punten die enorme impact hebben op de organisatie ProRail, maar waarop wij wel enorme stappen vooruit zetten in ons beider belang. Want, u hebt het al een paar keer gezegd: het gaat om de reiziger.

De heer **Houwers** (Houwers):
Ik probeer de discussie een groefje verder te brengen. Daarvoor moet ik eerst een stukje terug. De staatssecretaris gaf aan dat zij zelf degene was die besliste over de informatieverstrekking. Tot mijn teleurstelling zei ze daarbij dat dit vooral te maken had met het feit dat er gelekt was.

De **voorzitter**:
Op de informatievoorziening, mijnheer Houwers, komen wij in de tweede termijn terug.

De heer **Houwers** (Houwers):
Dit heb ik even nodig om mijn vraag te stellen. Voorzitter, kunt u mij even mijn gang laten gaan, want ik heb het woord volgens mij nog niet gevoerd. De staatssecretaris gaf aan dat het lekken en het daarover publiceren voor haar beslissend was. Ik had gehoopt dat het feit dat wij vanmorgen daarover vergaderd hebben in de vaste commissie voor Infrastructuur en Milieu en daar nog eens dringend naar gevraagd hebben, misschien een reden voor de staatssecretaris was geweest.

Nu maak ik het sprongetje naar de toekomst. Mevrouw Van Veldhoven gaf aan dat ze de redenering van de staatssecretaris wat lubberiaans vond, omdat de staatssecretaris naar het verleden kijkend zegt: als ik hetzelfde zou moeten doen, zou ik het weer net zo doen. Ik wil echter niet weten wat de staatssecretaris in het verleden zou hebben gedaan, maar ik wil graag weten wat zij in november doet. Zij weet nu dat de Kamer zeer geïnteresseerd is in al die verbeterplannen en de dingen die er liggen. Is zij nu wat meer genegen om ons mee te nemen in de resultaten van het verbeterplan en ons dus wellicht — ik hoef niet van alle vacatures te weten — meer te informeren over wat er bereikt wordt? Wat is daarop uw antwoord, staatssecretaris?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Als ik nu ja zeg, voorzitter, weet ik niet of dat "beëdigd" — laat ik het maar zo zeggen — kan worden. Ja, ik ben bereid om de Kamer daar meer in mee te nemen. Ik vind het namelijk belangrijk dat de Kamer bij alle drie de rollen wat meer meegenomen wordt, maar wel vanuit de zuiverheid van de rol. Ik vind het belangrijk dat de informatie over de verbeterplannen beter naar de Kamer toe komt. Deze plannen betreffen niet alleen het financieel beheer. Ze zijn breder en gaan bijvoorbeeld ook over de cultuur. Hoe gaat het bijvoorbeeld met de bedrijfsvoering? Hoe kijkt de raad van bestuur ernaar? Het is overigens niet de bedoeling dat ik op de stoel van de raad van commissarissen of de raad van bestuur ga zitten. Ik zal er alles aan doen om te voorkomen dat u per ongeluk op die stoel gaat zitten, want ik denk niet dat dit uw intentie is. Ik wil de Kamer in alle drie de rollen beter meenemen. Bij de concessie hebben we dit geborgd in allerlei beheerplannen. Ik heb al toegezegd dat de informatie over de subsidieverlening bij grote projecten beter moet. Ik heb er ook geen enkele moeite mee om de Kamer mee te nemen in de aandeelhoudersrol en de Kamer te informeren over de voortgang in de hoofdplannen. Het gaat daarbij wel om de zuiverheid van de rol, ook als het gaat om het accorderen van de jaarstukken, de accountantsverklaring en de financiële stukken. De Kamer kent als geen ander de zuiverheid van de rol van de aandeelhouder. Gezien de behoefte aan informatie en het belang voor mij dat er stappen worden gezet en dat we koers houden, wil ik de Kamer daarin meenemen.

De heer **Houwers** (Houwers):
Helder. Dat betekent dat we de rollen op die manier behouden. Wat mij betreft mag u de rapporten valideren of van commentaar voorzien. Wij krijgen in ieder geval meer informatie dan wij tot nu toe hebben ontvangen. Ik wil dat graag bij dezen vastgesteld hebben.

Staatssecretaris **Mansveld**:
Ik kan mij voorstellen dat we na de aandeelhoudersvergadering laten blijken hoe het zit met de voortgang. Dat doe ik dan vanuit mijn informatieverstrekking. Ik vind het niet juist om op dat moment verslagen, agenda's en interne stukken te verspreiden. Ik hoop dat de Kamer daar begrip voor heeft.

De heer **Van Helvert** (CDA):
Vorige week stond de staatssecretaris een wetsvoorstel over het spoor te verdedigen in de Eerste Kamer en heeft zij de loftrompet over ProRail gestoken. Zij heeft gezegd dat ProRail zo efficiënt werkt. In de zomer heeft de staatssecretaris in de aandeelhoudersvergadering mondeling uitgebreid het rapport besproken over alles wat er was misgegaan bij ProRail. Hoe verhoudt dit zich tot de loftrompet in de Eerste Kamer van vorige week? We weten dat er in het rapport, dat uit 2015 stamt, betwijfeld wordt of overzicht, kennis, acceptatie en sense of urgency op alle noodzakelijke niveaus binnen de ProRail-organisatie in voldoende mate aanwezig zijn. Hoe rijmen we dat met de loftrompet over het goede werk van ProRail?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Die loftrompet is in een kader te plaatsen. De voorzet hiervoor werd gegeven door uw collega in de Eerste Kamerfractie. Hij gaf namelijk aan dat we het altijd over de problemen op het spoor hebben, maar dat we ook een goed functionerend spoor hebben en dat dit meer aandacht verdient. Hij zei volgens mij letterlijk dat dit meer aandacht verdient dan de 5% aan problemen waar we het almaar over hebben. In dat kader heb ik gezegd dat hetgeen nu gebeurt, ook een compliment verdient, zeker als het om ProRail gaat. Dat spoor ligt er namelijk iedere dag zo bij dat er meer dan één miljoen reizigers overheen kunnen gaan. Er worden 413 stations bediend. 7.000 kilometer spoor wordt onderhouden. Dat is het eerste waarover we hebben gesproken. Het tweede waar ik de loftrompet over heb gestoken, had te maken met de Europese omgeving van het spoor.

De heer **Van Helvert** (CDA):
Dat is het dubbele. Ik denk dat wij allen in de zaal wel complimenten willen geven aan de harde werkers bij ProRail of bij NS. Er wordt hard gewerkt. Er gaat ook heel veel goed, maar we hebben het wel over een bedrijf waarvan de enige aandeelhouder de staatssecretaris is. Zij heeft een rapport besproken waarin wordt gesteld dat de organisatie financieel niet in control was. Vanaf 2012 schreeuwt deze organisatie bij subsidieaanvragen tegen de staatssecretaris dat ProRail in de problemen zit en dat hij tot 2028 in de problemen blijft. De staatssecretaris vertelt echter in de Eerste en in de Tweede Kamer constant positief nieuws. Deze manier van communiceren aan de Kamer is onhandig. Ik vraag de staatssecretaris om te reflecteren en terug te kijken naar al die positiefnieuwsgesprekken die zij in de Kamer gevoerd heeft. Als ProRail letterlijk zegt dat het niet goed gaat, dat hij hulp en geld nodig heeft, is het dan niet verstandig om er in de Kamer in het vervolg sterker op te tamboeren dat er ook een keerzijde is?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Ik heb meerdere malen in dit debat de keerzijde genoemd. Ik heb ook gezegd dat er heel veel moet verbeteren bij ProRail. Het kan echter niet zo zijn dat we vergeten wat er is gebeurd en dat we ook de goede dingen vergeten die er zijn gebeurd. ProRail moet het financieel beheer beter doen. Ook met het projectmanagement moeten we anders omgaan. Via de concessie stuur ik ook anders aan. Dus in die zin deel ik de opmerking van de heer Van Helvert.

De heer **Bashir** (SP):
In het rapport dat ons vandaag via een grote krant bereikte, staan ook de jaartallen 2012 en 2013 genoemd. In het rapport staat dat E&Y, de accountant van ProRail, over 2012 en 2013 bepaalde opmerkingen heeft gemaakt. Nu heeft de staatssecretaris het rapport pas vandaag gezien. Mijn vraag aan de staatssecretaris is wat zij met de opmerkingen van E&Y uit 2012 en 2013 heeft gedaan. Er wordt namelijk beweerd dat ook toen E&Y heeft gezegd dat het landschap niet op orde was bij ProRail. Met andere woorden: toen waren er ook al grote problemen. Wil de staatssecretaris daarop ingaan?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Ernst & Young heeft er vanaf 2012 en 2013 naar gekeken en heeft bij de goedkeurende accountantsverklaringen ook de verbeterpunten aangegeven. Dat is iets waar de organisaties follow-up aan moet geven. Het verschil ten opzichte van 2012 en 2013 is dat in 2015, dus dit jaar, door de raad van commissarissen is gevraagd om een rapport van de CFO-ad interim. Dat rapport heeft u en dat is ook betrokken bij de accountantsverklaring, waardoor de vergadering van aandeelhouders een maand is uitgesteld.

De heer **Bashir** (SP):
Dat lees ik dus niet in het rapport. Ik lees dat E&Y in 2012 en 2013 ook scherpe punten van kritiek had. Er wordt gezegd dat het landschap niet op orde was en dat zaken verbeterd moesten worden. Er werd gesproken over een lang lopende problematiek. De staatssecretaris doet nu net alsof ze weet waar dat over gaat. Ik neem dan ook aan dat zij ook die stukken van E&Y heeft gelezen. Dan is mijn vraag waarom die problematiek nu nog steeds bestaat. In het rapport staat namelijk dat de problemen uit 2012 en 2013 eigenlijk niet opgelost zijn. Er wordt namelijk gesproken over een langlopende problematiek.

Staatssecretaris **Mansveld**:
Dat is nu precies waar ik mee bezig ben, namelijk de stap naar voren. Dat betekent dat als er verbeterplannen en aandachtspunten zijn, die een strakke follow-up moeten krijgen. Het betekent ook dat we de verbeterplannen uitvoeren en dat we er ervoor zorgen dat het financieel beheer bij ProRail uitermate goed op orde komt. Bij de beheer-, onderhoud- en vervangingsreeksen gaat het om heel veel geld, om meer dan 13 miljard. Het betekent dan ook dat dit extern gevalideerd wordt en dat nagegaan wordt waar de verbeterpunten zitten en hoe voorkomen kan worden dat er budgetspanning ontstaat. Die stappen moeten gezet worden. Ik wil daar een strakkere follow-up aan geven. Ik wil ervoor zorgen dat onder andere vanuit het eigenaar-

schap en een extra aandeelhoudersvergadering die follow-up goed plaatsvindt.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66):
Het blijft wonderlijk dat de staatssecretaris haar verdediging ten aanzien van het verleden baseert op "daar hoefde ik niets van te weten want dat was interne bedrijfsvoering" en dat ze zich wat betreft de toekomst blijft baseren op "ik ga het strakker aansturen". Ik heb die twee nog niet met elkaar kunnen verenigen, maar misschien dat de staatssecretaris daar straks in haar beantwoording nog op kan ingaan. Mijn vraag aan de staatssecretaris is: staat zij in voor de rechtmatigheid van de besteding van de subsidie die in de afgelopen jaren aan ProRail is verstrekt?

Staatssecretaris **Mansveld**:
In principe kan ik daar alleen maar ja op zeggen. Ik weet echter niet wat de specifieke verbeterpunten hiervoor zijn.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66):
De staatssecretaris zegt hier ja op. Volgens het rapport heeft de afgelopen jaren echter nauwelijks tot geen toetsing van de rechtmatigheid van kosten plaatsgevonden. Hoe kan de staatssecretaris hier dan volmondig ja op zeggen? Kan zij dat onderbouwen?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Daarvoor is nu juist de accountantsverklaring van belang. De accountant is van mening dat de door hem verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing van het oordeel te bieden. Een accountantsverklaring betekent voor mij dat er is gekeken naar de financiële administratie en dat is bekeken of deze op de juiste manier is uitgevoerd en wat de verbeterpunten zijn. Die verklaringen zijn afgegeven door de huisaccountant van ProRail.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66):
Ik maak even een feitelijke opmerking. In een accountantsverklaring staat of alle bonnetjes er zijn. Dat zegt helemaal niets over de vraag of het geld rechtmatig besteed is. De staatssecretaris heeft gezegd dat zij instaat voor de rechtmatigheid van de bestedingen. Ik wil graag van haar weten waar zij, in aanvulling op die accountantsverklaringen, haar oordeel op baseert. De accountantsverklaringen geven daar namelijk geen basis voor.

Staatssecretaris **Mansveld**:
Ik weet op dit moment niet wat de verbeterpunten voor de rechtmatigheidsverklaring zijn, zoals ik net zei. Ik kan de Kamer daarover schriftelijk berichten.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks):
Ook ik vind het curieus dat de staatssecretaris met de hand op het hart ja kan antwoorden op de vraag over de rechtmatige besteding, terwijl er toch ongelooflijk veel vraagtekens worden gezet bij de interne beheersing en terwijl er toch een hele rij voorbeelden in het rapport staat. Zo staat er een voorbeeld in van een besteding van 50 miljoen, die later, bij nazoeken, een voorschot blijkt te zijn. Dat is één voorbeeld. Ik zal de staatssecretaris niet vermoeien met een hele rij van voorbeelden, maar hoe kan de staatssecretaris dan zeggen dat het geld rechtmatig besteed is?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Ik heb op dit moment geen informatie dat dit niet zo zou zijn. Als medewerkers in de organisatie opstaan en zeggen dat er in het verleden dingen niet goed zijn gegaan, vind ik ten eerste dat het goed is dat die mensen opstaan en ten tweede dat daar direct follow-up aan gegeven moet worden. Die informatie is op dit moment echter noch bij de raad van bestuur, noch bij de raad van commissarissen, noch bij mij bekend. Er kunnen natuurlijk altijd mensen opstaan en zeggen dat er dingen zijn misgegaan. Waar gewerkt wordt, worden fouten gemaakt. Mensen die geen fouten maken, wonen volgens mij in de Efteling. De rechtmatigheid van de besteding van de subsidie wordt gecontroleerd door zowel de accountant van ProRail als de accountantsdienst van het Rijk.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks):
Nu breekt mijn klomp. Eerst zegt de staatssecretaris dat het geld rechtmatig is besteed. Vervolgens zegt zij dat zij geen informatie heeft dat het niet zo is. Wij zijn al de hele avond bezig over dat ene rapport, dat juist een heleboel informatie geeft, een heleboel vraagtekens zou moeten geven en een heleboel alarmbellen zou moeten doen afgaan, over de rechtmatige besteding van die gelden. Hoe kan de staatssecretaris, dit rapport inmiddels wel gelezen hebbende, nog steeds zeggen dat haar geen informatie heeft bereikt dat het geld misschien niet rechtmatig is besteed?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Ik herhaal mijn antwoord. Mochten dingen die in het verleden niet goed zijn gegaan en die op dit moment niet bekend zijn alsnog bekend worden, bijvoorbeeld doordat een medewerker zegt dat er toen dingen verkeerd zijn gegaan, dan vind ik het goed dat iemand opstaat. Wel vind ik het belangrijk dat onderzocht en gevalideerd wordt of dat klopt. Mocht alsnog blijken dat in het verleden dingen die rechtmatig waren niet goed zijn gegaan, los van de beoordeling van de rechtmatigheid van de besteding van de subsidie door zowel de accountant van ProRail als de accountantsdienst van het Rijk, dan zullen wij op dat moment naar bevind van zaken moeten handelen. Op dit moment, met deze twee partijen, is de rechtmatigheid van de besteding van de subsidie gecontroleerd.

De **voorzitter**:
In antwoord op de vraag van mevrouw Van Veldhoven zei u zojuist dat u daarop schriftelijk moet terugkomen. Kunnen wij die antwoorden nog tijdens dit debat verwachten?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Ik heb het antwoord net gegeven over zowel de accountantsdienst van ProRail als de accountantsdienst van het Rijk. Ik heb op dit moment geen informatie dat het anders zou zijn.

De **voorzitter**:
Er komen dus geen schriftelijke antwoorden meer.

De heer **Van Helvert** (CDA):
De lijst met verbeterpunten is de staatssecretaris niet bekend. Ik kan mij voorstellen dat zij niet alles zo kan oplepelen. Het is fijn dat zij die lijst wel toestuurt; ik begreep dat die wordt toegestuurd. Mijn vraag is of dat binnen twee weken kan met het tijdspad erbij, zodat wij daarop kunnen toezien.

Staatssecretaris **Mansveld**:
Ik heb gezegd dat ik eerst de aandeelhoudersvergadering wil afwachten om de Kamer vervolgens op hoofdlijnen te kunnen informeren over de voortgang wat betreft de aandeelhoudersrol. De aandeelhoudersvergadering is gepland in november. Daarna zal ik de Kamer binnen twee à drie weken informeren.

De heer **Van Helvert** (CDA):
De lijst met verbeterpunten is er gewoon. Die bestaat, maar is de staatssecretaris niet bekend. Ik hoorde de staatssecretaris net zeggen dat zij die opstuurt. Nu hoor ik haar echter zeggen dat zij eerst even moet overleggen in de aandeelhoudersvergadering, terwijl zij de enige aandeelhouder is. Ik vraag mij af waarom dat stuk niet binnen twee weken kan komen met het tijdspad erbij. Het lijkt mij verstandig dat wij daarbij ook de rapporten van Ernst & Young van 2012 en 2013 krijgen, zodat wij heel goed inzicht kunnen krijgen in wat er precies is misgegaan.

Staatssecretaris **Mansveld**:
Ik heb net gezegd dat ik het belangrijk vind om met de raad van bestuur en de raad van commissarissen te overleggen in een extra aandeelhoudersvergadering in november. Ik zal dan onder andere spreken over de financiële verbeterpunten, waarvan een aantal in de brief in de president-commissaris worden genoemd. Ik vind het ook belangrijk dat ik daar het zicht deel op de voortgang van de organisatie in bredere zin. Wat ik daar bespreek, zal ik op hoofdlijnen met de Kamer delen na de aandeelhoudersvergadering. Dat is de toezegging die ik net heb gedaan.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66):
Ik kom even terug, omdat een beloofd schriftelijk antwoord niet komt. Sinds 2012 waarschuwt de externe accountant ervoor dat het landschap van grote projecten niet op orde is. Ook waarschuwt de externe accountant voor de zorgelijke kwaliteit van de subsidieverantwoording. Ik vraag de staatssecretaris nu niet met haar pet als aandeelhouder, maar met haar pet als subsidieverstrekker op of zij niet vindt dat wanneer zij jaarlijks zo'n grote subsidie verstrekt aan de organisatie, zij ook moet kunnen instaan voor de rechtmatigheid van de besteding daarvan.

Staatssecretaris **Mansveld**:
Bij iedere jaarrekening wordt de controleverklaring van de onafhankelijke accountant meegenomen. Daarin vindt u ook de tekst van de onafhankelijke accountant terug, die onder andere op een aantal van deze punten ingaat. Het lijkt mij dat dat de weg is om u te informeren. U hebt de informatie.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66):
De informatie die wij hebben, heeft betrekking op de kwaliteit van de cijfers. Dat is een andere zin voor "alle bonnetjes zaten in het bakje". Er staat impliciet in het rapport: "benadrukt dient te worden dat tot dusver nauwelijks tot geen toetsing heeft plaatsgevonden op de rechtmatigheid van kosten of kwaliteit." Daarom vraag ik de staatssecretaris hoe zij dat kan verantwoorden. Zij zei net immers volmondig ja op de vraag of zij dat kan verantwoorden.

Staatssecretaris **Mansveld**:
Ik heb net ook gezegd dat de rechtmatige besteding van de subsidie tevens gecontroleerd wordt door de accountantsdienst van het Rijk. Er zijn dus twee partijen die dat doen.

De heer **Bashir** (SP):
Wat nu weer gebeurt, is de kern van het probleem van dit debat. Of de staatssecretaris luistert niet goed naar de vragen, of zij wil niet luisteren. Hier werd net duidelijk geciteerd wat er in het rapport staat: op rechtmatigheid is de afgelopen jaren amper gecontroleerd. De staatssecretaris beweert dat dat wel is gebeurd en kan daarvoor haar hand in het vuur steken; de accountant heeft er immers naar gekeken. In het rapport staat echter iets anders. Kan de staatssecretaris dat uitleggen?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Niet alleen de accountant heeft gekeken naar de rechtmatige besteding van de subsidie, maar ook de accountantsdienst van het Rijk.

De heer **Bashir** (SP):
Dat staat dus niet in het rapport. Mevrouw Van Veldhoven heeft net voorgelezen wat er wel in staat.

Staatssecretaris **Mansveld**:
Het rapport is besproken. Daar zijn verschillende punten uitgekomen en die zijn nadrukkelijk door de accountant bekeken. De accountant heeft alsnog die verklaring afgegeven. Ik heb gezegd dat we de follow-up van de zaken die besproken zijn mede naar aanleiding van het rapport in de aankomende aandeelhoudersvergadering zullen doen. Natuurlijk ook een halfjaar later, want dan staat de jaarrekening op de agenda. Ik heb ook gezegd dat ik u daarover op hoofdlijnen zal informeren. Ik zal deze voor u belangrijke vraag met alle plezier specifiek meenemen.

De **voorzitter**:
Gaat u verder met uw betoog.

Staatssecretaris **Mansveld**:
Dan kom ik bij beheer, onderhoud en vervanging. De heer Bashir heeft gezegd dat er een tekort is van 1,1 miljard, de heer Slob vroeg of er wel tekorten zijn en hoe ik deze beoordeel en de heer Houwers heeft gevraagd of het wel

goed komt met deze situatie. Met de subsidieaanvraag van ProRail is gemeld dat er spanning op het budget komt. Dat was in 2013. Op het moment dat niet duidelijk is wat de spanningen op de budgeten zijn, kan ik die nog niet met de Kamer delen. Ik heb het volgende al eerder gezegd, ook tegen de heer Van Helvert toen het ging over DSSU. Stel dat ik u meld dat er een tekort is van 107 miljoen. Dat valideren we en een aantal maanden later blijkt het 29,5 miljoen te zijn. Als ik dan de Kamer informeer dat het niet 107 miljoen maar 29,5 miljoen is met de redenen waarom, dan kan ik u op een briefje geven dat de heer Van Helvert mij vraagt of ik mijn informatie wel op orde heb. Ik vind het belangrijk dat er gevalideerde informatie naar de Kamer gaat. Dat betekent dat er soms signalen zijn die omkleed met veel disclaimers nog geen vaststaande feiten zijn. Ik vind het belangrijk dat ik de Kamer juist en tijdig informeer.

Laten we kijken naar beheer, onderhoud en vervanging. Er is melding gemaakt dat er spanning komt op de budgeten op de langere termijn. Vervolgens is daarover gesproken met ProRail en het bleek dat daar een misverstand is geweest in gedeelde en niet gedeelde conclusies. Uiteindelijk was de conclusie dat er inderdaad gekeken moet worden hoe hiermee verder te gaan en heb ik het besluit genomen om een audit te laten doen op de reeksen tot 2028. Nogmaals, er gaan heel veel miljarden in om en ik vind het belangrijk te weten of we het beheer, onderhoud en vervanging van ProRail op orde hebben. Ook al is er dan geen geld om te investeren, dan is het wel zaak dat wat er ligt in optimale vorm is. Ik heb ook bij de begroting 2015 gemeld dat we dat gingen doen, dat er spanning op de budgeten zat en dat ik zou bekijken hoe het met die spanning zat. Dat rapport is er inmiddels en dat heb ik gemeld. Het staat in de begroting 2016. Wij geven van tevoren geen informatie over de begroting. De onderliggende stukken zijn op de dag dat begroting verzonden is ook naar de Kamer gezonden. De opmerking die op een gegeven moment in de pers kwam, via welke weg dan ook, dat er een tekort is van 475 miljoen bij ProRail, is geen juiste weergave. Er is bekeken dat er tussen 2018 en 2028 een tekort kan ontstaan als wij nu niet kijken hoe wij daarmee omgaan. De factoren waardoor dat kan ontstaan, liggen bovendien nog extern ook. Dat ligt aan onder andere aan indexering en aan de verwachte vervoersprognose, die niet zo hoog is waardoor de gebruiksvergoeding naar beneden gaat. Op dat moment bekijken wij hoe wij dat kunnen voorkomen. Er zijn elf maatregelen aangegeven door PwC en er is door de raad van commissarissen nadrukkelijk een opmerking gemaakt over indexering.

Er wordt gesproken met ProRail over de manier waarop wij in de toekomst met indexering omgaan. Ik bericht de Kamer waarschijnlijk nog voor kerst over de rol die die gaat spelen. Ik heb ook aan ProRail gevraagd of hij al die elf maatregelen kan beoordelen en kan bekijken hoe die beheersbaar zouden kunnen zijn. Ik verwacht na de kerst, in januari of februari, daar de uitkomsten van. Dat heb ik gedeeld met de Kamer.

De heer **Van Helvert** (CDA):
Gevalideerde informatie is zeer belangrijk, dat ben ik absoluut met de staatssecretaris eens. Dat geldt natuurlijk ook een beetje voor het financieel beheer bij ProRail. De vraag is dan wie wat valideert. Wellicht is het om een zaak af te kunnen sluiten en straks vooruit te kunnen kijken goed als wij een gevalideerde kijk krijgen op de afgelopen jaren, een evaluatie van ProRail. Wij hebben daar in Nederland de ADR voor, de Auditdienst Rijk. Mijn vraag aan de staatssecretaris is of zij bereid is om de afgelopen jaren door de Auditdienst Rijk te laten evalueren. Breed, inclusief de rechtmatigheid van de door de staatssecretaris verleende subsidies aan ProRail. Ik vraag haar om dat te laten doen en de uitkomsten daarvan binnen drie maanden aan de Kamer te zenden. Zou zij daartoe bereid zijn?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Elk jaar wordt door de ADR gekeken naar de rechtmatigheid van de besteding van subsidies. Ik heb geen idee of dat gecommuniceerd wordt of hoe dat gaat. Dat zal ik even checken en dan kom ik daar zo op terug.

De heer **Van Helvert** (CDA):
Dat is prettig. Fijn dat de staatssecretaris daarop terugkomt. Het gaat mij inderdaad ook om de subsidies. Misschien kunnen wij echter even een hele doorlichting krijgen van ProRail, zodat wij ook kunnen zeggen: hier zijn dingen mis gegaan. Wij gaan nu vooruit kijken. Dan is het wel goed dat wij een validatie daarvan krijgen van onze eigen auditdienst. Er komen misschien pijnlijke cijfers naar boven. Dat kan. Ook de ProRail heeft echter gezegd dat er de afgelopen jaren wat mis is gegaan. Wij zijn op de goede weg, dus ik weet zeker dat ProRail zich daar zelf ook niet voor schaamt en dat wij ProRail daar zelfs mee kunnen helpen. Daarmee is de aandeelhouder niet volledig afhankelijk van de raad van commissarissen, maar heeft die ook een oordeel van de eigen auditdienst. Als de staatssecretaris daarnaar zou willen kijken, zou ik dat een heel goed idee vinden.

Staatssecretaris **Mansveld**:
Ik zal zo even checken wat exact door de ADR wordt gedaan en in hoeverre dat tegemoetkomt aan de vraag van de heer Van Helvert. Ik kom daar dan zo op terug.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks):
In antwoord op de vraag van collega Van Veldhoven of het geld rechtmatig is besteed, zei de staatssecretaris ja. Op de vraag hoe zij dat wist, kregen wij het antwoord: er is een accountantsverklaring. Collega Slob hebben even naar de accountantsverklaring gekeken. Die zegt alleen iets over de grootte van het vermogen en over de vraag of er een getrouw beeld van het resultaat van 2014 is. Het is de accountantsverklaring van 2014. Daar staat helemaal niets in over de vraag of het geld al dan niet rechtmatig besteed is.

Staatssecretaris **Mansveld**:
Het accountantsrapport heb ik niet paraat. Ik zal checken wat daarover staat in het accountantsrapport en dan kom ik bij de Kamer terug.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks):
Wij hebben al wat naar de verklaring van de accountants gekeken. Het is goed dat de staatssecretaris dat ook doet. Ik wil echter niet weten wat er in de accountantsverklaring staat. Ik zou graag horen, met onderbouwing, hoe de staatssecretaris weet dat het rechtmatig besteed is. Ik ben er nog steeds verbaasd over dat de staatssecretaris zegt

dat zij geen informatie heeft dat het misschien niet rechtmatig is. Zij zegt dit, terwijl er toch ook het rapport is dat we vandaag van de staatssecretaris hebben gekregen. Daarin staat het ene na het andere voorbeeld genoemd van punten waarbij kan worden getwijfeld of het geld wel rechtmatig is besteed. De accountantsverklaring biedt daarbij dus in ieder geval geen houvast. Op grond daarvan kan niet worden gezegd dat het geld rechtmatig is besteed. Is de staatssecretaris dat met mij eens?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Ik zei al dat we daarvoor niet naar de accountantsverklaring kijken, maar naar het accountantsrapport. Daarop kom ik terug bij de Kamer.

De heer **Bashir** (SP):
De staatssecretaris had het net over de 1,1 miljard. Als ik het goed heb begrepen, is de staatssecretaris al op 25 juni 2014 geïnformeerd over dat tekort aan subsidies van 1,1 miljard. Zij heeft de Kamer daarover pas een paar weken geleden geïnformeerd. Ik begrijp dat de staatssecretaris alles wil valideren, wil checken en wil dubbelchecken. Zij is echter verantwoordelijk voor ProRail en ze heeft heel grote ambities richting de Kamer. Als ze dan het nieuws krijgt dat ze bij het spoor 1,1 miljard euro tekortkomt, hoort ze daar toch op z'n minst iets over te melden aan de Kamer?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Dat heb ik ook gedaan. Dat heb ik gedaan in de begroting voor 2015. Daarin heb ik aangegeven dat er spanning zit op de meerjarenbudgetten. Het bedrag van 1,1 miljard was toen niet gevalideerd. Ik heb toen gezegd: ik zal PricewaterhouseCoopers en een aantal andere partijen de opdracht geven om de beheer-, onderhouds- en vervangingsbudgetten door te lichten en daarbij ook te bekijken of er inderdaad spanning op zit, waardoor die spanning wordt veroorzaakt en wat mogelijke oplossingen zijn. Dat rapport is er nu. Bij de begroting voor 2016 is die gevalideerde informatie naar de Kamer gekomen. Dat had ik de Kamer al in 2015 gemeld, maar ook tussentijds nog enkele malen als er tijdens AO's naar werd gevraagd. Uit die informatie blijkt dat er een mogelijke spanning is van 475 miljoen in de periode 2018-2028. We bekijken op dit moment of het mogelijk is om met beheersmaatregelen te voorkomen dat zo'n tekort daadwerkelijk ontstaat.

De heer **Bashir** (SP):
Als er sprake is van een tekort van 1,1 miljard euro kun je toch niet volstaan met de Kamer alleen te melden dat er een spanning is in de budgetten? Als je het hebt over een spanning in de budgetten, gaat het toch niet over 1,1 miljard euro?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Er is geen tekort van 1,1 miljard. Dat is het eerste punt dat de heer Bashir hier meldt en dat ik bestrijd. Na doorrekening blijkt namelijk dat er sprake is van een mogelijke spanning van 475 miljoen. Volgens mij zou het niet goed zijn als ik bedragen met de Kamer zou delen die niet zijn gevalideerd en waarbij ook nog niet duidelijk is of zulke tekorten zich gaan voordoen. Zulke bedragen met de Kamer delen, kan namelijk een vertekend beeld geven. Ik vind het echter wel belangrijk dat ik de Kamer laat weten dat er mogelijke spanningen zijn, dat ik dat door laat rekenen en dat ik de feiten die daar uiteindelijk uit voortkomen, met de Kamer deel. Dat heb ik gedaan. Er is dus geen tekort van 1,1 miljard. Zoals het er nu naar uitziet, komt er ook geen tekort van 1,1 miljard. Er is mogelijk een spanning van 475 miljoen. Dat heb ik de Kamer gemeld. Ik heb daar ook een toelichting bij gegeven en de oorzaken van die spanning genoemd. Mevrouw Van Veldhoven vroeg waar die spanningen precies door worden veroorzaakt. Ik zal daar zo op terugkomen. Dit was echter mijn antwoord op de vraag van de heer Bashir.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66):
De staatssecretaris zegt terecht: ik wil weten waarop dat is gebaseerd. Zegt zij nu: op basis van wat ik nu weet, is het bedrag van 475 miljoen gewoon het maximum waarmee we nu rekening moeten houden?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Dat is in ieder geval het gevalideerde bedrag dat nadrukkelijk is onderzocht. Het is mogelijk dat zo'n tekort zich gaat voordoen. Ik kan natuurlijk niet in de toekomst kijken. Ik weet niet in hoeverre er in de toekomst sprake zal zijn van plussen of minnen. Mevrouw Van Veldhoven vroeg waar die spanningen door worden veroorzaakt. Ik hoop dat ik die vraag gelijk mag beantwoorden, voorzitter. Dat is niet precies te zeggen. Er liggen enorm grote reeksen onder, die elk jaar plussen en minnen bevatten. Het is echter wel duidelijk dat die meerjarenreeksen in 2014 begonnen op te lopen. De vervoersprognose is daarop van invloed, maar ook de indexatie. De Kamer weet dat er met de IBOI wordt geïndexeerd. De grond-, weg- en waterbouwindexatie is echter een heel andere. Daar ga ik naar kijken. Dat signaal van ProRail is namelijk helder. Ik hoop daar voor de kerst duidelijkheid over te hebben. De andere punten heb ik neergelegd bij ProRail met de vraag wat de mogelijke oplossingen zijn. Gezien de hoeveelheid geld die er nog is, zullen de oplossingen ook weleens lastige discussies kunnen gaan opleveren. Ik heb al het volgende voorbeeld genoemd: onderhoud aan het spoor overdag is goedkoper, maar de keuze daarvoor betekent een extra last voor de reiziger, want dan zullen treinen uitvallen. Tegen dat soort dilemma's zou je kunnen aanlopen. Die wil ik graag met de Kamer delen. Daarover wil ik graag met haar in debat gaan als ProRail daarnaar gekeken heeft.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66):
Ik heb goed geluisterd naar de variabelen waarvan de staatssecretaris zegt dat zij uiteindelijk kunnen bepalen hoe groot dat tekort wordt. Een punt hoorde ik haar niet noemen. Het gaat daarbij om de kwalificatie door PricewaterhouseCoopers dat de uitwerking van de systematiek niet voldoende waarborgen kent om de betrouwbaarheid van de reeksen naar de toekomst te garanderen. De staatssecretaris zegt net over die 475 miljoen: dat is het. Maar in hetzelfde rapport staat dat de onderbouwing van die reeksen onvoldoende is om die waarborgen naar de toekomst te garanderen. Hoe kan de staatssecretaris dan zeggen: het wordt 475 miljoen?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Dat heb ik net niet gezegd. Ik heb gezegd dat dat de indicatie is die er nu ligt en dat daarop een aantal acties wordt ondernomen. Ik heb echter ook gezegd dat ik niet in de toekomst kan kijken. Ik vind het belangrijk dat er een reactie komt van ProRail op de kaders die PricewaterhouseCoopers aangeeft in het rapport. Ikzelf zal in gesprek gaan met ProRail over de indexering. Dat staat niet bij die elf acties. Ik kom daar in januari, februari bij de Kamer op terug. Ik denk dat het belangrijk is dat we al dit soort zaken bespreken op het moment dat ProRail heeft kunnen aangeven hoe men daar kijkt naar het rapport van PricewaterhouseCoopers en de inschatting van de 475 miljoen en de oplossingen om dat mogelijk te voorkomen.

De heer **Hoogland** (PvdA):
Het is goed dat de omvang van de problematiek in beeld is. Vraag daarbij is hoe hard dat cijfer van 475 miljoen is. Er is een reservering gedaan van 400 miljoen om uiteindelijk safe te zijn, om de zaak af te dekken. Dat kan ten koste gaan van lokale projecten. Daar zijn vandaag al eerder vragen over gesteld. Kan de staatssecretaris daarop ingaan? Waarom 400 miljoen reserveren als de omvang van het tekort waarschijnlijk ongeveer 475 miljoen is? Dat kan ik niet met elkaar rijmen.

Staatssecretaris **Mansveld**:
Ik vind het belangrijk dat er sowieso een reservering is op de beheers-, onderhouds- en vervangingsreeksen in de toekomst. Daar is naar gekeken en daar is als zeer redelijk reserveringsbedrag het richtbedrag van 400 miljoen uitgekomen. Dat is de reservering die ik nu ook pleeg. In dat verband kan ik gelijk ingaan op de regionale lijnen. Bestaande programma's, onder andere PHS, blijven gehandhaafd en de toezeggingen tot bijdrage aan regionale spoorprojecten blijven ook in stand. Daarmee is en wordt de komende jaren gewoon een groot aantal projecten op de regionale lijnen gerealiseerd. Dit zeg ik in antwoord op de vraag van de heer Hoogland, mevrouw Van Tongeren, de heer Slob, de heer Houwers en de heer Van Helvert.

De heer **Hoogland** (PvdA):
Het kenmerk van de avond is dat je in eerste termijn je inbreng doet, maar al je vragen eigenlijk beantwoord krijgt via interrupties. Vandaar dat ik hier nu ook sta. Mijn vervolgvraag is: waarom 400 miljoen? Het kan ook 200 miljoen zijn. Dat bedrag is niet helemaal hard. Welke cijfers en aannames liggen daaronder?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Het totale budget is meer dan 13 miljard. De inschatting van PricewaterhouseCoopers met alle randvoorwaarden is 475 miljoen. De financiële experts achten in dat verband 400 miljoen een realistische reservering. Die zal ik vervolgens realiseren. Natuurlijk ga ik daarover nog in overleg met de Kamer.

De heer **Madlener** (PVV):
Er zijn ook ernstige problemen aan het licht gekomen met de betonconstructie van onder andere de Betuwelijn. Heeft de staatssecretaris hier al een diepgaand onderzoek naar laten doen? Of gaat ze hierbij ook wachten op de accountant?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Daar is een diepgaand onderzoek naar gedaan. De verwachting is — dat is de Kamer ook toegezegd — dat dat begin oktober naar de Kamer toe komt. Ik denk dat dat volgende week of de week daarop is.

De heer **Madlener** (PVV):
Dan wachten we dat af. Dan is in een eerder debatje nog door de staatssecretaris gemeld dat mogelijk meerdere rapporten nog niet naar de Kamer zijn gestuurd waarin de staatssecretaris wel inzage heeft gehad. Zo'n soort zinsverwijzing heb ik althans net gehoord. Ik heb het zojuist niet gevraagd, maar het zit wel de hele tijd in mijn hoofd. Zijn er inderdaad nog andere zaken of rapporten die in lades zijn verdwenen of die nog uit lades floepen?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Ik bewaar geen rapporten in lades.

De heer **Bashir** (SP):
Als die rapporten niet in lades worden bewaard, zou het goed zijn als ze naar de Kamer worden gestuurd. Ik wil toch nog een paar vragen stellen over die 475 miljoen. De staatssecretaris zegt dat zij een jaar nodig had om die 1,1 miljard te valideren om vervolgens op die 475 miljoen te komen. Als ik de stukken erbij pak die de staatssecretaris voor de verandering wel naar de Kamer heeft gestuurd — nadat overigens een journalist met het ministerie had gebeld om te vragen hoe het nu zat met die 475 miljoen — zien we erin staan dat er niet gevalideerd kan worden. De uitwerking van de systematiek kent namelijk onvoldoende waarborgen om de betrouwbaarheid van de reeksen in de toekomst te garanderen. Met andere woorden, die 1,1 miljard is een schatting. Hoe is de staatssecretaris van die 1,1 miljard op die 475 miljoen gekomen? Ik kan dat niet terugvinden in het rapport.

Staatssecretaris **Mansveld**:
Dat de rapporten naar de Kamer zijn gestuurd dankzij een journalist is, denk ik, een zeer onjuiste weergave. Ik heb aangegeven dat die rapporten toegestuurd zouden worden met de begroting 2016. Dat is ook gebeurd. In de begroting wordt ernaar verwezen en in de loop van de dag van de begroting zijn de brief en de stukken naar de Kamer gegaan.

De 1,1 miljard was een schatting van ProRail. Bij de subsidieaanvraag voor 2013 is aangegeven dat de verwachting was dat spanning zou ontstaan op het meerjarenbudget tot 2028 en dat zij vermoedden dat het bedrag op 1,1 miljard uitkwam. Toen heb ik gezegd dat het belangrijk was om een audit uit te voeren op de hele methodiek en dat we een bedrag krijgen dat ook onderbouwd is. Dat daar een aantal randvoorwaarden aan zitten van de onderzoekers, is niet anders. PricewaterhouseCoopers en de andere twee partijen nadrukkelijk hebben gekeken naar een aantal elementen. Gekeken is naar hoe die beheer-, onderhoud- en vervangingsreeksen in elkaar zitten en daarna is onderbouwd een bedrag van 475 miljoen. Dat is vervolgens het bedrag dat

mogelijk een spanning zou kunnen zijn. Ik heb zojuist al uitgelegd dat er met name externe factoren op van invloed zijn, zoals de gebruiksvergoeding en de indexatie. De Kamer weet dat we naar de gebruiksvergoeding kijken en over de indexatie ga ik met ProRail in gesprek. Ik heb ProRail gevraagd welke maatregelen zij kunnen nemen. Dat betekent dat ik op basis van het rapport uitga van het bedrag van 475 miljoen dat door partijen op die manier is neergezet. Overigens was de zin die de heer Bashir zojuist aanhaalde de zin die mevrouw Van Veldhoven zojuist ook aangaf.

De heer **Bashir** (SP):
Dat is juist de kern van onze vraag. In de zin die zowel door mij als door mevrouw Van Veldhoven is aangehaald komt naar voren dat er een onbetrouwbaarheid zit in de berekeningen. Dat impliceert dat ook geen validatie kan plaatsvinden. Zo lees ik het althans. Als ik het rapport verder bekijk, kan ik daar niet uit concluderen dat de staatssecretaris die 1,1 miljard terug kan brengen naar 475 miljoen. De staatssecretaris heeft er dus een jaar over gedaan om dat wel te doen. Ik zie daar echter geen enkele onderbouwing van. Hoe en waar moet ik die 475 miljoen dan vinden?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Onder andere in de samenvatting van het rapport wordt aangegeven dat inderdaad is gestart met een bedrag van 1,1 miljard. PricewaterhouseCoopers heeft de manier aangegeven waarop zij zaken berekend hebben, hoe dat gegaan is en dat zij op basis van dit rapport uitkomen op een bedrag van 475 miljard. Daarmee ga ik vanaf nu aan het werk. Als er bijstellingen op komen, dan zal ik die delen met de Kamer. Het is wat mij betreft namelijk belangrijk dat we er nu alles aan doen om die spanning op de budgetten tussen 2018 en 2028 te voorkomen.

De **voorzitter**:
U zei net: 475 miljard. Ik neem aan dat u daarmee 475 miljoen bedoelde.

Staatssecretaris **Mansveld**:
Ja. Excuus, voorzitter.

De **voorzitter**:
Dan valt het opeens weer een beetje mee, als je het daarmee vergelijkt!

De heer **Slob** (ChristenUnie):
Ik heb nog een vraag over de opmerkingen die de staatssecretaris maakte over de regio en de zorgen die daar zijn, namelijk dat de ontstane tekorten en het strakkere financiële beleid gevolgen zullen hebben voor wat er in de regio nog kan. Ze zegt in feite, en dat klinkt geruststellend: wat al besloten is en waarover al afspraken zijn gemaakt, kom ik gewoon na.

Staatssecretaris **Mansveld**:
Ja.

De heer **Slob** (ChristenUnie):
Maar klopt het dat er voor de periode tot 2028 eigenlijk nog maar 167 miljoen euro is voor eventuele nieuwe investeringen in de regio?

Staatssecretaris **Mansveld**:
De heer Slob doelt op de herijking. De stukken daarover zitten tussen de antwoorden hier voor me, maar ik denk dat ik een heel eind kom. Hij doelt op de herijking. Dat betreft de stukken die nu zijn gedeeld met de verschillende spoortafels en waarover ik aankomende vrijdag op de landelijke spoortafel een gesprek heb met alle betrokkenen. Inderdaad — ik zeg dit al twee jaar lang — is er een heel klein bedrag over van de vrije ruimte. In de begroting voor, naar ik meen, 2015 ging het om een bedrag van 990 miljoen. Alle uitgaven die daarna zijn gedaan en die ik bestuurlijk heb vastgelegd, heb ik met de Kamer gedeeld. Ik heb de Kamer ook toegezegd dat ik van het bedrag uit de begroting voor 2015 tot de laatste miljoen zal laten zien wat daarvan belegd is. Ik ben bang dat we dan inderdaad uitkomen op een bedrag tussen de 100 miljoen en 200 miljoen uitkomen aan nog vrije investeringsruimte tot 2028. De reden waarom ik dit ben gestart, is dat we begin 2013 een bezuinigingsslag hebben gehad en dat ik toen heb gezegd dat ik het belangrijk vind dat alle regio's, NS en ProRail, dus iedereen laat zien welke projecten er zijn, zodat we bij de herijking een goede afweging kunnen maken over het bedrag dat nog over is. Belangrijker nog: mocht er weer geld komen, dan hebben we in ieder geval ons huiswerk gedaan.

De heer **Slob** (ChristenUnie):
Dat is best een schokkende opmerking: ongeveer 200 miljoen tot 2028, dus over een periode van dertien jaar, is er nog aan eventuele ruimte voor extra investeringen, afgaande op wat het financiële beeld nu is. De staatssecretaris had het ook over verwachtingenmanagement, maar ze heeft toch zelf aan de regio gevraagd om met ideeën te komen, om die herijking te laten plaatsvinden? Als dan uiteindelijk de conclusie is dat voor nieuwe plannen nog maar zo'n beperkt bedrag beschikbaar, dan kan ik me voorstellen dat de regio heel teleurgesteld is. Ziet de staatssecretaris daarin niet voor zichzelf een echte inspanningsverplichting om er alles aan te doen om dat bedrag omhoog te krijgen?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Ik zeg hierop twee dingen. In dat opzicht heb ik heel goed aan verwachtingenmanagement gedaan, want vanaf dag één heb ik gezegd dat het in die orde van grootte zou zijn, dat het echt een heel klein bedrag zou zijn. Ja, zeker met de liefde die ik inmiddels heb ontwikkeld voor mijn portefeuille "spoor", is dat teleurstellend. We moeten niet vergeten dat er ook nog meer dan 11 miljard wordt geïnvesteerd tot 2028, maar dat geld is belegd. Dat komt voor een deel uit het verleden. Projecten zijn zo gegaan. Ook is in 2013 het besluit genomen om het Infrastructuurfonds voor 250 miljoen per jaar te belasten. Het gevolg hiervan is dat de vrije ruimte is opgesoupeerd. Ik zou het ook graag anders zien, maar die keuze hebben we niet gemaakt. Ik vind wel belangrijk dat we in de herijking — daarover ben ik nu in gesprek op de regionale spoortafels en, aanstaande vrijdag, ook op de landelijke spoortafel, die ik persoonlijk voorzit — het besef hebben dat die 11 miljard wordt uitgegeven en

dat voor alles wat bestuurlijk beslecht is, waaronder een handtekening staat, geldt dat ik mijn handtekening niet daaronder weg zal halen. Bestuurlijke afspraken kom ik na. Dat betekent dat een deel van de vrije ruimte is opgesoupeerd, omdat ik vond dat ik mijn eenmaal gegeven woord gestand moest doen. Dan gaat er al vrij snel iets van de ruimte af. De ruimte is begonnen op 1,4 miljard begin 2013 en is via 990 miljoen nu nog verder uitgekleed. Dit is echter wel allemaal gedaan met toezeggingen die ik via de Kamer heb laten gaan, voor keuzen die we hebben gemaakt.

De heer **Van Helvert** (CDA):
Ik hoorde de staatssecretaris net op een vraag van de heer Madlener antwoorden dat er, buiten het rapport over betonrot dat er nog aan zit te komen, geen rapporten meer in de la liggen. Ik wil dit verifiëren, want dit was eigenlijk de reden waarom wij naar de stukken vroegen. Wij willen zien dat het stopt en dat wij niet elke week iets nieuws krijgen. Ik herhaal de vraag even. Weet de staatssecretaris zeker dat er in haar ministerie in geen enkele la, niet die van de subsidieverlener, niet die van de toezichthouder en niet die van de aandeelhouder, een rapport ligt dat binnenkort naar buiten komt over het verleden en dat eigenlijk al bij de Kamer had moeten liggen?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Er gaan zeker nog een aantal rapporten naar de Kamer komen, bijvoorbeeld de voortgangsrapportage van de hsl waarin wordt ingegaan op de betonrot en de verzakkingen, maar ook ERTMS-voortgangsrapportages. Gevalideerde onderzoeken die er nog liggen, komen naar de Kamer. Ik heb altijd gezegd dat zorgvuldigheid voor mij voor tijdigheid gaat. Ik wil dat de gegevens die naar de Kamer gaan, juist zijn. Ik hoor de Kamer vaak zeggen dat de informatie er sneller had moeten zijn. Ik vind het belangrijk dat als ik de Kamer informeer, ik in ieder geval niet hoef terug te komen op de inhoud. Ik zou dat nog vervelender vinden en probeer dat tot het uiterste te voorkomen.

De heer **Van Helvert** (CDA):
Misschien heb ik het verkeerd gehoord, maar toen de heer Madlener net vroeg of er nog rapporten in de la liggen, zei de staatssecretaris nee. Nu vraag ik haar of ze zeker weet dat nergens in het departement, noch in het gedeelte van de subsidieverlener, noch in dat van de toezichthouder, noch in het gedeelte van de aandeelhouder, in een la of in een vensterbank een rapport ligt over het verleden dat eigenlijk met de Kamer gedeeld zou moeten worden, opdat we niet morgen in een of ander medium, een krant of iets anders, een rapport onder ogen krijgen dat de staatssecretaris eigenlijk met ons had moeten delen.

Staatssecretaris **Mansveld**:
Alle rapporten die ik met de Kamer moet delen, komen naar de Kamer toe. Dit kunnen rapporten zijn waartoe ik zelf opdracht geef of rapporten die ik krijg en die ik met een beleidsreactie naar de Kamer doorstuur. Ik informeer de Kamer over de rapporten waarover de Kamer geïnformeerd moet worden, want het is informatie die relevant is voor de Kamer om haar controlerende taak te kunnen uitvoeren.

De heer **Van Helvert** (CDA):
Dit is eigenlijk niet het antwoord op mijn vraag. Ik waardeer het antwoord wel, maar ik begrijp dat de staatssecretaris niet kan garanderen dat een krant vannacht weer een rapport op internet zet dat eigenlijk met ons gedeeld had moeten zijn. Kan de staatssecretaris garanderen dat zo'n rapport niet weer op een internetsite staat?

Staatssecretaris **Mansveld**:
U doet nu een nuancering die relevant is. Rapporten waarvan ik vind dat die niet met de Kamer gedeeld moeten worden en die vervolgens op internet verschijnen, worden zo via het openbare net met de Kamer gedeeld. Het is niet zo dat elk rapport dat in de media verschijnt, een rapport is dat via mij naar de Kamer zou gaan.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66):
We hadden eerst een bedrag van 1,1 miljard. Dat is naar beneden bijgesteld naar een budgetspanning van circa 475 miljoen plus een reservering van 400 miljoen. Daarmee zitten we toch weer bijna op 1,1 miljard. Of zijn dit twee totaal verschillende dingen? Hoe verhouden deze bedragen zich tot de vrije investeringsruimte spoor? Is deze helemaal op? Wat is de optelsom van alle beloften die aan de regio's zijn gedaan? Zit die ook in de budgetspanning van 475 miljoen?

Staatssecretaris **Mansveld**:
De 475 miljoen is een mogelijke spanning die gaat ontstaan. Om die spanning te dekken, om überhaupt spanningen te dekken op beheer-, onderhoud- en vervangingsreeksen, maak ik een reservering van 400 miljoen. Voor de herijking heb ik een aantal stukken met de regio gedeeld, heb ik aankomende vrijdag een gesprek met de landelijke spoortafel en zullen alle stukken dienaangaande met de Kamer worden gedeeld, voor het AO MIRT, om daar ook over de herijking te kunnen spreken.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66):
Moet ik het dan zo lezen dat van die 475 miljoen aan budgetspanning er maar 400 miljoen wordt gereserveerd, ondanks dat al wordt gesignaleerd dat er nog aanvullende risico's zijn? Of is die 400 miljoen bovenop die 475 miljoen gelegd? Hoe gaat de staatssecretaris anders de nu al gesignaleerde risico's straks dekken? Waarom wordt er dan tegen de regio's gezegd dat de investeringsruimte van 906 miljoen grotendeels nodig is voor de risico's? Ik kan die cijfers echt niet met elkaar rijmen. Daar zou ik echt graag helderheid over krijgen.

Staatssecretaris **Mansveld**:
De 475 miljoen is een mogelijk tekort dat kan optreden. We bekijken nu of dat beheerst kan worden. ProRail kijkt daarnaar. Ik heb voor beheer en onderhoud en vervangingsreeksen uit de vrije ruimte 400 miljoen gereserveerd. Nu ik het bedrag van 475 miljoen ken, lijkt 400 miljoen financieel bekeken een toereikende reservering. We hebben dat intern bekeken met financiële deskundigen. De 475 miljoen is dus nog geen feit. Sterker nog, ik ga in januari, februari met u in gesprek om te bekijken welke maatregelen nodig zijn of welke maatregelen effect kunnen hebben. De reservering

van 400 miljoen die gedaan is, valt in de vrije investeringsruimte en die bespreek ik met u bij het AO MIRT. Dan kunt u ook zien welke projecten er dan verder op de lijst voorkomen.

De heer **Slob** (ChristenUnie):
Ik heb nog een vraag over een mogelijk tekort. De brief van de president-commissaris die wij hebben gehad, bevat een passage die ook om een reactie van de staatssecretaris vraagt. Op pagina 5 schrijft hij: "(...) de vraag die ProRail onder ogen moet zien is of er, ondanks de productiviteitsverbetering, geen sprake is van een structureel 'tekort' die gevolgen heeft voor de omvang van de haar toebedeelde opdrachtenportefeuille." Hoe legt de staatssecretaris deze passage uit?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Kunt u nog even de pagina noemen van het citaat dat u aanhaalt?

De heer **Slob** (ChristenUnie):
Dat staat op pagina 5, onder "Tot slot (of epiloog)". In die passage staat: "(...) de vraag die ProRail onder ogen moet zien is of er, ondanks de productiviteitsverbetering, geen sprake is van een structureel 'tekort' die gevolgen heeft voor de omvang van de haar toebedeelde opdrachtenportefeuille." Dit is ook een soort waarschuwing: let op, want die budgetten zijn zich nu zo aan het ontwikkelen dat we niet meer kunnen voldoen aan de opdracht die we hebben.

Staatssecretaris **Mansveld**:
Dat is een relevante opmerking. Daarom wil ik ook met ProRail over de indexering praten. Er zit een gat tussen de indexering die toegepast wordt door het Rijk op ProRail en de grond-, weg- en waterbouwindexering. Dat zou zich structureel voor kunnen doen. Om te kunnen beoordelen of dit aan de orde is, heb ik ook dat soort gegevens nodig en zal ik ook die maatregelen onderzoeken. Ik kom dan ook op dit element terug. Dat heeft met name te maken met het structurele indexeringsverhaal, waarbij ProRail zich afvraagt of het nog aan zijn opdracht kan voldoen als dit zich voor blijft doen. Op het antwoord op die vraag kom ik terug in januari, februari als het hele rapport beoordeeld wordt door ProRail en als ik met ProRail over de indexering heb gepraat.

De heer **Slob** (ChristenUnie):
We komen erop terug: dat geldt natuurlijk voor meer dingen die hier vanavond zijn gepasseerd. Ik vind dit soort formuleringen in deze brief wel opvallend. Natuurlijk snap ik dat men altijd graag meer ruimte wil hebben om de taken te vervullen, maar je mag van een president-commissaris verwachten dat er echt iets aan de hand is als hij dit opschrijft. Dan moet er inderdaad gereageerd worden. Laat dat alstublieft niet langer duren dan nodig is.

Staatssecretaris **Mansveld**:
Daarbij is met name het indexeringsvraagstuk voor mij van belang.

De heer **Bashir** (SP):
Niet alleen in de brief van de president-commissaris wordt daar iets over gezegd, maar ook in de stukken die ons vandaag via een krant bereikten. Daarin wordt ook het bedrag van 1,1 miljard genoemd. De staatssecretaris had tot vandaag de stukken niet gelezen, dus dat kon ze niet weten. Daarin staat echt dat er een tekort is van 1,1 miljard. Door I en M is er al een taakstelling, een bezuiniging dus, opgelegd van 48 miljoen euro. Als die 1,1 miljard of 475 miljoen allemaal onzeker waren, en dus ook niet aan de Kamer gemeld hoefden te worden, waarom is die taakstelling dan wel alvast aan ProRail opgelegd?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Over het bedrag van 1,1 miljard heb ik net gezegd wat er gezegd is. Dat is een niet-gevalideerd bedrag geweest. Daarom heb ik de zaak ook nadrukkelijk door laten zoeken. Het tweede gedeelte van de vraag weet ik even niet meer. Wil de heer Bashir dat even voor mij herhalen?

De heer **Bashir** (SP):
Dat is dan dus niet mijn tweede interruptie, voorzitter.

De **voorzitter**:
Nee.

De heer **Bashir** (SP):
In de stukken die de staatssecretaris niet gelezen heeft, staat dat er een tekort is van 1,1 miljard euro en dat het ministerie van de staatssecretaris, I en M, daarom een taakstelling heeft opgelegd aan ProRail van 48 miljoen euro voor 2014 of 2015. Ik weet niet precies welk jaar het is. Maar vooruitlopend op de validatie werd dus al wel beleid uitgeoefend, zonder de Kamer daarover te informeren. Begrijp ik dat goed?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Ik weet niet exact op welke taakstelling de heer Bashir doelt. ProRail heeft een aantal stevige taakstellingen, waaronder die van 50 miljoen op de gebruiksvergoeding uit het kabinet-Rutte I. Ik zal zo even checken welke taakstelling dit betreft en dan kom ik daar in de tweede termijn op terug.

De heer **Bashir** (SP):
Dit staat gewoon op pagina 1 van het rapport.

De **voorzitter**:
De staatssecretaris heeft gezegd dat zij er zo meteen eventjes op terugkomt.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks):
Het valt mij in dit debat op dat wij heel veel vragen en heel concrete vragen hebben, maar dat er tot nu toe niet of nauwelijks concrete antwoorden op komen. Ik heb ook zo'n concrete vraag. Bij een accountantsverklaring zit ook altijd een managementletter. Heeft de staatssecretaris die managementletter gelezen? Staan daar misschien een

aantal van de antwoorden in op de vragen die wij vanavond aan de staatssecretaris gesteld hebben?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Ik heb de managementletter niet gelezen. Maar ik zal zo die check laten doen en daar in de tweede termijn op terugkomen.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks):
Ik had toch gehoopt dat de staatssecretaris voor zo'n belangrijk debat als dit de basale stukken, zoals de accountantsverklaring en de managementletter, paraat zou hebben. De staatssecretaris wist dat het vanavond ook over de financiële aspecten zou gaan. Waarom heeft de staatssecretaris de managementletter niet tot zich genomen?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Als ik dit soort informatie ontvang, krijg ik daar over het algemeen een oplegnotitie bij met de spannende punten. Ik neem niet altijd alle rapporten die ik krijg tot mij. Daarom zal ik zo even checken of er daadwerkelijk inhoudelijk in de managementletter iets over wordt gezegd.

De **voorzitter**:
De staatssecretaris komt hierop terug. Het lijkt mij een goed plan dat de staatssecretaris weer een stukje verder gaat in het beantwoorden van de vragen.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66):
Ik heb een heel ander voorstel. Wij debatteren hier namelijk al uren over. Het is een soort welles-nietes over managementletters en dergelijke. Ik krijg op deze manier geen helderheid over wat de risico's echt zijn, wat de rechtmatigheid en de doelmatigheid van de uitgave werkelijk is, hoe groot het tekort werkelijk is en hoe groot de optelsom van de budgetspanning werkelijk is. Ik wil daarom voorstellen om dit debat te schorsen en de Algemene Rekenkamer te vragen om een doorlichting te maken op deze kernpunten, die wij vandaag in het debat met elkaar hebben besproken. Zo kunnen we een onafhankelijk oordeel hebben en hoeft de slager zijn eigen vlees niet te keuren. Zo krijgen we een onafhankelijk oordeel over deze hele financiële problematiek, over al die aspecten die ik net heb genoemd. Als dat er ligt, hebben we ook een gezamenlijke basis waarop we het debat verder kunnen voeren. Dat is mijn voorstel.

De **voorzitter**:
Dit is een ordevoorstel. Ik leg voor aan de Kamer om het debat nu te schorsen en er op een later moment op terug te komen, wanneer er een validatie is van de Algemene Rekenkamer.

De heer **Van Helvert** (CDA):
Ik vind dit een heel goed voorstel. De stukken die we gevraagd hebben, willen we natuurlijk wel krijgen, inclusief de managementletter. Die zouden wij ook graag zien. Maar we vinden dit een heel goed voorstel van D66.

De heer **Bisschop** (SGP):
Zonder de bijdragen van mijn collega's of die van mijzelf te willen diskwalificeren, moet ik zeggen dat ik dit een van de betere voorstellen van vanavond vind.

De heer **Madlener** (PVV):
Wij vinden dit toch niet zo'n goed voorstel. We hebben namelijk een intensief debat gehad met de staatssecretaris en zij heeft duidelijk aangegeven absoluut niet de kant op te gaan die wij willen. Wij zouden dit debat het liefst willen eindigen met een motie.

De **voorzitter**:
U wilt het debat dus vanavond afronden.

Mevrouw **Van Tongeren** (GroenLinks):
Het lijkt mij wél een goed verzoek. Wij doen een heleboel concrete voorstellen waar wij geen reactie op krijgen. Als wij het voorstel van D66 volgen, zouden wij die wel krijgen. Dat steunen wij dus.

De heer **Slob** (ChristenUnie):
Ik wil het voorstel van D66 wel steunen wat betreft het onderzoek dat dan gaat plaatsvinden, maar volgens mij zouden wij dit debat nog wel even kunnen afronden. Ik wil namelijk graag nog een reactie geven op alle antwoorden die de staatssecretaris wel gegeven heeft. Dat zou wat mij betreft best kort kunnen. Volgens mij kan dit samengaan.

De **voorzitter**:
Voor de helderheid: u stelt voor om het debat af te ronden en deze vraag dan eventueel aan het einde van het debat alsnog voor te leggen.

De heer **Bashir** (SP):
Het is sowieso goed als er een validatie komt van alles wat de staatssecretaris hier heeft gezegd, want ik word duizelig van alle informatie. Het is niet te verifiëren. Wij kunnen niet zien waarop het gebaseerd is. In het rapport dat vandaag naar de Kamer gestuurd is of dat via de kranten gekomen is, staat ook een bevestiging van het verhaal van PwC, maar de staatssecretaris ontkent dat. Het is dus goed als de Rekenkamer er ook nog naar kijkt. Maar, voorzitter, wij hebben heel veel vragen gesteld en ik zou heel graag antwoord krijgen op die vragen.

De **voorzitter**:
Ik spoor de Kamer ook voortdurend aan om de staatssecretaris even de kans te geven om antwoorden te geven. Op dat punt ben ik het dus met u eens, mijnheer Bashir. Eigenlijk sluit u zich aan bij wat de heer Slob heeft gezegd, namelijk: laten wij het debat afmaken, dan kunnen wij altijd nog bekijken of we de validatie ook nog willen.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66):
Ik stel voor dat wij vijf minuten schorsen. Dan kunnen wij even met elkaar overleggen over dit voorstel. Anders hebben wij hierna weer vijf verschillende voorstellen die wij

aan u voorleggen. Ik stel dus een schorsing van een aantal minuten voor.

De **voorzitter**:
Het lijkt mij sowieso niet onverstandig om even vijf minuten te schorsen.

De vergadering wordt van 23.48 uur tot 23.53 uur geschorst.

De **voorzitter**:
Ik geef het woord aan mevrouw Van Veldhoven voor een punt van orde.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66):
Voorzitter, we hebben met alle collega's overlegd. We verzoeken de staatssecretaris om de nog openstaande vragen in eerste termijn schriftelijk te beantwoorden. Daarnaast verzoeken we haar een aantal stukken aan de Kamer te sturen, namelijk het verslag van de ava en de managementletter. We willen ook de toezegging van de staatssecretaris dat zij bereid is om een extern onderzoek te laten uitvoeren naar de risico's, de rechtmatigheid van de uitgaven en het totale tekort inclusief de optelsom van de totale ambities die zijn gelanceerd, ook in de context van de bezuinigingen. Daarbij gaat het dus om een onderzoek dat niet door ProRail of het ministerie zelf wordt uitgevoerd, maar echt om een extern onderzoek. We willen die informatie graag binnen twee weken hebben. We realiseren ons dat het externe onderzoek misschien wat langer duurt, maar de overige informatie willen we wel binnen twee weken hebben. Onder die voorwaarden stellen we voor om een korte tweede termijn te gunnen aan de partij die graag vandaag een motie wil indienen en om daarover te stemmen. De andere partijen willen graag op basis van deze informatie een derde termijn houden. We willen dus over twee weken die informatie en dan kunnen we direct na het herfstreces een debat erover houden. Dat is ons voorstel.

De **voorzitter**:
Ik kijk rond en ik zie niemand naar de microfoon komen. Ik hoor zelfs iemand fluisteren dat het een goed voorstel is. Ik vraag de staatssecretaris of zij in de gelegenheid is om alle vragen schriftelijk te beantwoorden en alle informatie waarom gevraagd is, schriftelijk toe te sturen.

Staatssecretaris **Mansveld**:
Ik kan de vragen natuurlijk allemaal schriftelijk beantwoorden. De managementletter is niet in mijn bezit. Dat is net gecheckt. Die zat niet achter de stukken van de oplegnota. Het is een letter van de accountant aan de directie om er uitvoering aan te geven. Die zou ik willen laten waar die is. Dan kom ik op het verslag van de ava. Ik heb alle relevante informatie met u gedeeld. Dan is het belangrijk om te weten welke info bij welke rol hoort. Ik heb toegezegd aan de Kamer om na iedere ava de Kamer op hoofdlijnen te rapporteren over wat daarin is besproken. Als ik op deze manier aan de toezegging kan voldoen, kunnen we er halfjaarlijks met de Kamer over spreken.

Dan kom ik op het externe onderzoek. Het is onmogelijk om in twee weken een extern onderzoek te doen met betrekking tot de validatie van bijvoorbeeld beheer-, onderhouds- en vervangingsreeksen. Het onderzoek is groot en is door verschillende partijen gedaan. Welk extern bureau ik vandaag ook benader, het zal nooit binnen twee weken een validatie van zo'n onderzoek kunnen geven. Mevrouw Van Veldhoven formuleerde net een lijstje, maar ik kan niet overzien wat ze er precies mee bedoelt. Bij een financiële validatie door een externe partij is het wel belangrijk om te weten wat de validatie moet zijn. Het is volgens mij heel ingewikkeld om een extern onderzoek in twee weken te laten doen.

De **voorzitter**:
Is onderdeel van uw antwoord wel dat u positief staat ten opzichte van het verzoek van de Kamer, maar dat u nog wat nadere informatie wilt over wat er precies moet gebeuren? Zegt u in principe ja op alle vragen?

Staatssecretaris **Mansveld**:
Het is geen enkel probleem om die externe validatie te doen, maar dat lukt niet binnen twee weken.

De **voorzitter**:
Dat heeft mevrouw Van Veldhoven ook aangegeven. De Kamer wil wel weten wie het gaat doen en op welke manier. Ik denk dat het goed is dat de Kamer zelf in haar procedurevergadering nog even wat meer focus brengt in datgene wat het onderzoek moet behelzen. Over de andere punten wil ik even een paar mensen het woord geven.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66):
Dank voor de verheldering op dit laatste punt. We zijn er ons als Kamer volledig van bewust dat het niet binnen twee weken zal lukken, maar het is fijn dat de staatssecretaris het door een externe partij wil laten doen. Het Rijk heeft daar de Algemene Rekenkamer voor en heeft ook een auditdienst. We kunnen het voorstel concretiseren, maar het is fijn dat de staatssecretaris in principe bereid is om dat externe onafhankelijke onderzoek te laten doen. Dat is winst.

Dan de vraag naar het verslag van de ava. Ik denk dat de staatssecretaris zich niet realiseert dat zij echt niet wegkomt met de afspraak dat zij ons in het vervolg halfjaarlijks gaat rapporteren over de ava. De Kamer heeft duidelijk gezegd dat ze het verslag van de afgelopen ava wil hebben. In het debat heeft de staatssecretaris duidelijk laten weten dat zij als aandeelhouder erover gaat wat er wel niet naar de Kamer komt. Deze Kamer vraagt om deze informatie.

Voor de managementletters geldt precies hetzelfde. Er ligt hier gewoon een verzoek om informatie van een breed deel van de Kamer. Dat geef ik de staatssecretaris heel graag serieus in overweging.

De **voorzitter**:
Ik wil eraan toevoegen dat dit verzoek zojuist namens de hele Kamer is gedaan.

Staatssecretaris **Mansveld**:
Ik sta in principe positief tegenover alle verzoeken om informatie van de Kamer. Laat dat mijn uitgangspunt zijn. Ik wil wat betreft deze twee onderzoeken nog wel zeggen dat ik hoop dat de Kamer het mij toestaat dat ik de verslagen in vertrouwelijkheid deel met de Kamer. Dit zijn namelijk interne stukken van de organisatie, waar verbeterpunten in staan. Ik wil graag horen hoe de Kamer daarnaar kijkt. Ik merk nu vanuit de Kamer geen instemming. Dan zeg ik het alsnog toe aan de Kamer. Ik denk dat er geen andere mogelijkheid is. Ik vind het overigens wel een zeer onverstandige toezegging van mijzelf.

De **voorzitter**:
Ik denk dat het verstandig is dat de leden alle punten in een procedurevergadering nog even bespreken.

Staatssecretaris **Mansveld**:
Voorzitter, ik heb het toegezegd.

De **voorzitter**:
Ik denk dat het dan verstandig is om nu even het woord te geven aan mevrouw Van Veldhoven, want zij is degene die het voorstel namens de hele Kamer heeft gedaan. Ik denk dat zij de gevoelens van de hele Kamer ook op dit punt kan vertolken.

Mevrouw **Van Veldhoven** (D66):
Op het punt van het verzoek om vertrouwelijkheid kan ik een heel helder antwoord geven: nee. Het gaat nu juist om het in het openbaar kunnen bediscussiëren van wat de situatie is. Daarbij past dan niet een verzoek om dit soort informatie in vertrouwelijkheid aan de Kamer te geven, waarbij die niet gebruikt kan worden in een debat. De Kamer wil die informatie hebben en wil die niet vertrouwelijk.

Staatssecretaris **Mansveld**:
Ik heb daar net al antwoord op gegeven. Het antwoord is: ja, ik verstrek het aan de Kamer.

De **voorzitter**:
Dan is dat punt ook opgelost. Ik stel vast dat met de toezegging dat alle openstaande vragen nog schriftelijk worden beantwoord, er een eind is gekomen aan de beantwoording in eerste termijn van de staatssecretaris. We gaan nu door met een korte tweede termijn van de Kamer, waarbij ik het woord geef aan de enige die zich voor die tweede termijn heeft gemeld, de heer Madlener van de PVV.

☐

De heer **Madlener** (PVV):
Voorzitter. De problemen op het spoor duren al jaren en die hebben alles te maken met de wijze van organiseren. Dat betekent dat de staatssecretaris slechts als aandeelhouder functioneert en niet als dagelijks bestuurder en daar zit 'm de kneep. De staatssecretaris heeft klip-en-klaar gezegd dat daar niets aan zal veranderen als het aan haar ligt. Dat betekent dat wij onmogelijk verder kunnen op deze wijze. Wij zijn ervan overtuigd dat door het op deze wijze doorgaan met slechts een aandeelhoudersrol, de problemen onoplosbaar zullen blijken. Daarom heb ik de volgende motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de staatssecretaris geen regie heeft op het spoordossier en het gezag om orde op zaken te stellen ontbeert;

voorts constaterende dat de staatsecretaris niet bereid is ProRail weer direct onder het departement te brengen;

van mening dat zonder gezag en directe verantwoordelijkheid over ProRail verder functioneren onverantwoord is;

zegt het vertrouwen in de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu op,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:
Deze motie is voorgesteld door het lid Madlener. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 616 (29984).

De heer **Bashir** (SP):
Ik begrijp de motie volledig. Ik heb naar de staatssecretaris geluisterd en mijn vertrouwen in haar is niet toegenomen, sterker nog, dat is afgenomen. Dus het kan zomaar zijn dat de SP-fractie in het vervolg van dit debat, in de derde termijn, met een motie komt, maar we willen eerst alle informatie op tafel hebben. De staatssecretaris heeft nu toezeggingen gedaan waardoor we bepaalde informatie zullen krijgen. Daarom zullen we wachten met ons eindoordeel tot het eind van dit debat. Wij zullen de motie van de PVV dus niet steunen.

De **voorzitter**:
Ik neem aan dat de Kamer vanavond nog wil stemmen over de motie.

We zijn hiermee gekomen aan het eind van de tweede termijn van de Kamer. Ik stel de staatssecretaris nu in de gelegenheid om te reageren op de ingediende motie. Ik geef derhalve het woord aan de staatssecretaris voor haar reactie in tweede termijn.

☐

Staatssecretaris **Mansveld**:
Voorzitter. Ik ken de courtesy van moties van wantrouwen niet. In het eerste gedeelte van de motie staat dat de staatssecretaris geen regie op het spoordossier heeft. Als we iets weer krijgen, is het regie op het spoordossier. Ik heb niet gezegd dat het makkelijk zou gaan. Over het weer onder het departement brengen van ProRail heb ik uitgebreid met de Kamer gesproken. Anderhalf jaar geleden hebben wij daarover een groot debat gevoerd. Ik denk dat

de keuze die toen, met steun van de Kamer, is gemaakt, de juiste is. Ik kan dus niet anders dan deze motie ontraden.

De **voorzitter**:
Ik dank de staatssecretaris voor haar antwoord.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**:
Er komt later een derde termijn van dit debat, maar we gaan nu wel stemmen over de ingediende motie.

De vergadering wordt van 00.28 uur tot 00.35 uur geschorst.